

EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN
PERUSTAMISSOPIMUKSEN KONSOLIDOITU TOISINTO

(2016/C 203/01)

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
Johdanto-osa	5
ENSIMMÄINEN OSASTO	
Yhteisön päämäärät	5
TOINEN OSASTO	
Määräykset ydinenergia-alan kehityksen edistämiseksi	7
I LUKU	
TUTKIMUKSEN KEHITTÄMINEN	7
II LUKU	
TIEDON LEVITTÄMINEN	9
I jakso	
Yhteisön hallussa olevat tiedot	9
II jakso	
Muut tiedot	10
III jakso	
Salassapitoa koskevat määräykset	15
IV jakso	
Erinäisiä määräyksiä	18
III LUKU	
TERVEYDEN SUOJELU	18
IV LUKU	
INVESTOINNIT	21
V LUKU	
YHTEISYRITYKSET	22
VI LUKU	
HANKINTA	24
I jakso	
Hankintakeskus	24
II jakso	
Yhteisön alueelta tulevat malmit, lähtöaineet ja erityiset halkeamiskelpoiset aineet	25
III jakso	
Yhteisön ulkopuolelta tulevat malmit, lähtöaineet ja erityiset halkeamiskelpoiset aineet	28
IV jakso	
Hinnat	29
V jakso	
Hankintapolitiikkaa koskevat määräykset	29
VI jakso	
Erinäisiä määräyksiä	30
VII LUKU	
YDINMATERIAALIVALVONTA	32
VIII LUKU	
OMISTUSOIKEUS	35
IX LUKU	
YDINALAN YHTEISMARKKINAT	36
X LUKU	
ULKOSUHTEET	38
KOLMAS OSASTO	
Toimielimiä koskevat ja varainhoitoa koskevat määräykset	40
I LUKU	
EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN JA EUROOPAN UNIONIN TOIMINNASTA TEHDYN SOPIMUKSEN TIETTYJEN MÄÄRÄYSTEN SOVELTAMINEN	40

II LUKU	YHTEISÖN TOIMIELIMET	40
I jakso	Euroopan parlamentti	40
II jakso	Neuvosto	40
III jakso	Komissio	40
IV jakso	Euroopan unionin tuomioistuin	41
V jakso	Tilintarkastustuomioistuin	42
III LUKU	TOIMIELIMIÄ KOSKEVAT YHTEISET MÄÄRÄYKSET	42
IV LUKU	TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA	43
NELJÄS OSASTO	Varainhoitoa koskevat erityismääräykset	43
VIIDES OSASTO	Yleiset määräykset	46
KUUEDES OSASTO	Alkuvaihetta koskevat määräykset (kumottu)	51
	Loppumääräykset	51
LIITTEET		
LIITE I	YDINENERGIATUTKIMUKSEN ALAT, JOITA TARKOITETAAN SOPIMUKSEN 4 ARTIKLASSA	54
LIITE II	TEOLLISUUDENALAT, JOITA TARKOITETAAN SOPIMUKSEN 41 ARTIKLASSA	58
LIITE III	EDUT, JOTKA VOIDAAN ANTAA YHTEISYRITYKSILLE SOPIMUKSEN 48 ARTIKLAN NOJALLA	59
LIITE IV	LUETTELOT TAVAROISTA JA TUOTTEISTA, JOIHIN SOVELLETAAN IX LUVUN MÄÄRÄYKSIÄ YDINENERGIA-ALAN YHTEISMARKKINOISTA	60
LIITE V	ENSIMMÄINEN TUTKIMUS- JA KOULUTUSOHJELMA, JOTA TARKOITETAAN SOPIMUKSEN 215 ARTIKLASSA (KUMOTTU)	66
PÖYTÄKIRJAT		
	Pöytäkirja kansallisten parlamenttien asemasta Euroopan unionissa	69
	Pöytäkirja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä	72
	Pöytäkirja Euroopan unionin toimielinten ja tiettyjen elinten, laitosten ja yksikköjen kotipaikan sijainnista	96
	Pöytäkirja Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista	97
	Pöytäkirja Irlannin perustuslain 40.3.3 artiklasta	105
	Pöytäkirja siirtymämääräyksistä	106

JOHDANTO-OSA

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS, SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI, RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUATAR, HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR ⁽¹⁾, jotka

TUNNUSTAVAT ydinenergian olennaiseksi voimavaraksi, jonka avulla varmistetaan tuotannon kehittyminen ja uudistuminen ja voidaan edistää työtä rauhan hyväksi,

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että ainoastaan viipymättä toteutetuin yhteisin ponnistuksin on mahdollista saavuttaa heidän maittensa luovaa voimaa vastaavia tuloksia,

OVAT PÄÄTTÄNEET luoda tarvittavat edellytykset sellaisen voimakkaan ydinteollisuuden kehittämiseksi, joka lisää olennaisesti energiantuotantoa, nykyaikaistaa tekniikkaa sekä monin muin tavoin myötävaikuttaa heidän kansojensa hyvinvointiin,

PYRKIVÄT saamaan aikaan sellaiset turvallisuusolosuhteet, että väestön elämää ja terveyttä vaarantavat tekijät poistuvat,

TOIVOVAT muiden maiden osallistuvan heidän työhönsä sekä haluavat tehdä yhteistyötä niiden kansainvälisten järjestöjen kanssa, jotka kehittävät atomienergian rauhanomaista käyttöä, ja

OVAT TEHNEET PÄÄTÖKSEN perustaa Euroopan atomienergiayhteisö (Euratom) ja tätä varten nimittäneet täysivaltaisiksi edustajikseen:

(täysivaltaisten edustajien luetteloa ei toisteta tässä)

JOTKA, vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa, ovat sopineet seuraavaa:

ENSIMMÄINEN OSASTO

YHTEISÖN PÄÄMÄÄRÄT

1 artikla

Tällä sopimuksella KORKEAT SOPIMUSPUOLET perustavat keskenään EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN (Euratom).

⁽¹⁾ Bulgarian tasavalta, Tšekin tasavalta, Tanskan kuningaskunta, Viron tasavalta, Irlanti, Helleenien tasavalta, Espanjan kuningaskunta, Kroatian tasavalta, Kyproksen tasavalta, Latvian tasavalta, Liettuan tasavalta, Unkari, Maltan tasavalta, Itävallan tasavalta, Puolan tasavalta, Portugalin tasavalta, Romania, Slovenian tasavalta, Slovakian tasavalta, Suomen tasavalta, Ruotsin kuningaskunta sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ovat sittemmin liittyneet Euroopan atomienergiayhteisön jäseniksi.

Yhteisön päämääränä on toteuttamalla ydinteollisuuden nopeaa rakentamista ja kasvua varten tarvittavat edellytykset myötävaikuttaa elintason nousuun jäsenvaltioissa ja yhteyksien kehittämiseen muiden maiden kanssa.

2 artikla

Yhteisö päämääränsä toteuttamiseksi tässä sopimuksessa määrätyn edellytyksin:

- a) kehittää tutkimusta ja varmistaa teknisen tiedon levittämistä;
- b) laatii yhtenäiset turvallisuusmääräykset väestön ja työntekijöiden terveyden suojelemiseksi sekä huolehtii niiden noudattamisesta;
- c) helpottaa investointeja ja varmistaa ydinenergian kehittämisessä tarvittavien peruslaitosten rakentamisen yhteisössä erityisesti kannustamalla yritysten aloitteita;
- d) huolehtii malmien ja ydinpolttoaineen säännöllisestä ja tasapuolisesta toimituksesta kaikille käyttäjille yhteisössä;
- e) takaa asianmukaisella valvonnalla, että ydinaineita ei siirretä käytettäväksi muuhun kuin siihen käyttöön, johon ne on tarkoitettu;
- f) käyttää sille uskottua omistusoikeutta erityisiin halkeamiskelpoisiin aineisiin;
- g) varmistaa laajat markkinat ja parhaan teknisen välineistön saannin toteuttamalla erityismateriaalien ja -laitteiden yhteismarkkinat, ydinenergiainvestointeihin tarkoitetun pääoman vapaan liikkuvuuden ja asiantuntijoiden vapaan työllistymisen yhteisössä;
- h) luo muihin maihin ja kansainvälisiin järjestöihin sellaiset yhteydet, jotka ovat omiaan edistämään ydinenergian rauhanomaista käyttöä.

3 artikla

(kumottu)

TOINEN OSASTO

MÄÄRÄYKSET YDINENERGIA-ALAN KEHITYKSEN EDISTÄMISESTÄ

I LUKU

Tutkimuksen kehittäminen

4 artikla

1. Komission tehtävänä on edistää ja helpottaa ydintutkimusta jäsenvaltioissa sekä täydentää sitä toteuttamalla yhteisön tutkimus- ja koulutusohjelma.
2. Komissio toteuttaa tätä toimintaa tämän sopimuksen liitteessä I olevassa luettelossa määrätyillä aloilla.

Tätä luetteloa neuvosto voi muuttaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta. Komissio kuulee 134 artiklassa määrättyä tieteellis-teknistä komiteaa.

5 artikla

Edistääkseen tutkimusten yhteensovittamista jäsenvaltioissa ja niitä täydentääkseen komissio pyytää erityisellä pyynnöllä, joka osoitetaan määrätylle vastaanottajalle ja toimitetaan sille jäsenvaltiolle, jonka alaisuuteen vastaanottaja kuuluu, tai yleisellä julkistettavalla pyynnöllä, jäsenvaltioita, henkilöitä tai yrityksiä toimittamaan komissiolle komission pyynnössä määritellyjä tutkimuksia koskevat ohjelmansa.

Komissio voi antaa jokaisesta sille toimitetusta ohjelmasta lausunnon perusteluineen varattuaan ensin niille, joita asia koskee, tilaisuuden esittää huomautuksensa. Komissio antaa edellä tarkoitettun lausunnon, jos valtio, henkilö tai yritys, joka on toimittanut ohjelman tiedoksi, sitä pyytää.

Lausunnoillaan komissio pyrkii estämään tarpeetonta päällekkäisyyttä tutkimuksissa ja ohjaamaan niitä alueille, joita ei ole riittävästi tutkittu. Komissio ei saa julkistaa ohjelmia ilman sen valtion, henkilön tai yrityksen suostumusta, joka on ne toimittanut.

Komissio julkaisee määräjain luettelon niistä ydintutkimuksen aloista, joiden tutkimusta se pitää riittämättömänä.

Komissio voi kutsua julkisten ja yksityisten tutkimuskeskusten edustajia ja muita asiantuntijoita, jotka tekevät tutkimusta samoilla tai läheisesti toisiinsa liittyvillä aloilla, keskinäisiin neuvotteluihin ja vaihtamaan tietoja keskenään.

6 artikla

Edistääkseen sille toimitettujen tutkimusohjelmien toteuttamista komissio voi:

- a) antaa taloudellista tukea tutkimussopimusten puitteissa, ei kuitenkaan avustuksia;
- b) toimittaa maksua vastaan tai maksutta hallussaan olevia lähtöaineita tai erityisiä halkeamiskelpoisia aineita näiden tutkimusohjelmien toteuttamiseen;
- c) antaa maksua vastaan tai maksutta jäsenvaltioiden, henkilöiden tai yritysten käyttöön laitoksia, laitteita tai asiantuntija-apua;
- d) edistää asianomaisten jäsenvaltioiden, henkilöiden tai yritysten yhteisiä rahoitusjärjestelyjä.

7 artikla

Komission ehdotuksesta, joka kuulee tieteellis-teknistä komiteaa, neuvosto hyväksyy yksimielisesti yhteisön tutkimus- ja koulutusohjelmat.

Ohjelmat vahvistetaan enintään viideksi vuodeksi.

Ohjelmien toteuttamiseksi tarvittavat varat otetaan vuosittain yhteisön tutkimus- ja investointitalousarviioon.

Komissio huolehtii ohjelmien toteuttamisesta ja toimittaa asiasta vuosittain kertomuksen neuvostolle.

Komissio toimittaa jatkuvasti talous- ja sosiaalikomitealle yleiskatsauksia yhteisön tutkimus- ja koulutusohjelmista.

8 artikla

1. Komissio perustaa kuultuaan tieteellis-teknistä komiteaa yhteisen ydintutkimuskeskuksen.

Keskus huolehtii tutkimusohjelmien sekä muiden komission sille antamien tehtävien toteuttamisesta.

Keskus huolehtii myös yhdenmukaisen ydinterminologian ja vakioidun mittausjärjestelmän aikaansaamisesta.

Keskus perustaa ydinmittausten keskustoimiston.

2. Keskuksen toimintaa voidaan maantieteellisin tai toiminnallisin perustein harjoittaa eri laitoksissa.

9 artikla

1. Komissio voi talous- ja sosiaalikomitean lausunnon hankittuaan perustaa yhteisen ydintutkimuskeskuksen yhteyteen kouluja asiantuntijoiden kouluttamiseksi erityisesti malminetsinnän, erittäin puhtaiden ydinaineiden tuottamisen, säteilytettyjen polttoaineiden käsittelyn, atomitekniikan, terveyden suojelun sekä radioaktiivisten isotooppien tuotannon ja käytön alalla.

Komissio antaa yksityiskohtaiset säännöt koulutuksesta.

2. Perustetaan yliopistotasoinen laitos, jonka toimintaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta.

10 artikla

Komissio voi sopimuksin antaa yhteisön tutkimusohjelmien tiettyjen osien toteuttamisen jäsenvaltioille, henkilöille tai yrityksille taikka kolmansille maille, kansainvälisille järjestöille tai kolmansien maiden kansalaisille.

11 artikla

Komissio julkaisee 7, 8 ja 10 artiklassa tarkoitetut tutkimusohjelmat sekä määräajoin annettavat kertomukset ohjelmien toteuttamisen vaiheesta.

II LUKU

Tiedon levittäminen

I jakso

Yhteisön hallussa olevat tiedot

12 artikla

Jäsenvaltioilla, henkilöillä tai yrityksillä on oikeus komissiolle osoitetusta hakemuksesta saada käyttöluupa, joka ei ole yksinomainen, yhteisön omistamiin patentteihin, väliaikaisesti suojattuihin oikeuksiin, hyödyllisyysmallioikeuksiin tai patenttihakemuksiin, jos ne voivat käyttää niihin liittyviä keksintöjä tehokkaasti hyväkseen.

Komissio antaa samoin edellytyksin edelleenkäyttölupia patentteihin, väliaikaisesti suojattuihin oikeuksiin, hyödyllisyysmallioikeuksiin tai patenttihakemuksiin, jos yhteisön hallussa olevat sopimukseen perustuvat käyttöluvut sen sallivat.

Komissio antaa nämä käyttöluvut tai edelleenkäyttöluvut käyttöluvan saajien kanssa sovittavin ehdoin sekä kaikki niiden käyttämisessä tarvittavat tiedot. Ehdot koskevat erityisesti sopivaa korvausta ja tarvittaessa käyttöluvan saajan oikeutta antaa edelleenkäyttölupia ulkopuolisille sekä velvollisuutta pitää toimitettuja tietoja liikesalaisuutena.

Jos kolmannessa kohdassa tarkoitetuista ehdoista ei päästä sopimukseen, käyttöluvan saaja voi saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi sopivien ehtojen vahvistamista varten.

13 artikla

Komission on annettava jäsenvaltioille, henkilöille tai yrityksille kaikki sellaiset yhteisön hankkimat tiedot, joita 12 artiklan määräykset eivät koske, riippumatta siitä, ovatko ne tulosta yhteisön tutkimusohjelmista tai annettu komission vapaaseen käyttöön.

Komissio voi kuitenkin asettaa tietojen antamisen edellytykseksi sen, että niitä käsitellään luottamuksellisina eikä luovuteta kolmansille.

Komissio saa antaa tietoja, jotka se on saanut niiden käyttöä ja levittämistä koskevin rajoituksin, kuten niin sanottuja luokiteltuja tietoja vain, jos se varmistaa, että rajoituksia noudatetaan.

II jakso

Muut tiedot

a) Vapaaehtoisuuteen perustuva tietojen levittäminen

14 artikla

Komissio pyrkii vapaaehtoisilla sopimuksilla järjestämään yhteisön tavoitteiden toteuttamisen kannalta hyödyllisten tietojen saannin sekä käyttölupien myöntämisen sellaisiin patentteihin, väliaikaisesti suojattuihin oikeuksiin, hyödyllisyysmallioikeuksiin tai patenttihakemuksiin, jotka käsittävät tällaisia tietoja.

15 artikla

Komissio vahvistaa menettelyn, jonka avulla jäsenvaltiot, henkilöt ja yritykset voivat komission välityksellä vaihtaa väliaikaisia tai lopullisia tutkimustuloksiaan, jos yhteisö ei ole saanut tuloksia komission tekemien tutkimussopimusten perusteella.

Menettelyn on varmistettava tietojen vaihdon luottamuksellisuus. Komissio voi kuitenkin antaa sille annetut tulokset yhteiselle ydintutkimuskeskukselle asiakirja-aineistoa varten, jolloin oikeutta tietojen käyttöön ei ole ilman tietoja antaneen osapuolen suostumusta.

b) Tietojen antaminen komissiolle viran puolesta

16 artikla

1. Kun jäsenvaltiolle on tehty erityisesti ydintekniikkaan liittyvä patentti- tai hyödyllisyysmallihakemus, jäsenvaltio pyytää hakijalta suostumuksen siihen, että hakemuksen sisällöstä annetaan tieto viipymättä komissiolle.

Jos hakija antaa suostumuksensa, edellä tarkoitettu tieto toimitetaan kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä. Jos hakija ei anna suostumustaan, jäsenvaltio ilmoittaa mainitussa määräajassa komissiolle hakemuksen jättämisestä.

Komissio voi pyytää jäsenvaltiota toimittamaan tiedot sellaisen hakemuksen sisällöstä, josta komissiolle on ilmoitettu.

Komissio esittää pyynnön kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta. Jokainen määräajan pidennys pidentää vastaavasti tämän kohdan kuudennessa alakohdassa tarkoitettua määräaikaa.

Saatuaan komission pyynnön jäsenvaltio pyytää uudelleen hakijalta suostumusta tietojen antamiseen hakemuksen sisällöstä. Jos hakija antaa suostumuksensa, tiedot annetaan viipymättä.

Jos hakija ei anna suostumustaan, jäsenvaltion on annettava komissiolle tiedot hakemuksen sisällöstä kahdeksantoista kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä.

2. Jäsenvaltion on toimitettava komissiolle kahdeksantoista kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä tieto sellaisesta patentti- tai hyödyllisyysmallihakemuksesta, jota ei ole vielä julkistettu ja joka jäsenvaltiosta näyttää ensimmäisessä tarkastuksessa liittyvän suoraan ydinenergian kehitykseen yhteisössä ja on sille olennainen, vaikka se ei ole erityisesti ydintekninen.

Komission pyynnöstä hakemuksen sisällöstä on annettava komissiolle tieto kahden kuukauden määräajassa.

3. Jäsenvaltioiden on lyhennettävä niin paljon kuin mahdollista 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja aiheita koskevien sellaisten patentti- ja hyödyllisyysmallihakemusten käsittelyaikaa, joista komissio on esittänyt pyynnön, jotta ne voidaan julkistaa mahdollisimman pian.

4. Komission on käsiteltävä edellä tarkoitettuja tiedoksiantoja luottamuksellisina. Ne voidaan antaa ainoastaan asiakirja-aineistoa varten. Komissio voi kuitenkin hakijan suostumuksella tai 17–23 artiklan mukaisesti käyttää hyväksi keksintöjä, joista sille on annettu tieto.

5. Tämän artiklan määräyksiä ei sovelleta, jos kolmannen maan tai kansainvälisen järjestön kanssa tehty sopimus estää tiedoksi antamisen.

c) Käyttölupien antaminen välitysmenettelyllä tai viran puolesta

17 artikla

1. Jos vapaaehtoiseen sopimukseen ei päästä, voidaan käyttölupia, jotka eivät ole yksinomaisia, antaa välitysmenettelyllä tai viran puolesta 18–23 artiklassa määrätyin edellytyksin:

a) yhteisölle tai yhteisyrityksille, joille tämä oikeus on 48 artiklan nojalla annettu, suoraan ydintutkimukseen liittyviä keksintöjä koskevien patenttien, väliaikaisesti suojattujen oikeuksien tai hyödyllisyysmallioikeuksien osalta, jos käyttölupien antaminen on tarpeen niiden omien tutkimusten tekemiseksi tai välttämätöntä niiden laitosten toiminnalle.

Käyttölupiin on komission pyynnöstä sisällyttävä oikeus antaa kolmansille lupa käyttää hyväksi keksintöä, jos ne tekevät työtä tai toimittavat tilausta yhteisölle tai yhteisyrityksille; tai

b) henkilöille tai yrityksille, jotka ovat sitä komissiolta hakenneet, suoraan ydinenergian kehittämiseen yhteisössä liittyviä keksintöjä koskevien patenttien, väliaikaisesti suojattujen oikeuksien tai hyödyllisyysmallioikeuksien osalta, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

i) patenttihakemuksen jättämisestä on kulunut vähintään neljä vuotta, paitsi jos keksintö koskee erityisesti ydinteknistä aihetta;

ii) komission tarkoittamista ydinenergian kehittämistarpeista ei kyseisen keksinnön osalta ole huolehdittu siinä jäsenvaltiossa, jossa keksintö on suojattu;

iii) patentin, väliaikaisesti suojatun oikeuden tai hyödyllisyysmallioikeuden haltija, jota on kehoitettu huolehtimaan näistä tarpeista joko itse tai käyttöluvilla, ei ole tätä tehnyt;

iv) käyttölupaa hakenneet henkilöt tai yritykset pystyvät keksintöjä hyväksikäyttämällä huolehtimaan tehokkaasti näistä tarpeista.

Jäsenvaltiot eivät saa mainittujen tarpeiden tyydyttämiseksi toteuttaa kansallisessa lainsäädännössään määrättyjä pakkokeinoja, jotka rajoittavat keksinnölle annettua suojaa, ellei komissio ole sitä ennalta pyytänyt.

2. Käyttö lupaa, joka ei ole yksinomainen, ei saa antaa edellisessä kohdassa määrättyin edellytyksin, jos patentinhaltija voi osoittaa perustellun syyn, etenkin, että hänellä ei ole ollut riittävästi aikaa käytettävissään.
3. Käyttöluvan antaminen 1 kohdan mukaisesti antaa oikeuden täyteen korvaukseen, jonka määrästä patentin, väliaikaisesti suojatun oikeuden tai hyödyllisyysmallioikeuden haltija ja käyttöluvan saaja sopivat keskenään.
4. Tämän artiklan määräykset eivät vaikuta teollisoikeuden suojelemisesta tehdyn Pariisin yleissopimuksen määräyksiin.

18 artikla

Tässä jaksossa määrättyjen tavoitteiden toteuttamista varten perustetaan välityslautakunta, jonka jäsenet nimeää ja työjärjestyksen vahvistaa neuvosto Euroopan unionin tuomioistuimen ehdotuksesta.

Välityslautakunnan päätöksiin voivat osapuolet hakea muutosta lykkäävin vaikutuksin yhden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta. Euroopan unionin tuomioistuin tutkii ainoastaan päätöksen muodollisen oikeellisuuden ja välityslautakunnan tulkinnan tämän sopimuksen määräyksistä.

Välityslautakunnan lopulliset päätökset ovat osapuolten kesken lainvoimaisia. Ne ovat täytäntöönpanokelpoisia 164 artiklassa määrättyin edellytyksin.

19 artikla

Jos vapaaehtoiseen sopimukseen ei päästä ja komissio haluaa vaikuttaa käyttöluvan antamiseen 17 artiklassa määrättyssä tapauksessa, se ilmoittaa siitä patentin, väliaikaisesti suojatun oikeuden tai hyödyllisyysmallioikeuden haltijalle taikka patenttihakemuksen jättäneelle hakijalle ilmoittaen samalla käyttöoikeuden hakijan nimen ja käyttöluvan laajuuden.

20 artikla

Haltija tai hakija voi yhden kuukauden kuluessa 19 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen saamisesta ehdottaa komissiolle ja tarvittaessa käyttöluvan hakijana olevalle kolmannelle välityssopimusta asian saattamiseksi välityslautakunnan käsiteltäväksi.

Jos komissio tai edellä tarkoitettu kolmas kieltäytyy välityssopimuksesta, komissio ei saa vaatia jäsenvaltiota tai sen toimivaltaisia toimielimiä antamaan käyttö lupaa tai velvoittamaan antamaan sitä.

Jos välityslautakunta, joka käsittelee asian välityssopimuksen perusteella, toteaa komission pyynnön olevan 17 artiklan määräysten mukainen, se antaa perustellun päätöksen, jossa käyttöluvan hakijalle annetaan käyttöluva ja vahvistetaan käyttöluvan ehdot sekä siitä suoritettavat korvaukset, jos osapuolet eivät ole päässeet sopimukseen niistä.

21 artikla

Jos haltija tai hakija ei ehdota asian saattamista välityslautakunnan käsiteltäväksi, komissio voi pyytää asianomaista jäsenvaltiota tai sen toimivaltaisia toimielimiä antamaan käyttöluvan tai velvoittamaan antamaan se.

Jos asianomainen jäsenvaltio tai sen toimivaltaiset toimielimet toteavat haltijaa tai hakijaa kuultuaan, että 17 artiklassa määrätyt edellytykset eivät ole täyttyneet, ne ilmoittavat komissiolle päätöksestään olla antamatta käyttöluva tai olla velvoittamatta antamaan sitä.

Jos jäsenvaltio tai sen toimivaltaiset toimielimet päättävät olla antamatta käyttöilupaa tai olla velvoittamatta antamaan sitä tai käyttöluvan antamisesta ei neljän kuukauden kuluessa pyynnöstä ilmoiteta mitään, komissio voi kahdessa kuukaudessa saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Haltijaa tai hakijaa on kuultava Euroopan unionin tuomioistuimen käsittelyssä.

Jos Euroopan unionin tuomioistuin toteaa tuomiossaan, että 17 artiklan edellytykset on täytetty, asianomaisen jäsenvaltion tai sen toimivaltaisten toimielimien on toteutettava tuomion täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet.

22 artikla

1. Jos patentin, väliaikaisesti suojatun oikeuden tai hyödyllisyysmallioikeuden haltija ja käyttöluvan saaja eivät pääse sopimukseen korvauksen määrästä, osapuolet voivat tehdä välityssopimuksen asian saattamiseksi välityslautakunnan käsiteltäväksi.

Tällöin osapuolet luopuvat oikeudestaan saattaa asia oikeuden käsiteltäväksi, lukuun ottamatta 18 artiklassa määrättyä tapausta.

2. Jos käyttöluvan saaja kieltäytyy välityssopimuksesta, hänelle annettua käyttöilupaa pidetään mitättömänä.

Jos haltija tai hakija kieltäytyy välityssopimuksesta, tässä artiklassa tarkoitetuista korvauksista määräävät toimivaltaiset kansalliset toimielimet.

23 artikla

Välityslautakunnan tai toimivaltaisten kansallisten toimielimien päätöksiä voidaan käyttöluvan ehtojen osalta tarkistaa yhden vuoden kuluttua ja jos se on uusien tietojen vuoksi perusteltua.

Tarkistaminen kuuluu päätöksen tehneen toimielimen tehtäviin.

III jakso

Salassapitoa koskevat määräykset*24 artikla*

Yhteisön tutkimusohjelmiaan toteuttaessaan saamat tiedot, joiden ilmaiseminen saattaa vahingoittaa yhden tai useamman jäsenvaltion maanpuolustuksellisia etuja, saatetaan salassapitoa koskevan sääntelyn alaiseksi seuraavasti:

1. Neuvoston komission ehdotuksesta antamassa tietoturvaa koskevassa asetuksessa vahvistetaan, ottaen huomioon tämän artiklan määräykset, sovellettava tietoturvallisuusluokitus sekä kutakin luokkaa koskevat turvatoimenpiteet.
2. Komission on määritettävä väliaikaisesti kaikki tiedot, joiden ilmaisemisen se katsoo saattavan vahingoittaa yhden tai useamman jäsenvaltion maanpuolustuksellisia etuja, tietoturvaa koskevassa asetuksessa tätä varten säädettyyn tietoturvallisuusluokitukseen kuuluviksi.

Komissio toimittaa nämä tiedot viipymättä tiedoksi jäsenvaltioille, joiden on samoin edellytyksin väliaikaisesti varmistettava niiden salassapito.

Jäsenvaltioiden on kolmen kuukauden kuluessa ilmoitettava komissiolle, haluavatko ne pitää väliaikaisesti sovelletun tietoturvallisuusluokituksen voimassa, korvata sen toisella luokituksella vai kumota salassapitämisen.

Edellä tarkoitettun määräajan päätyttyä sovelletaan tiukinta näin pyydettyä tietoturvallisuusluokitusta. Komissio antaa tämän tiedoksi jäsenvaltioille.

Neuvosto voi yksimielisesti komission tai jäsenvaltion pyynnöstä soveltaa milloin tahansa muuta tietoturvallisuusluokitusta tai kumota salassapitämisen. Neuvosto hankkii komission lausunnon ennen kuin se tekee päätöksen jäsenvaltion pyynnöstä.

3. Mitä 12 ja 13 artiklassa määrätään, ei sovelleta tietoturvaluokitukseen kuuluviksi määritettyihin tietoihin.

Kuitenkin, edellyttäen että aiheellisia turvatoimenpiteitä noudatetaan:

a) komissio voi antaa 12 ja 13 artiklassa tarkoitettuja tietoja:

i) yhteisyritykselle; tai

ii) henkilölle tai muulle yritykselle kuin yhteisyritykselle sen jäsenvaltion välityksellä, jonka alueella henkilö tai yritys toimii;

b) jäsenvaltio voi antaa 13 artiklassa tarkoitettuja tietoja henkilölle tai muulle yritykselle kuin yhteisyritykselle, joka toimii tämän valtion alueella, jos komissiolle ilmoitetaan tietojen antamisesta;

c) jokaisella jäsenvaltiolla on lisäksi oikeus vaatia komissiota antamaan kyseisen valtion tai sen alueella toimivan henkilön tai yrityksen tarpeita varten käyttö lupa 12 artiklan mukaisesti.

25 artikla

1. Jäsenvaltio, joka antaa tiedon 16 artiklan 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun asiaan liittyvän patenti- tai hyödyllisyysmallihakemuksen jättämisestä tai sen sisällöstä, on tarvittaessa ilmoitettava, onko tarpeen määrittää hakemus maanpuolustuksellisten syiden vuoksi kyseisen valtion ilmoittamaan tietoturvaluokitukseen samoin kuin luokituksen todennäköinen kesto.

Komissio toimittaa edelleen muille jäsenvaltioille kaikki tiedoksiannot, jotka se on saanut edellistä alakohtaa soveltaessaan. Komission ja jäsenvaltioiden on noudatettava alkuperävaltion turvallisuutta koskevan asetuksen mukaan määrittämiä tietoturvaluokituksen mukaisia toimenpiteitä.

2. Komissio voi antaa edellä tarkoitettut tiedoksiannot myös yhteisyrityksille tai jäsenvaltion välityksellä henkilölle tai muulle yritykselle kuin yhteisyritykselle, joka toimii kyseisen valtion alueella.

Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen hakemusten kohteena olevia keksintöjä saa käyttää ainoastaan hakijan suostumuksella tai 17–23 artiklan määräysten mukaisesti.

Tiedoksiantoihin ja tarvittaessa tässä kohdassa tarkoitettuun käyttöön sovelletaan niitä toimenpiteitä, joita vaaditaan turvallisuutta koskevan asetuksen mukaisesti annetussa alkuperävaltion tietoturvasuusluokituksessa.

Tiedoksiantoihin ja edellä tarkoitettuun käyttöön vaaditaan aina alkuperävaltion suostumus. Suostumuksen saa evätä ainoastaan maanpuolustuksellisten syiden perusteella.

3. Neuvosto voi yksimielisesti komission tai jäsenvaltion pyynnöstä soveltaa milloin tahansa muuta tietoturvasuusluokitusta tai kumota salassapitämisen. Neuvosto hankkii komission lausunnon ennen kuin tekee päätöksen jäsenvaltion pyynnöstä.

26 artikla

1. Kun patentin, patenttihakemuksen, väliaikaisesti suojatun oikeuden, hyödyllisyysmallioikeuden tai hyödyllisyysmallihakemuksen kohteena olevat tiedot on 24 ja 25 artiklan määräysten mukaisesti luokiteltu salaisiksi, luokituksen soveltamista pyytäneet jäsenvaltiot eivät saa kieltää vastaavien hakemusten jättämistä muissa jäsenvaltioissa.

Jokaisen jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta nämä oikeudet ja hakemukset pysyvät kansallisten lakien ja asetusten mukaista menettelyä noudattaen salaisina.

2. Edellä 24 artiklan mukaisesti salaisiksi luokitellut tiedot voivat jäsenvaltioiden ulkopuolella olla hakemuksen kohteena vain, jos jäsenvaltiot antavat siihen yksimielisesti suostumuksensa. Jos jäsenvaltiot eivät ilmaise kantaansa, suostumus katsotaan saaduksi kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun komissio on antanut tiedon näistä tiedoista jäsenvaltioille.

27 artikla

Maanpuolustuksellisista syistä johtuvasta salassa pitämisestä hakijalle aiheutunut vahinko korvataan jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaan; korvaamisesta on vastuussa se jäsenvaltio, joka on pyytänyt salassapitämistä tai saanut aikaan sen tiukentamisen tai voimassaolon pidentämisen tai kiellon jättää hakemus yhteisön ulkopuolella.

Jos yhtä useampi jäsenvaltio on saanut aikaan salassapidon tiukentamisen tai voimassaolon pidentämisen tai hakemuksen jättämistä yhteisön ulkopuolella koskevan kiellon, ne ovat yhteisvastuullisesti velvollisia korjaamaan aiheuttamansa vahingon.

Yhteisö ei voi vaatia hyvitystä tämän artiklan nojalla.

IV jakso

Erinäisiä määräyksiä*28 artikla*

Jos patenti- ja hyödyllisyysmallihakemuksia, joita ei vielä ole julkistettu, tai maanpuolustuksellisten syiden perusteella salassapidettäviä patenteja tai hyödyllisyysmallioikeuksia käytetään sääntöjen vastaisesti tai ne tulevat niitä komissiolle tiedoksi annettaessa sellaisen kolmannen tietoon, jolla ei ole niihin oikeutta, yhteisön on korvattava oikeuksien haltijalle aiheutunut vahinko.

Asianosaisen kanneoikeus kolmansiä vastaan siirtyy yhteisölle siltä osin kuin yhteisö on korvannut vahingon, sanotun rajoittamatta yhteisön omia oikeuksia vahingon aiheuttanutta vastaan. Tämä ei vaikuta yhteisön oikeuteen nostaa voimassa olevien yleisten säännösten mukaisesti kanne vahingon aiheuttajaa vastaan.

29 artikla

Komission on tehtävä yhtäältä jäsenvaltion, henkilön tai yrityksen ja toisaalta kolmannen maan, kansainvälisen järjestön tai kolmannen maan kansalaisen välillä ne tieteellisten tai teollisten ydinenergia-alan tietojen vaihtoa koskevat sopimukset, jotka edellyttävät, että toisena osapuolena sen allekirjoittaa täysivaltaisuuttaan käyttävä valtio.

Komissio voi kuitenkin aiheelliseksi katsominsa edellytyksin antaa jäsenvaltiolle, henkilölle tai yritykselle luvan tehdä edellä tarkoitettuja sopimuksia, jollei 103 ja 104 artiklasta muuta johdu.

III LUKU

Terveyden suojele*30 artikla*

Yhteisössä vahvistetaan perusnormit väestön ja työntekijöiden terveyden suojelemiseksi ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta.

Ilmaisulla ”perusnormit” tarkoitetaan:

- a) riittävän turvallisuuden kannalta suurimpia sallittuja annoksia;
- b) suurimpia sallittuja säteilyaltistus- ja kontaminaatioasteita;
- c) työntekijöiden terveydentilan tarkkailua koskevia pääperiaatteita.

31 artikla

Komissio laatii perusnormit saatuaan lausunnon asiantuntijaryhmältä, jonka tieteellis-tekninen komitea nimeää jäsenvaltioiden tieteellisten asiantuntijoiden, erityisesti kansanterveyden asiantuntijoiden, keskuudesta. Komissio pyytää näin laadituista perusnormeista talous- ja sosiaalikomitean lausunnon.

Euroopan parlamenttia kuultuaan ja saatuaan komissiolta komiteoiden lausunnot, neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta perusnormit.

32 artikla

Perusnormeja voidaan tarkistaa tai täydentää 31 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti komission tai jäsenvaltion pyynnöstä.

Komission on tutkittava jokainen tällainen jäsenvaltion pyyntö.

33 artikla

Jäsenvaltiot antavat tarvittavat lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset vahvistettujen perusnormien noudattamisen varmistamiseksi sekä toteuttavat tarvittavat toimenpiteet opetuksen, koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osalta.

Komissio antaa tarpeelliset suositukset jäsenvaltioissa sovellettavien määräysten yhdenmukaistamisen varmistamiseksi.

Tätä varten jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle tiedoksi kaikki tämän sopimuksen voimaantullessa sovellettavat määräykset sekä myöhemmät ehdotukset tällaisiksi määräyksiksi.

Komission on annettava mahdolliset suositukset määräyksiä koskevista ehdotuksista kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun ehdotukset on toimitettu sille tiedoksi.

34 artikla

Jäsenvaltion, jonka alueella aiotaan tehdä erityisen vaarallisia kokeita, on toteutettava terveyden suojelua koskevat lisätoimenpiteet, joista sen on ennalta hankittava komission lausunto.

Komission puoltava lausunto on tarpeen, jos kokeiden vaikutukset saattavat ulottua muiden jäsenvaltioiden alueille.

35 artikla

Jokainen jäsenvaltio perustaa tarvittavat laitokset radioaktiivisuustason jatkuvaan valvontaan vesistöissä, ilmassa ja maaperässä sekä perusnormien noudattamisen valvontaa varten.

Komissiolla on oikeus päästä tällaisiin valvontalaitoksiin, ja se voi tarkastaa niiden toiminnan ja tehokkuuden.

36 artikla

Toimivaltaisten viranomaisten on määräajoin annettava komissiolle tietoja 35 artiklassa tarkoitetusta valvonnasta komission pitämiseksi tietoisena radioaktiivisuustasosta, jolle väestö altistuu.

37 artikla

Jokaisen jäsenvaltion on toimitettava komissiolle yleiset tiedot missä tahansa muodossa olevan radioaktiivisen jätteen hävittämistä koskevista suunnitelmista sen arvioimiseksi, aiheuttaako suunnitelman toteuttaminen veden, maaperän tai ilman radioaktiivista saastumista toisen jäsenvaltion alueella.

Kuultuaan 31 artiklassa tarkoitettua asiantuntijaryhmää komissio antaa lausuntonsa kuuden kuukauden määräajassa.

38 artikla

Komissio antaa jäsenvaltioille suosituksia radioaktiivisuustasosta ilmassa, vesistöissä ja maaperässä.

Kiireellisissä tapauksissa komissio antaa direktiivin, jolla asianomainen jäsenvaltio velvoitetaan toteuttamaan komission asettamassa määräajassa kaikki tarvittavat toimenpiteet perusnormien rikkomisen estämiseksi sekä säännösten noudattamisen varmistamiseksi.

Jos valtio ei asetetussa määräajassa noudata komission direktiiviä, komissio tai jokainen jäsenvaltio, jota asia koskee, voi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 ja 259 artiklasta poiketen saattaa asian viipymättä Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

39 artikla

Komissio perustaa heti yhteisen ydintutkimuskeskuksen perustamisen jälkeen sen yhteyteen terveyden suojelua koskevan tiedon dokumentointi- ja tutkimusosaston.

Tämän osaston erityistehtävänä on koota 33, 36 ja 37 artiklassa tarkoitetut asiakirjat ja tiedot sekä avustaa komissiota sille tässä luvussa annettujen tehtävien toteuttamisessa.

IV LUKU

Investoinnit

40 artikla

Edistääkseen henkilöiden ja yritysten aloitteita ja helpottaakseen niiden investointien yhteensovittamista ydinenergian alalla komissio julkaisee määräajoin ohjeellisia ohjelmia erityisesti ydinenergian tuotantotavoitteista ja kaikista tavoitteiden toteuttamisen edellyttämistä investoinneista.

Komissio pyytää ennen ohjelmien julkistamista niistä talous- ja sosiaalikomitean lausunnon.

41 artikla

Tämän sopimuksen liitteessä II luetelluilla teollisuudenaloilla toimivien henkilöiden ja yritysten on annettava komissiolle tieto kaikista uusista laitoksista, laitosten korvaamista tai niiden muuntamista koskevista investointihankkeista, jotka lajiltaan ja laajuudeltaan vastaavat neuvoston komission ehdotuksesta asettamia vaatimuksia.

Neuvosto voi määräenemmistöllä komission, joka pyytää ennalta talous- ja sosiaalikomitean lausunnon, ehdotuksesta muuttaa edellä tarkoitettua luetteloa teollisuudenaloista.

42 artikla

Edellä 41 artiklassa tarkoitetut hankkeet on annettava tiedoksi komissiolle sekä saatettava asianomaisen jäsenvaltion tietoon viimeistään kolme kuukautta ennen ensimmäisten hankintasopimusten tekemistä tai, jos työ toteutetaan yrityksen omin voimavaroin, kolme kuukautta ennen työn aloittamista.

Neuvosto voi komission ehdotuksesta muuttaa määräaikaa.

43 artikla

Komissio käsittelee henkilöiden ja yritysten kanssa kaikki tämän sopimuksen tavoitteisiin liittyviä investointihankkeita koskevat seikat.

Komissio antaa kantansa tiedoksi asianomaiselle jäsenvaltiolle.

44 artikla

Komissio voi asianomaisten jäsenvaltioiden, henkilöiden tai yritysten suostumuksella julkistaa sille tiedoksi annetut investointihankkeet.

V LUKU

Yhteisyritykset

45 artikla

Yhteisön ydinteknisen teollisuuden kehitykselle erityisen tärkeitä yrityksiä voidaan perustaa tässä sopimuksessa tarkoitettuina yhteisyrityksinä seuraavien artiklojen määräysten mukaisesti.

46 artikla

1. Komissio tutkii jokaisen komission, jäsenvaltion tai muun aloitteesta tehdyn suunnitelman yhteisyrityksen perustamiseksi.

Tätä varten komissio pyytää lausunnon jäsenvaltioilta ja niiltä julkisilta tai yksityisiltä laitoksilta, joiden se katsoo voivan antaa sille tietoa.

2. Komissio toimittaa neuvostolle jokaisen yhteisyrityksen perustamista koskevan suunnitelman sekä lausunnon perusteluineen.

Jos komissio antaa myönteisen lausunnon suunnitellun yhteisyrityksen perustamisesta, se toimittaa neuvostolle ehdotukset:

- a) yrityksen sijainnista;
- b) perussäännöstä;
- c) rahoituksen määrästä ja -aikataulusta;
- d) yhteisön mahdollisesta osallistumisesta yhteisyrityksen rahoitukseen;
- e) kolmannen maan, kansainvälisen järjestön tai kolmannen maan kansalaisen mahdollisesta osallistumisesta yhteisyrityksen rahoitukseen tai johtoon;
- f) kaikkien tai joidenkin tämän sopimuksen liitteessä III lueteltujen etujen myöntämisestä.

Komissio liittää mukaan yksityiskohtaisen selostuksen suunnitelmasta kokonaisuudessaan.

47 artikla

Neuvosto voi, komission saatettua asian sen käsiteltäväksi, pyytää komissiolta tarpeellisiksi katsomiaan lisätietoja tai lisätutkimuksia.

Jos neuvosto määräenemmistöllä päättää, että suunnitelma, josta komissio on antanut kielteisen lausunnon, on siitä huolimatta toteutettava, komission on toimitettava neuvostolle 46 artiklassa tarkoitetut ehdotukset ja yksityiskohtainen kertomus.

Edellä olevassa kohdassa tarkoitetussa tapauksessa tai jos komission lausunto on myönteinen, neuvosto päättää määräenemmistöllä jokaisesta komission ehdotuksesta.

Neuvosto päättää kuitenkin yksimielisesti:

- a) yhteisön osallistumisesta yhteisyriyksen rahoitukseen;
- b) kolmannen maan, kansainvälisen järjestön tai kolmannen maan kansalaisen osallistumisesta yhteisyriyksen rahoitukseen tai johtoon.

48 artikla

Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta saattaa kaikki tai jotkin tämän sopimuksen liitteessä III luetellut edut koskemaan jokaista yhteisyriytystä, jolloin jokaisen jäsenvaltion on osaltaan varmistettava näiden etujen antaminen.

Neuvosto voi samaa menettelyä noudattaen vahvistaa edellä tarkoitettujen etujen antamisen edellytykset.

49 artikla

Yhteisyriitys perustetaan neuvoston päätöksellä.

Jokainen yhteisyriitys on oikeushenkilö.

Yhteisyriityksellä on jokaisessa jäsenvaltiossa laajin kansallisen lainsäädännön mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus; se voi erityisesti hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana tai vastaajana oikeudenkäynneissä.

Jollei tämän sopimuksen tai yhteisyriyksen perussääntöjen määräyksistä muuta johdu, jokaiseen yhteisyriitykseen sovelletaan teollisiin tai kaupallisiin yrityksiin sovellettavia sääntöjä; perussäännöissä voidaan niiden asemesta viitata jäsenvaltioiden kansallisiin säännöksiin.

Jollei toimivaltaa ole tällä sopimuksella annettu Euroopan unionin tuomioistuimelle, yhteisyriityksiä koskevat riidat ratkaistaan toimivaltaisissa kansallisissa tuomioistuimissa.

50 artikla

Yhteisyritysten perussääntöjä voidaan tarvittaessa muuttaa niissä määrättyjen erityismääräysten mukaisesti.

Muutokset eivät kuitenkaan tule voimaan ennen kuin neuvosto on 47 artiklassa määrättyin edellytyksin hyväksynyt ne komission ehdotuksesta.

51 artikla

Komissio huolehtii yhteisyritysten perustamista koskevien neuvoston päätösten toteuttamisesta, kunnes yhteisyritysten toiminnasta vastaavat toimielimet on perustettu.

VI LUKU

Hankinta

52 artikla

1. Malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden hankinnasta huolehditaan tämän luvun määräysten mukaisesti noudattaen periaatetta, jonka mukaan hankintalähteille on yhtäläinen pääsy, ja yhteistä hankintapolitiikkaa harjoittamalla.

2. Tätä varten ja tässä luvussa määrättyin edellytyksin:

- a) kielletään kaikki sellaiset menettelyt, joiden tavoitteena on varmistaa tietyille käyttäjille etuoikeutettu asema;
- b) perustetaan hankintakeskus, jolla on optio-oikeus kaikkiin jäsenvaltioiden alueella tuotettuihin malmeihin, lähtöaineisiin ja erityisiin halkeamiskelpoisiin aineisiin sekä yksinoikeus yhteisön alueelta tai ulkopuolelta tulevia malmeja, lähtöaineita ja erityisiä halkeamiskelpoisia aineita koskevien hankintasopimusten tekemiseen.

Hankintakeskus ei saa hankintojen käyttötarkoituksen perusteella syrjiä ketään käyttäjää, ellei suunniteltu käyttö ole laitonta tai ristiriidassa yhteisön ulkopuolisten toimittajien kyseiseen toimitukseen soveltamien ehtojen kanssa.

I jakso

Hankintakeskus

53 artikla

Hankintakeskus toimii komission valvonnassa ja komissio vahvistaa hankintakeskuksen toiminnan suuntaviivat, komissiolla on veto-oikeus hankintakeskuksen päätöksiin ja komissio nimittää sen pääjohtajan ja varapääjohtajan.

Osapuolet, joita asia koskee, voivat saattaa minkä tahansa suoran tai epäsuoran toimen, jonka hankintakeskus on tehnyt käyttäessään optio-oikeuttaan tai yksinoikeuttaan tehdä hankintasopimuksia, komission käsiteltäväksi, joka tekee asiasta päätöksen yhden kuukauden määräajassa.

54 artikla

Hankintakeskus on oikeushenkilö ja sillä on taloudellinen itsemääräämisoikeus.

Neuvosto antaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta hankintakeskuksen perussäännön.

Perussääntöä voidaan muuttaa edellä mainitun menettelyn mukaisesti.

Perussäännössä vahvistetaan hankintakeskuksen pääoma ja yksityiskohtaiset säännöt pääoman merkitsemisestä. Osake-enemmistön on aina kuuluttava yhteisölle ja jäsenvaltioille. Pääoman jakautumisesta jäsenvaltiot päättävät yhteisellä sopimuksella.

Perussäännössä vahvistetaan yksityiskohtaiset säännöt hankintakeskuksen kaupallisesta johtamisesta. Perussäännössä voidaan hankintakeskuksen toiminnasta aiheutuvien menojen kattamiseksi määrätä maksuja liiketoimista.

55 artikla

Jäsenvaltiot antavat tai huolehtivat siitä, että hankintakeskukselle annetaan, kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen sen harjoittaessa optio-oikeuttaan tai yksinoikeuttaan tehdä hankintasopimuksia.

56 artikla

Jäsenvaltiot takaavat hankintakeskukselle toimintavapauden alueellaan.

Jäsenvaltiot voivat perustaa yhden tai useampia toimielimiä, joilla on valtuudet edustaa niiden lainkäyttövaltaan kuuluvien Euroopan ulkopuolisten alueiden tuottajia ja käyttäjiä yhteyksissä hankintakeskuksen kanssa.

II jakso

Yhteisön alueelta tulevat malmit, lähtöaineet ja erityiset halkeamiskelpoiset aineet

57 artikla

1. Hankintakeskuksen optio-oikeuteen kuuluu:
  - a) saada käyttö- ja kulutus oikeus niihin aineisiin, joihin yhteisöllä on VIII luvun määräysten nojalla omistusoikeus;
  - b) saada omistusoikeus kaikissa muissa tapauksissa.

2. Hankintakeskus käyttää optio-oikeuttaan tekemällä sopimuksia malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden tuottajien kanssa.

Jollei 58, 62 ja 63 artiklasta muuta johdu, jokaisen tuottajan on tarjottava jäsenvaltioiden alueella tuottamiaan malmeja, lähtöaineita tai erityisiä halkeamiskelpoisia aineita hankintakeskukselle ennen niiden käyttöä, siirtämistä tai varastointia.

58 artikla

Jos saman tuottajan toiminta käsittää useita tuotantovaiheita malmin louhimisen ja metallin tuottamisen välillä, tuottaja on velvollinen tarjoamaan tuotetta hankintakeskukselle vain itse valitsemansa tuotantovaiheen osalta.

Sama koskee kahta tai useampaa keskenään sidoksissa olevaa yritystä, jos sidossuhteesta on asianmukaisesti annettu tieto komissiolle ja sen kanssa on neuvoteltu 43 ja 44 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

59 artikla

Jos hankintakeskus ei käytä optio-oikeuttaan kaikkeen tai osaan tuottajan tuotannosta, tuottaja

- a) voi muuntaa malmeja, lähtöaineita tai erityisiä halkeamiskelpoisia aineita joko itse tai alihankintana, jos hän tarjoaa näin muunnettua tuotetta hankintakeskukselle;
- b) saa komission päätöksellä luvan saattaa näin vapautunut tuotanto yhteisön ulkopuolisille markkinoille edellyttäen, että tuottaja ei sovelle ehtoja, jotka olisivat edullisempia kuin hankintakeskukselle aiemmin tehdyssä tarjouksessa. Erityisiä halkeamiskelpoisia aineita saa kuitenkin viedä ainoastaan hankintakeskuksen välityksellä 62 artiklan määräysten mukaisesti.

Komissio ei saa antaa lupaa, jos edellä tarkoitettujen toimitusten saajat eivät anna kaikkia takeita siitä, että yhteisön yleiset edut turvataan tai jos sopimusehdot ja -lausekkeet ovat ristiriidassa tämän sopimuksen tavoitteiden kanssa.

60 artikla

Mahdollisten käyttäjien on määräajoin ilmoitettava hankintakeskukselle hankintatarpeensa eritellen tuotteiden määrät, fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet, alkuperäpaikka, käyttötarkoitus, toimitusajat ja hintaehdot, joita ne toivovat hankintasopimuksen ehdoiksi ja lausekkeiksi.

Tuottajien on samalla tavoin ilmoitettava hankintakeskukselle tarjoukset, joita ne voivat tehdä ja joista käy ilmi kaikki yksityiskohtaiset tiedot ja erityisesti sopimuksen voimassaolo, jotka ovat tarpeen niiden tuotanto-ohjelmien laatimista varten. Näiden sopimusten voimassaoloaika saa ainoastaan komission luvalla olla pidempi kuin kymmenen vuotta.

Hankintakeskus ilmoittaa tarjoukset ja saamiensa kyselyjen määrät kaikille mahdollisille käyttäjille ja pyytää niitä tekemään tilauksensa määrääjassa.

Saatuun kaikki tilaukset hankintakeskus ilmoittaa ehdot, joilla se voi ne täyttää.

Jos hankintakeskus ei pysty täysin täyttämään kaikkia tilauksia, se jakaa hankinnat suhteessa kuhunkin tarjoukseen liittyvien tilausten kesken, jollei 68 ja 69 artiklasta muuta johdu.

Hankintakeskuksen säännöissä, jotka komissio hyväksyy, vahvistetaan yksityiskohtaiset säännöt kysynnän ja tarjonnan kohtaamisesta.

61 artikla

Hankintakeskuksen velvollisuutena on täyttää kaikki tilaukset, jollei niiden toteuttamiselle ole oikeudellisia tai asiallisia esteitä.

Hankintakeskus voi 52 artiklan määräyksiä noudattaen pyytää käyttäjiä suorittamaan tarvittavat ennakkomaksut sopimusten tekemisen yhteydessä joko vakuudeksi tai helpottaakseen omia tilauksen toteuttamiselle tarpeellisia pitkän aikavälin sitoumuksiaan tuottajille.

62 artikla

1. Hankintakeskus käyttää jäsenvaltioiden alueella tuotettuja erityisiä halkeamiskelpoisia aineita koskevaa optio-oikeutta:

- a) täyttääkseen käyttäjien kysynnän yhteisön alueella 60 artiklassa määrätyn edellytyksin;
- b) varastoidakseen itse tällaisia aineita; tai
- c) viedäkseen tällaisia aineita komission 59 artiklan b kohdan toisen alakohdan määräysten mukaisella luvalla.

2. Noudattaen kuitenkin edelleen VII luvun määräyksiä nämä aineet ja niiden hyötämiskelpoiset jäännökset on jätettävä tuottajalle:

- a) varastoitavaksi hankintakeskuksen luvalla;
- b) käytettäväksi ainoastaan tuottajan omien tarpeiden puitteissa; tai

c) annettavaksi yhteisön alueella sijaitsevien yritysten käyttöön näiden omien tarpeiden rajoissa, jos näillä yrityksillä on suorat yhteydet tuottajaan komissiolle ajoissa tiedoksi annetun ohjelman toteuttamista varten ja jos näiden yhteyksien tavoitteena tai tuloksena ei ole tuotannon, teknisen kehityksen tai investointien rajoittaminen tai erojen epäasianmukainen luominen käyttäjien välillä yhteisössä.

3. Jäsenvaltioiden alueella tuotettuihin erityisiin halkeamiskelpoisiin aineisiin, joihin hankintakeskus ei ole käyttänyt optio-oikeuttaan, sovelletaan 89 artiklan 1 kohdan a alakohdan määräyksiä.

63 artikla

Yhteisyritysten tuottamat malmit, lähtöaineet ja erityiset halkeamiskelpoiset aineet on jaettava käyttäjille säädöksiin tai sopimuksiin perustuvien, näitä yhteisyrityksiä koskevien sääntöjen mukaisesti.

III jakso

Yhteisön ulkopuolelta tulevat malmit, lähtöaineet ja erityiset halkeamiskelpoiset aineet

64 artikla

Tässä sopimuksessa määrättyjä poikkeuksia lukuun ottamatta hankintakeskuksella on yksinoikeus tehdä sopimuksia, joiden päätarkoituksena on hankkia yhteisön ulkopuolelta tulevia malmeja, lähtöaineita ja erityisiä halkeamiskelpoisia aineita; hankintakeskus toimii yhteisön ja kolmannen maan välillä tehdyn sopimuksen puitteissa tai kansainvälisen järjestön kanssa tehtyjen sopimusten puitteissa.

65 artikla

Mitä 60 artiklassa määrätään, sovelletaan yhteisön ulkopuolelta tulevia malmeja, lähtöaineita tai erityisiä halkeamiskelpoisia aineita koskeviin käyttäjien esittämiin tiedusteluihin sekä hankintakeskuksen ja käyttäjien välisiin näitä aineita koskeviin hankintasopimuksiin.

Hankintakeskus voi kuitenkin päättää hankintojen maantieteellisestä alkuperästä, edellyttäen että se varmistaa käyttäjälle vähintään yhtä edulliset ehdot kuin tilauksessa mainitut.

66 artikla

Jos komissio toteaa asianomaisten käyttäjien pyynnöstä, että hankintakeskus ei pysty kohtuullisessa määräajassa täyttämään hankintoja koskevaa koko tilausta tai osaa siitä tai pystyy täyttämään sen ainoastaan kohtuuttomaan hintaan, käyttäjillä on oikeus tehdä yhteisön ulkopuolelta tulevista toimituksista sopimukset suoraan, jos ne vastaavat olennaisilta osiltaan tilauksessa ilmaistuja vaatimuksia.

Oikeus annetaan yhdeksi vuodeksi ja se on uudistettavissa, jos sen antamisen perusteena olleet olosuhteet jatkuvat edelleen.

Tässä artiklassa määrättyä oikeutta käyttävien käyttäjien on annettava komissiolle tiedoksi suunnitellut, suoraan tehtäväksi aiotut sopimukset. Komissio voi yhden kuukauden määräajassa vastustaa tällaisten sopimusten tekemistä, jos ne ovat ristiriidassa tämän sopimuksen tavoitteiden kanssa.

IV jakso

Hinnat

67 artikla

Tässä sopimuksessa määrättyjä poikkeuksia lukuun ottamatta hinnat määräytyvät 60 artiklan määräysten mukaisen kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen perusteella; jäsenvaltiot eivät saa antaa tämän kanssa ristiriidassa olevia kansallisia määräyksiä.

68 artikla

Sellainen hinnoittelumenettely on kiellettyä, jonka tarkoituksena on varmistaa tietyille käyttäjille etuoikeutettu asema vastoin yhtäläisen hankintalähteille pääsyn periaatetta, joka seuraa tämän luvun määräyksistä.

Jos hankintakeskus toteaa tällaista menettelyä käytettävän, se ilmoittaa komissiolle siitä.

Jos komissio pitää hankintakeskuksen toteamusta perusteltuna, se vahvistaa riidanalaisia tarjouksia koskevat hinnat tasolle, joka on yhtäläisen hankintalähteille pääsyn periaatteen mukainen.

69 artikla

Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta vahvistaa hinnat.

Jos hankintakeskus 60 artiklan nojalla määrää ehdot, joilla tilaukset voidaan täyttää, se voi ehdottaa tilauksen tehneille käyttäjille hintojen tasaamista.

V jakso

Hankintapolitiikkaa koskevat määräykset

70 artikla

Komissio voi yhteisön talousarvion rajoissa ja komission itse määräämin ehdoin antaa taloudellista tukea malminetsintätoimintaan jäsenvaltioiden alueella.

Komissio voi antaa jäsenvaltioille suosituksia malminetsinnän ja mineraaliesiintymien hyödyntämisen kehittämiseksi.

Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle vuosittain kertomus malminetsinnän ja tuotannon kehityksestä, todennäköisistä varoista sekä niiden alueella kaivostoimintaan tehdyistä tai suunnitelluista investoinneista. Nämä kertomukset toimitetaan neuvostolle komission lausunnon kanssa, joka käsittää selvityksen siitä, mitä toimenpiteitä jäsenvaltiot ovat toteuttaneet edellä olevan kohdan nojalla niille annettujen suositusten johdosta.

Jos neuvosto komission saatettua asian neuvoston käsiteltäväksi määräenemmistöllä toteaa toimenpiteet malminetsinnän ja mineraaliesiintymien hyödyntämisen lisäämiseksi jatkuvasti selvästi riittämättömiksi, vaikka louhintamahdollisuudet näyttävät pitkällä tähtäimellä taloudellisesti perustelluilta, asianomaisen jäsenvaltion katsotaan luopuneen sekä omasta että kansalaistensa oikeudesta yhtäläiseen pääsyyn muihin yhteisön malmi- ja mineraalivaroihin, kunnes se on korjannut tilanteen.

71 artikla

Komissio antaa jäsenvaltioille tarvittavat suositukset verotuksen ja kaivostoiminnan säännöksistä.

72 artikla

Hankintakeskus voi koota yhteisössä tai yhteisön ulkopuolella saatavilla olevista määristä kaupallisia varastoja, jotka ovat tarpeen helpottamaan yhteisön hankintoja tai jatkuvia toimituksia.

Komissio voi tarvittaessa päättää varmuusvarastojen kokoamisesta. Neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä komission ehdotuksesta yksityiskohtaiset säännöt näiden varastojen rahoituksesta.

VI jakso

Erinäisiä määräyksiä

73 artikla

Jos yhtäältä jäsenvaltion, henkilön tai yrityksen ja toisaalta kolmannen maan, kansainvälisen järjestön tai kolmannen maan kansalaisen välinen sopimus edellyttää myös hankintakeskuksen toimivaltaan kuuluvien tuotteiden toimituksia, tämän sopimuksen tekemiseen tai uudistamiseen vaaditaan näiden tuotteiden toimituksen osalta komission ennalta antama suostumus.

74 artikla

Komissio voi antaa luvan olla soveltamatta tämän luvun määräyksiä sellaisten malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden pienten määrien siirtoon, tuontiin tai vientiin, joita tavallisesti käytetään tutkimukseen.

Tämän artiklan nojalla tehdyistä siirroista tai toteutuneesta tuonnista tai viennistä on ilmoitettava hankintakeskukselle.

75 artikla

Tämän luvun määräyksiä ei sovelleta malmien, lähtöaineiden tai erityisten halkeamiskelpoisten aineiden käsittelyä, muuntamista ja muokkaamista koskeviin sopimuksiin, jotka on tehty

- a) useiden henkilöiden tai yritysten kesken, jos käsitellyt, muunnetut tai muokatut aineet palautetaan henkilölle tai yritykselle, jolta ne ovat peräisin;
- b) henkilön tai yrityksen ja kansainvälisen järjestön tai kolmannen maan kansalaisen kesken, jos aineet käsitellään, muunnetaan tai muokataan yhteisön ulkopuolella ja palautetaan sen jälkeen henkilölle tai yritykselle, jolta ne ovat peräisin; tai
- c) henkilön tai yrityksen ja kansainvälisen järjestön tai kolmannen maan kansalaisen kesken, jos aineet käsitellään, muunnetaan tai muokataan yhteisössä ja palautetaan sen jälkeen joko järjestölle tai kansalaiselle, jolta ne ovat peräisin tai muulle tämän järjestön tai kansalaisen nimeämälle vastaanottajalle yhteisön ulkopuolella.

Asianomaisten henkilöiden tai yritysten on kuitenkin ilmoitettava hankintakeskukselle tällaisista sopimuksista, ja heti kun sopimus on allekirjoitettu, siirrettävien aineiden määrät. Komissio voi estää b alakohdassa tarkoitetut hankkeet, jos se katsoo, että muuntamisen tai muokkaamisen tehokasta ja turvallista toteuttamista ilman yhteisön tappioksi koituvia ainehäviöitä ei voida taata.

Kaikkiin näissä sopimuksissa tarkoitettuihin aineisiin sovelletaan jäsenvaltioiden alueella VII luvussa määrättyjä valvontatoimenpiteitä. Jäljempänä olevia VIII luvun määräyksiä ei kuitenkaan sovelleta c alakohdassa tarkoitetuissa sopimuksissa tarkoitettuihin erityisiin halkeamiskelpoisiin aineisiin.

76 artikla

Jäsenvaltion tai komission aloitteesta neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan muuttaa tämän luvun määräyksiä, erityisesti siinä tapauksessa, että ennalta arvaamattomat olosuhteet aiheuttavat yleisen pulan. Komission on tutkittava kaikki tällaiset jäsenvaltioiden pyynnöt.

Neuvosto voi seitsemän vuoden kuluttua 1 päivästä tammikuuta 1958 vahvistaa nämä määräykset kokonaisuudessaan. Jos määräyksiä ei vahvisteta, tässä luvussa määrättyjä asioita koskevat uudet määräykset annetaan edellisessä kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

VII LUKU

Ydinmateriaalivalvonta

77 artikla

Komission on tässä luvussa määrättyin edellytyksin varmistuttava siitä, että jäsenvaltioiden alueella:

- a) malmeja, lähtöaineita ja erityisiä halkeamiskelpoisia aineita ei käytetä muuhun kuin käyttäjän ilmoittamaan tarkoitukseen;
- b) noudatetaan yhteisön ja kolmannen maan tai yhteisön ja kansainvälisen järjestön tekemissä sopimuksissa annettuja määräyksiä hankinnoista ja ydinmateriaalivalvontaa koskevista erityisistä velvoitteista.

78 artikla

Jokaisen, joka perustaa tai käyttää laitoksia lähtöaineiden tai erityisten halkeamiskelpoisten aineiden tuottamista, erottamista tai muuta käyttöä varten tai säteilytettyjen ydinpolttoaineiden käsittelyä varten, on ilmoitettava komissiolle laitoksen tekniset perustiedot siinä määrin kuin niiden tunteminen on tarpeen 77 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden toteuttamisen kannalta.

Komission on hyväksyttävä menetelmät, joita käytetään säteilytettyjen aineiden kemialliseen käsittelyyn, siinä määrin kuin se on tarpeen 77 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden toteuttamisen kannalta.

79 artikla

Komissio vaatii pidettäväksi ja esitettäväksi toimintaa koskevia asiakirjoja, jotta käytetystä ja tuotetusta malmista, lähtöaineesta ja erityisestä halkeamiskelpoisesta aineesta voidaan pitää kirjanpitoa. Sama koskee lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden kuljetuksia.

Ne, joita asia koskee, ilmoittavat asianomaisen jäsenvaltion viranomaisille kaikista 78 artiklan ja tämän artiklan ensimmäisen kohdan mukaisista tiedoksiannoista komissiolle.

Tämän artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen velvoitteiden laatu ja laajuus määritetään komission laatimassa ja neuvoston hyväksymässä asetuksessa.

80 artikla

Komissio voi vaatia, että kaikki ylimääräiset sivutuotteena saadut tai tuotetut erityiset halkeamiskelpoiset aineet, joita ei parhaillaan käytetä tai jotka eivät ole käyttövalmiina, varastoidaan hankintakeskuksen varastoihin tai muihin varastoihin, joita komissio valvoo tai voi valvoa.

Näin varastoidut erityiset halkeamiskelpoiset aineet on asianomaisten pyynnöstä palautettava heille viipymättä.

81 artikla

Komissio voi lähettää tarkastajia jokaisen jäsenvaltion alueelle. Sen on ennen tarkastajan ensimmäistä tehtävää jäsenvaltion alueella neuvoteltava jokaisen asianomaisen jäsenvaltion kanssa; nämä neuvottelut kattavat myös kaikki myöhemmät tämän tarkastajan tehtävät.

Tarkastajat pääsevät valtuuskirjansa esittämällä milloin tahansa kaikkiin paikkoihin ja tietoihin sekä niiden henkilöiden luokse, jotka ammattinsa vuoksi ovat tekemisissä niiden aineiden, laitteiden tai laitosten kanssa, joiden valvonnasta määrätään tässä luvussa, siinä määrin kuin se on tarpeen malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden valvonnan kannalta ja 77 artiklan määräysten noudattamisen varmistamiseksi. Jos asianomainen jäsenvaltio sitä pyytää, komission nimeämien tarkastajien seurassa voi olla tämän jäsenvaltion viranomaisten edustajia, jollei se viivästyä tai muuten hankaloita tarkastajien työtä.

Jos valvonnan suorittamista vastustetaan, komissio pyytää Euroopan unionin tuomioistuimen presidentiltä valtuuksia valvonnan suorittamiseksi pakkokeinoin. Euroopan unionin tuomioistuimen presidentti päättää asiasta kolmen päivän määräajassa.

Jos viivästyminen aiheutuu vaaraa, komissio voi itse päätöksellään antaa kirjallisen määräyksen valvonnan suorittamisesta. Määräys on viipymättä toimitettava yhteisön tuomioistuimen presidentille jälkikäteen tapahtuvaa hyväksymistä varten.

Asianomaisen valtion viranomaiset varmistavat luvan tai päätöksen antamisen jälkeen, että tarkastajat pääsevät niissä mainittuihin paikkoihin.

82 artikla

Tarkastajat ottaa palvelukseen komissio.

Heidän tehtävänä on pyytää esitettäväksi ja todentaa 79 artiklassa tarkoitettu kirjanpito. He antavat komissiolle kertomuksen jokaisesta rikkomuksesta.

Komissio voi antaa direktiivin, jossa asianomaista jäsenvaltiota kehoitetaan toteuttamaan komission asettamassa määräajassa tarvittavat toimenpiteet havaitun rikkomuksen lopettamiseksi; komissio ilmoittaa tästä neuvostolle.

Jos jäsenvaltio ei noudata komission direktiiviä määräajassa, komissio tai jokainen asianomainen jäsenvaltio voi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 ja 259 artiklasta poiketen saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

83 artikla

1. Komissio voi määrätä seuraamuksia henkilöille tai yrityksille, jotka jättävät noudattamatta niille tässä luvussa määrättyjä velvoitteita.

Nämä seuraamukset ovat, lueteltuna niiden ankaruuden mukaan:

- a) varoitus;
- b) tiettyjen etuuksien kuten taloudellisen tai teknisen avun peruuttaminen;
- c) yrityksen asettaminen komission ja sen valtion, jonka lainkäyttövaltaan yritys kuuluu, yhteisellä sopimuksella nimeämän henkilön tai henkilöiden hallintaan enintään neljäksi kuukaudeksi; tai
- d) lähtöaineiden tai erityisten halkeamiskelpoisten aineiden täydellinen tai osittainen poisottaminen.

2. Ensimmäisen kohdan täytäntöönpanemiseksi tehdyt komission päätökset aineiden luovuttamisesta ovat täytäntöönpanokelpoisia. Ne voidaan jäsenvaltioiden alueella panna täytäntöön 164 artiklan määräysten mukaan.

Poiketen siitä, mitä 157 artiklassa määrätään kanteilla, jotka on Euroopan unionin tuomioistuimessa nostettu komission päätöksistä, joissa määrätään edellisessä kohdassa tarkoitettu seuraamus, on lykkäävä vaikutus. Euroopan unionin tuomioistuin voi kuitenkin komission tai asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä määrätä, että päätös pannaan täytäntöön välittömästi.

Loukattujen etujen suojaaminen on taattava sopivin oikeussuojakeinoin.

3. Komissio voi antaa jäsenvaltioille suosituksia laeista, asetuksista tai hallinnollisista määräyksistä, joilla niiden alueilla varmistetaan tämän luvun mukaisten velvoitteiden noudattaminen.

4. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että seuraamukset pannaan täytäntöön ja että tarvittaessa rikkomusten aiheuttajat poistavat vahingon.

84 artikla

Valvonnassa ei saa harjoittaa syrjintää malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden käyttötarkoituksen perusteella.

Valvonnan soveltamisala, sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja valvonnasta vastuussa olevien toimielimien valtuudet rajoitetaan siihen, mikä on tarpeen tässä luvussa vahvistettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Valvontaa ei saa ulottaa maanpuolustuksen tarpeisiin tarkoitettuihin aineisiin, jotka valmistetaan erityisesti sitä varten, eikä aineisiin, jotka valmistuksen jälkeen operaatiosuunnitelman mukaan sijoitetaan tai varastoidaan sotilaalliseen laitokseen.

85 artikla

Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan muuttaa jäsenvaltion tai komission aloitteesta tässä luvussa määrättyjä valvontaa koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, jos se on uusien olosuhteiden vuoksi tarpeen. Komission on tutkittava jokainen tällainen jäsenvaltion pyyntö.

VIII LUKU

Omistusoikeus

86 artikla

Erityiset halkeamiskelpoiset aineet ovat yhteisön omaisuutta.

Yhteisön omistusoikeus käsittää kaikki erityiset halkeamiskelpoiset aineet, jotka jäsenvaltio, henkilö tai yritys on tuottanut tai tuonut maahan ja joihin sovelletaan VII luvussa määrättyä ydinmateriaalivalvontaa.

87 artikla

Jäsenvaltioilla, henkilöillä tai yrityksillä on rajoittamaton oikeus käyttää ja kuluttaa asianmukaisesti haltuunsa saamiaan erityisiä halkeamiskelpoisia aineita, jos tästä sopimuksesta johtuvia velvoitteita noudatetaan erityisesti ydinmateriaalivalvonnan, hankintakeskuksen optio-oikeuden ja terveyden suojelun osalta.

88 artikla

Hankintakeskus pitää yhteisön nimissä erityistä tiliä, nimellä ”Erityisten halkeamiskelpoisten aineiden rahoitustili”.

89 artikla

1. Erityisten halkeamiskelpoisten aineiden rahoitustilillä:
  - a) jäsenvaltion, henkilön tai yrityksen haltuun jätetyn tai käyttöön annetun erityisen halkeamiskelpoisen aineen arvo kirjataan yhteisön varoiksi ja jäsenvaltion, henkilön tai yrityksen veloiksi;
  - b) jäsenvaltion, henkilön tai yrityksen tuottaman tai maahantuoman ja yhteisön omaisuudeksi tulevan erityisen halkeamiskelpoisen aineen arvo kirjataan yhteisön veloiksi ja jäsenvaltion, henkilön tai yrityksen varoiksi. Samanlainen kirjaus tehdään, kun jäsenvaltio, henkilö tai yritys palauttaa yhteisölle erityistä halkeamiskelpoista ainetta, joka on aikaisemmin jätetty tällaisen valtion, henkilön tai yrityksen haltuun tai annettu sen käyttöön.

2. Erityisten halkeamiskelpoisten aineiden määriin vaikuttavat arvon vaihtelut kirjataan tileillä niin, että siitä ei aiheudu yhteisölle tappiota eikä voittoa. Tappiot tai voitot tapahtuvat aineen haltijan lukuun.
3. Edellä tarkoitetuista toimista johtuva jäännös lankeaa välittömästi maksettavaksi velkojan pyynnöstä.
4. Tämän luvun määräyksiä sovellettaessa hankintakeskusta pidetään yrityksenä sen omaan lukuun tekemien toimien osalta.

90 artikla

Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan muuttaa jäsenvaltion tai komission aloitteesta tässä luvussa määrättyjä omistusoikeutta koskevia määräyksiä, jos se on uusien olosuhteiden vuoksi tarpeen. Komission on tutkittava jokainen tällainen jäsenvaltion pyyntö.

91 artikla

Omistusoikeus tavaroihin, aineisiin ja omaisuuteen, jotka eivät kuulu tämän luvun nojalla yhteisön omistusoikeuden piiriin, määräytyy jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaan.

IX LUKU

Ydinalan yhteismarkkinat

92 artikla

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan tämän sopimuksen liitteessä IV olevissa luetteloissa määrättyihin tavaroihin ja tuotteisiin.

Neuvosto voi komission ehdotuksesta muuttaa luetteloita komission tai jäsenvaltion aloitteesta.

93 artikla

Jäsenvaltiot kieltävät väliltään kaikki vienti- ja tuontitullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut sekä kaikki vientiä ja tuontia koskevat määrälliset rajoitukset:

- a) A¹ ja A² luettelossa mainittujen tuotteiden osalta;
- b) B luettelossa mainittujen tuotteiden osalta, jos niihin sovelletaan yhteistä tullitariffia ja jos niitä seuraa komission antama todistus siitä, että ne on tarkoitettu ydinteknisiin tarkoituksiin.

Jäsenvaltion toimivaltaan kuuluvilla Euroopan ulkopuolella sijaitsevilla alueilla voidaan kuitenkin jatkaa puhtaasti fiskaalisten vienti- ja tuontitullien kantamista. Tullien ja maksujen määrä ja niitä koskevat säännökset eivät saa aiheuttaa syrjintää tämän valtion ja muiden jäsenvaltioiden välillä.

94 ja 95 artikla

(kumottu)

96 artikla

Jäsenvaltiot poistavat kaikki kansalaisuuteen perustuvat rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen oikeutta päästä ydinalan ammatilliseen työhön, jollei yleiseen järjestykseen, yleiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen perustuvien tarpeiden vuoksi määrätyistä rajoituksista muuta johdu.

Kuultuaan edustajakokousta neuvosto voi komission ehdotuksesta, joka pyytää ennalta talous- ja sosiaalikomitean lausunnon, määräenemmistöllä antaa direktiivit tämän artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.

97 artikla

Kansalaisuuteen perustuvia rajoituksia ei saa soveltaa jäsenvaltion lainkäyttövallan alaisiin luonnollisiin taikka yksityisoikeudellisiin tai julkisoikeudellisiin oikeushenkilöihin, jotka haluavat osallistua tieteellisten tai teollisten ydinlaitosten rakentamiseen yhteisön alueella.

98 artikla

Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet helpottaakseen vakuutus sopimusten tekemistä atomiriskien varalta.

Neuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan komission ehdotuksesta, joka pyytää ennalta talous- ja sosiaalikomitean lausunnon, määräenemmistöllä antaa direktiivit tämän artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.

99 artikla

Komissio voi antaa suosituksia helpottaakseen tämän sopimuksen liitteessä II luetellun tuotannon rahoitukseen tarkoitettuja pääomanliikkeitä.

100 artikla

(kumottu)

*X LUKU****Ulkosuhteet****101 artikla*

Yhteisö voi toimivaltansa rajoissa tehdä sopimuksia kolmannen maan, kansainvälisen järjestön tai kolmannen maan kansalaisen kanssa.

Komissio neuvottelee sopimukset neuvoston direktiivien mukaisesti; neuvoston on hyväksyttävä komission tekemät sopimukset; neuvosto päättää hyväksymisestä määräenemmistöllä.

Kuitenkin komissio yksin neuvottelee ja tekee sopimukset, joiden täytäntöönpaneminen ei edellytä neuvoston myötävaikutusta ja jotka voidaan toteuttaa asiaa koskevan talousarvion rajoissa; komission velvollisuutena on ilmoittaa niistä neuvostolle.

102 artikla

Sopimukset, jotka on tehty kolmannen maan, kansainvälisen järjestön tai kolmannen maan kansalaisen kanssa jo joissa yhteisön lisäksi on yksi tai useampi jäsenvaltio osapuolena, tulevat voimaan vasta kun kaikki jäsenvaltiot, joita asia koskee, ovat ilmoittaneet komissiolle, että sopimuksia sovelletaan kunkin jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

103 artikla

Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle tiedoksi ehdotuksensa sopimuksiksi kolmannen maan, kansainvälisen järjestön tai kolmannen maan kansalaisen kanssa siltä osin kuin ne koskevat tämän sopimuksen soveltamisalaa.

Jos sopimusehdotus sisältää määräyksiä, jotka ovat esteenä tämän sopimuksen soveltamiselle, komissio antaa huomautuksensa asianomaiselle jäsenvaltiolle yhden kuukauden kuluessa siitä, kun se sai tiedon ehdotuksesta.

Jäsenvaltio ei saa tehdä aikomaansa sopimusta ennen kuin se on ottanut huomioon komission huomautukset tai noudattanut Euroopan unionin tuomioistuimen jäsenvaltion pyynnöstä kiireellisenä tekemää ratkaisua siitä, onko suunniteltu määräys tämän sopimuksen mukainen. Pyyntö voidaan esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle milloin tahansa sen jälkeen, kun jäsenvaltio on saanut komission huomautukset.

104 artikla

Henkilö tai yritys, joka 1 päivän tammikuuta 1958 jälkeen tai, kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, liittymispäivän jälkeen tekee tai uudistaa sopimuksen kolmannen valtion, kansainvälisen järjestön tai kolmannen valtion kansalaisen kanssa, ei voi vedota tällaiseen sopimukseen välttääkseen tässä sopimuksessa sille määrättyjä velvoitteita.

Jokaisen jäsenvaltion on toteutettava tarpeellisiksi katsomansa toimenpiteet, jotta ne voivat toimittaa komissiolle tiedoksi tiedot kaikista tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista henkilön tai yrityksen ja kolmannen valtion, kansainvälisen järjestön tai kolmannen valtion kansalaisen välillä ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen päivien jälkeen tehdyistä sopimuksista, jos komissio sitä pyytää. Komissio voi pyytää näitä tietoja ainoastaan sen todentamiseksi, että sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka ovat esteenä tämän sopimuksen soveltamiselle.

Komission pyynnöstä Euroopan unionin tuomioistuin päättää, ovatko edellä tarkoitettut sopimukset tämän sopimuksen määräysten mukaisia.

105 artikla

Jäsenvaltion, henkilön tai yrityksen ja kolmannen valtion, kansainvälisen järjestön tai kolmannen valtion kansalaisen välillä ennen 1 päivää tammikuuta 1958 tai, kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, ennen liittymispäivää tehdyn sopimuksen täytäntöönpanoa ei saa estää tämän sopimuksen määräyksiä perusteella, jos sopimukset on annettu tiedoksi komissiolle viimeistään kolmenkymmenen päivän kuluessa mainituista päivistä.

Henkilön tai yrityksen ja kolmannen valtion, kansainvälisen järjestön tai kolmannen valtion kansalaisen välillä 25 päivän maaliskuuta 1957 ja 1 päivän tammikuuta 1958 välisenä aikana tai, kun kyse on jäseneksi liittyneestä valtiosta, liittymisasiakirjan allekirjoittamisen ja liittymispäivän välisenä aikana tehtyyn sopimukseen ei kuitenkaan saa vedota tämän sopimuksen määräysten noudattamatta jättämiseen, jos Euroopan unionin tuomioistuimen komission pyynnöstä antaman lausunnon mukaan toinen sopimuspuolista on tehnyt sopimuksen tarkoituksenaan välttää tämän sopimuksen määräyksiä.

106 artikla

Jäsenvaltioiden, jotka ovat tehneet kolmansien valtioiden kanssa ennen 1 päivää tammikuuta 1958 tai, kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtioista, ennen liittymispäivää sopimuksia yhteistyöstä ydinenergia-alalla, on ryhdyttävä yhdessä komission kanssa tarvittaviin neuvotteluihin näiden kolmansien valtioiden kanssa siitä, että näistä sopimuksista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirrettäisiin, sikäli kuin se on mahdollista, yhteisön kannettavaksi.

Näistä neuvotteluista johtuvan jokaisen uuden sopimuksen edellytyksenä on edellä tarkoitettun sopimuksen allekirjoittajavaltion tai -valtioiden suostumus ja se, että neuvosto sen määränemmistöllä hyväksyy.

KOLMAS OSASTO

TOIMIELIMIÄ KOSKEVAT JA VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

I LUKU

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen tiettyjen määräysten soveltaminen

106 A artikla

1. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklaa, 13-19 artiklaa, 48 artiklan 2-5 kohtaa sekä 49 ja 50 artiklaa, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 15 artiklaa sekä 223-236 artiklaa, 237-244 artiklaa, 245 artiklaa, 246-270 artiklaa, 272, 273 ja 274 artiklaa, 277-281 artiklaa, 285-304 artiklaa, 310-320 artiklaa, 322-325 artiklaa, 336, 342 ja 344 artiklaa samoin kuin siirtymämääräyksistä tehtyä pöytäkirjaa sovelletaan tähän sopimukseen.
2. Edellä 1 kohdassa mainituissa määräyksissä sekä Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja tähän sopimukseen liitettyjen pöytäkirjojen määräyksissä olevia viittauksia unioniin, mainittuihin sopimuksiin tai 'perussopimukseen' pidetään tämän sopimuksen puitteissa viittauksina Euroopan atomienergiayhteisöön ja tähän sopimukseen.
3. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen määräyksillä ei poiketa tämän sopimuksen määräyksistä.

II LUKU

Yhteisön toimielimet

I jakso

Euroopan parlamentti

107-114 artikla

(kumottu)

II jakso

Neuvosto

115–123 artikla

(kumottu)

III jakso

Komissio

124–133 artikla

(kumottu)

134 artikla

1. Komission yhteyteen perustetaan neuvoa-antava tieteellis-tekninen komitea.

Komiteaa on kuultava tässä sopimuksessa määrätyissä tapauksissa. Sitä voidaan kuulla kaikissa komission aiheellisiksi katsomissa tapauksissa.

2. Komiteassa on 42 jäsentä, jotka neuvosto nimeää komissiota kuultuaan.

Komitean jäsenet nimetään henkilökohtaisesti viideksi vuodeksi. Sama jäsen voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi. Heitä eivät sido mitkään ohjeet.

Tieteellis-tekninen komitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajansa ja työvaliokuntansa vuodeksi kerrallaan.

135 artikla

Komissio voi käydä neuvotteluja tai perustaa tutkimuskomiteoita, jotka ovat tarpeen sen tehtävän toteuttamiseksi.

IV jakso

Euroopan unionin tuomioistuin*136–143 artikla*

(kumottu)

144 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimella on täysi harkintavalta:

- a) kanteiden osalta, jotka on nostettu 12 artiklan nojalla komission antamien käyttöilupien tai edelleenkäyttöilupien antamisessa tarvittavien ehtojen vahvistamiseksi;
- b) komission 83 artiklan nojalla määrättyjä seuraamuksia koskevien, henkilöiden tai yritysten nostamien kanteiden osalta.

145 artikla

Jos komissio katsoo, että henkilö tai yritys on rikkonut tätä sopimusta, eikä rikkomiseen sovelleta 83 artiklan määräyksiä, se pyytää jäsenvaltiota, jonka toimivaltaan henkilö tai yritys kuuluu, määräämään seuraamukset rikkomuksesta kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

Jos kyseinen jäsenvaltio ei noudata pyyntöä komission määräämässä määräajassa, komissio voi saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi henkilön tai yrityksen tekemän rikkomisen toteamiseksi.

146–156 artikla

(kumottu)

157 artikla

Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltävänä olevalla kanteella ei ole lykkäävää vaikutusta. Euroopan unionin tuomioistuin voi kuitenkin määrätä kanteen kohteena olevan säädöksen täytäntöönpanon lykättäväksi, jos se katsoo, että olosuhteet sitä edellyttävät.

158–160 artikla

(kumottu)

V jakso

Tilintarkastustuomioistuin

160 A–160 C artikla

(kumottu)

III LUKU

Toimielimiä koskevat yhteiset määräykset

161–163 artikla

(kumottu)

164 artikla

Täytäntöönpanoon sovelletaan sen valtion säännöksiä lainkäytöstä riita-asioissa, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu. Täytäntöönpanomääräyksen antaa, tutkimatta muuta kuin täytäntöönpanoasiakirjan oikeaperäisyyden, kansallinen viranomainen, jonka kunkin jäsenvaltion hallitus määrää tähän tehtävään ja josta se ilmoittaa komissiolle, Euroopan unionin tuomioistuimelle ja 18 artiklan mukaisesti perustetulle välityslautakunnalle.

Kun nämä muodollisuudet on hakijan vaatimuksesta täytetty, tämä voi hakea täytäntöönpanoa kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattamalla asian suoraan toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.

Täytäntöönpanoa voidaan lykätä vain Euroopan unionin tuomioistuimen päätöksellä. Kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan kuuluu kuitenkin tutkia, onko päätös pantu täytäntöön oikeassa järjestyksessä.

IV LUKU

Talous- ja sosiaalikomitea

165–170 artikla

(kumottu)

NELJÄS OSASTO

VARAINHOITOA KOSKEVAT ERITYISMÄÄRÄYKSET

171 artikla

1. Kaikki yhteisön tulot ja menot, lukuun ottamatta hankintakeskuksen ja yhteisyritysten tuloja ja menoja, arvioidaan kutakin varainhoitovuotta varten ja otetaan toimintatalousarvioon tai tutkimus- ja investointitalousarvioon.

Kumpaankin talousarvioon otettujen tulojen ja menojen on oltava tasapainossa.

2. Kaupallisten periaatteiden mukaisesti toimivan hankintakeskuksen tulot ja menot otetaan erilliseen laskelmaan.

Tulojen ja menojen arvioinnin, toteuttamisen ja tilintarkastuksen edellytykset vahvistetaan hankintakeskuksen perussääntö asianmukaisesti huomioon ottaen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 322 artiklan nojalla annetussa varainhoitoasetuksessa.

3. Tulo- ja menoarviot ja yhteisyritysten tulostilit ja taseet kultakin varainhoitovuodelta toimitetaan komissiolle, neuvostolle ja Euroopan parlamentille tiedoksi siten kuin näiden yritysten perussäännöissä määrätään.

172 artikla

1. *(kumottu)*

2. *(kumottu)*

3. *(kumottu)*

4. Lainat tutkimusten ja investointien rahoitukseen otetaan ehdoin, jotka neuvosto vahvistaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 314 artiklassa määrätyin edellytyksin.

Yhteisö voi ottaa lainaa jäsenvaltion pääomamarkkinoilta jäsenvaltion kansallisilla pääomamarkkinoilla sovellettavien oikeudellisten säännösten mukaisesti, ja jos niitä ei ole, sen jälkeen kun jäsenvaltio ja komissio ovat kokoontuneet ja sopineet suunnitellusta lainasta.

Jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi evätä suostumuksensa vain, jos on vaara, että tämän jäsenvaltion pääomamarkkinoilla ilmenee vakavia häiriöitä.

173 ja 173 A artikla

(kumottu)

174 artikla

1. Toimintatalousarvion menopuoli käsittää erityisesti:
  - a) hallinnolliset menot;
  - b) turvavalvontaan ja terveyden suojeluun liittyvät menot.
2. Tutkimus- ja investointitalousarvion menopuoli käsittää erityisesti:
  - a) yhteisön tutkimusohjelman toteuttamiseen liittyvät menot;
  - b) mahdollisen osuuden hankintakeskuksen pääomaan ja sen investointimenoihin;
  - c) koulutuslaitosten laitteistomenot;
  - d) mahdollisen osakkuuden yhteisyrityksiin ja osallistumisen tiettyihin yhteisiin toimiin.

175 artikla

(kumottu)

176 artikla

1. Jollei niistä ohjelmista tai päätöksistä, jotka koskevat menoja ja joiden edellytyksenä tämän sopimuksen mukaan on neuvoston yksimielisyys, johtuvista rajoista muuta johdu, tutkimus- ja investointimäärärahoihin kuuluvat:
  - a) maksusitoumusmäärärahat sellaisen erillisen erän maksamiseksi, joka muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden;
  - b) maksumäärärahat, jotka ovat niiden menojen enimmäismäärä, joita tarvitaan kunakin vuonna todennäköisesti maksettavaksi tulevien a kohdan mukaisesti tehtyjen sitoumusten kattamiseksi.
2. Yksityiskohtainen taulukko sitoumuksista ja maksujen eräntymispäivistä on komission vastaavan talousarvioesityksen liitteenä.

3. Tutkimus- ja investointimäärärahat jaotellaan lukuihin, joissa menot ryhmitellään laatunsa ja käyttötarkoituksensa mukaan ja jaotellaan tarvittaessa edelleen noudattaen, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 322 artiklan nojalla annetuissa asetuksissa säädetään.

4. Käyttämättä jääneet maksumäärärahat siirretään seuraavalle varainhoitovuodelle komission päätöksellä, jollei neuvosto toisin päättä.

177–181 artikla

(kumottu)

182 artikla

1. Jos komissio antaa asiasta tiedon niiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille, joita asia koskee, se voi muuttaa jonkin jäsenvaltion valuuttana olevat varansa toisen jäsenvaltion valuutaksi siltä osin kuin se on tarpeen niiden käyttämiseksi tässä sopimuksessa määrättyihin tarkoituksiin. Jos komissiolla on rahaa tai rahaksi muunnettavia varoja valuuttoina, joita se tarvitsee, se välttää tällaisia valuutanvaihtoja niin paljon kuin mahdollista.

2. Komissio asioi jäsenvaltion kanssa jäsenvaltion nimeämän viranomaisen välityksellä. Rahaliikennettä hoitaessaan komissio käyttää jäsenvaltion setelipankkia tai muuta jäsenvaltion hyväksymää rahalaitosta.

3. Niiden menojen osalta, jotka yhteisön on suoritettava kolmansien maiden valuuttana, komissio saattaa neuvoston käsiteltäväksi ennen talousarvioiden lopullista hyväksymistä alustavan ohjelman, josta ilmenee eri valuuttoina suoritettavat tulot ja menot.

Neuvosto hyväksyy ohjelman määränemmistöllä. Ohjelmaa voidaan samaa menettelyä noudattaen muuttaa varainhoitovuoden aikana.

4. Jäsenvaltiot suorittavat 3 kohdassa tarkoitettujen menojen maksamiseen kolmansien maiden valuuttana tarvittavat siirrot 172 artiklassa määrättyjen jakoperusteiden mukaisesti. Komission maksut jäsenvaltioille kolmansien maiden valuuttana suoritetaan samojen jakoperusteiden mukaisesti.

5. Komissio saa vallita vapaasti kolmansien maiden valuuttaa, joka on peräisin komission kolmansista maista ottamista lainoista.

6. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta soveltaa edellisissä kohdissa tarkoitettuja valuuttajärjestelyjä kokonaan tai osittain hankintakeskukseen ja yhteisyrityksiin ja tarvittaessa mukauttaa ne toimintatarpeisiinsa.

*183 ja 183 A artikla**(kumottu)*

VIIDES OSASTO

YLEISET MÄÄRÄYKSET*184 artikla*

Yhteisö on oikeushenkilö.

185 artikla

Yhteisöllä on kaikissa jäsenvaltioissa laajin kansallisen lainsäädännön mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus; se voi erityisesti hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana tai vastaajana oikeudenkäynneissä. Tällöin yhteisöä edustaa komissio.

*186 artikla**(kumottu)**187 artikla*

Komissio voi, niissä rajoissa ja sellaisin ehdoin, jotka neuvosto vahvistaa tämän sopimuksen määräysten mukaisesti, hankkia kaikki sellaiset tiedot ja toimittaa kaikki sellaiset tarkastukset, jotka ovat tarpeen komissiolle uskottujen tehtävien hoitamiseksi.

188 artikla

Sopimussuhteeseen perustuva yhteisön vastuu määräytyy sopimukseen sovellettavan lain mukaan.

Sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella yhteisö korvaa toimielintensä ja henkilöstönsä tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.

Yhteisön henkilöstöön kuuluvien henkilökohtaisesta vastuusta yhteisöä kohtaan määrätään heihin sovellettavissa henkilöstösäännöissä tai heitä koskevissa palvelussuhteen ehdoissa.

189 artikla

Jäsenvaltioiden hallitukset vahvistavat yhteisellä sopimuksella yhteisön toimielinten kotipaikan.

*190 artikla**(kumottu)*

191 artikla

Yhteisöllä on jäsenvaltioiden alueella Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyssä pöytäkirjassa määrättyin edellytyksin ne erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen tehtävien toteuttamiseksi.

192 artikla

Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- ja erityistoimenpiteet, jotka ovat aiheellisia tästä sopimuksesta tai yhteisön toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi. Ne helpottavat yhteisön päämäärän toteuttamista.

Ne pidättyvät kaikista toimenpiteistä, jotka ovat omiaan vaarantamaan tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamista.

193 artikla

Jäsenvaltiot sitoutuvat ratkaisemaan tämän sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat vain tässä sopimuksessa määrättyllä tavalla.

194 artikla

1. Yhteisön toimielimen tai komitean jäsenet, yhteisön virkamiehet ja muut yhteisön henkilöstöön kuuluvat taikka muut henkilöt, jotka työnsä tai yhteisön toimielimiin tai laitoksiin taikka yhteisyrityksiin olevien julkisten tai henkilökohtaisten yhteyksiensä avulla hankkivat tai saavat tietoja jäsenvaltion tai yhteisön toimielimen antamien määräysten mukaan salassapidettävistä seikoista, tiedoista, tietämyksestä, asiakirjoista tai asioista, eivät saa, tehtäviensä tai yhteyksiensä päätyttyäkään, ilmaista niitä muille tietoihin oikeudettomille henkilöille taikka yleisölle.

Jäsenvaltiot pitävät edellä tarkoitetun velvollisuuden rikkomista salassapitoa koskevien säännösten rikkomisena, joka oikeudellisen perusteen ja toimivallan puolesta kuuluu valtion turvallisuuden suojelemista tai salassapitovelvollisuutta koskevan lainsäädännön alaisuuteen. Jäsenvaltio nostaa asianosaisen jäsenvaltion tai komission pyynnöstä syytteen sen lainkäyttövaltaan kuuluvaa rikkomisen tekijää vastaan.

2. Jäsenvaltio toimittaa komissiolle kaikki säännökset, joilla sen alueella säännellään tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tietojen, tietämyksen, asiakirjojen tai kohteiden luokitusta ja salassapitoa.

Komissio huolehtii näiden säännösten toimittamisesta muille jäsenvaltioille tiedoksi.

Jäsenvaltio toteuttaa aiheelliset toimenpiteet helpottaakseen mahdollisimman laajan ja yhtenäisen salaisuuden suojan asteittaista toteuttamista. Komissio voi asianosaisia jäsenvaltioita kuultuaan antaa tässä tarkoituksessa suosituksia.

3. Yhteisön toimielinten ja niiden laitosten sekä yhteisyritysten on sovellettava sillä alueella voimassa olevia salassapitoa koskevia säännöksiä, jolla ne sijaitsevat.

4. Muut jäsenvaltiot tunnustavat yhteisön toimielimen tai jäsenvaltion tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia tehtäviä suorittavalle henkilölle antamat valtuudet saada tietoja tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista ja salassapidettävistä seikoista, tiedoista, asiakirjoista tai asioista.

5. Tämän artiklan määräykset eivät estä jäsenvaltion ja kolmannen valtion tai kansainvälisen järjestön kesken tehdyistä sopimuksista johtuvien erityismääräysten soveltamista.

195 artikla

Yhteisön toimielinten, hankintakeskuksen ja yhteisyritysten on tätä sopimusta soveltaessaan noudatettava niitä vaatimuksia, jotka kansanterveyden ja yleisen järjestyksen perusteella annetuissa kansallisissa säännöksissä on asetettu malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden saamiselle.

196 artikla

Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä tässä sopimuksessa tarkoitetaan:

- a) ”henkilöllä” luonnollista henkilöä, joka harjoittaa jäsenvaltioiden alueella tämän sopimuksen asiaa koskevassa luvussa määriteltyä toimintaa tai osaa siitä,
- b) ”yrityksellä” yritystä tai laitosta, riippumatta siitä onko se julkisoikeudellinen tai yksityisoikeudellinen, joka harjoittaa jäsenvaltioiden alueella tämän sopimuksen asiaa koskevassa luvussa määriteltyä toimintaa tai osaa siitä.

197 artikla

Tässä perustamissopimuksessa tarkoitetaan:

1. "erityisellä halkeamiskelpoisella aineella" plutoniumin isotooppia 239, uraanin isotooppia 233; isotoopin 233 tai 235 suhteen rikastettua uraania taikka muuta ainetta, joka sisältää yhtä tai useampaa edellä tarkoitetuista isotoopeista, sekä sellaista muuta halkeamiskelpoista ainetta, jonka neuvosto määrittelee määräenemmistöllä komission ehdotuksesta; ilmaisulla "erityinen halkeamiskelpoinen aine" ei kuitenkaan tarkoiteta lähtöaineita;
2. "isotooppien 233 tai 235 suhteen rikastetulla uraanilla" uraania, joka sisältää isotooppeja 233 tai 235 tai molempia määrän, jossa näiden isotooppien määrän suhde isotoopin 238 määrään on suurempi kuin isotoopin 235 määrän suhde isotoopin 238 määrään luonnossa;
3. "lähtöaineella" uraania, joka sisältää isotooppeja luonnossa esiintyvänä seoksena; isotoopin 235 suhteen köyhdytettyä uraania; toriumia; mitä tahansa edellä mainittua ainetta metallin, seoksen, kemiallisen yhdisteen tai malmirikasteen muodossa; mitä tahansa muuta ainetta, joka sisältää yhtä tai useampaa edellä mainituista pitoisuuksina, jotka neuvosto komission ehdotuksesta määrittelee määräenemmistöllä;
4. "malmilla" malmia, joka keskimääräisinä pitoisuuksina, jotka neuvosto komission ehdotuksesta määrittelee määräenemmistöllä, sisältää sellaisia aineita, joista edellä määritellyt lähtöaineet voidaan saada sopivalla kemiallisella ja fysikaalisella käsittelyllä.

198 artikla

Jollei toisin määrätä, tätä sopimusta sovelletaan jäsenvaltioiden Euroopassa sijaitseviin alueisiin sekä jäsenvaltioiden lainkäyttövaltaan kuuluviin Euroopan ulkopuolella sijaitseviin alueisiin.

Määräyksiä sovelletaan myös niihin Euroopassa sijaitseviin alueisiin, joiden suhteista ulkovaltoihin jäsenvaltio huolehtii.

Tämän sopimuksen määräyksiä sovelletaan Ahvenanmaahan Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista tehtyyn asiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 2 määräysten mukaisesti.

Poiketen siitä, mitä edellä olevissa kohdissa määrätään, noudatetaan seuraavaa:

- a) Tätä sopimusta ei sovelleta Färsaariin.

Tätä sopimusta ei sovelleta Grönlantiin.

- b) Tätä sopimusta ei sovelleta Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin alueisiin Kyproksessa.
- c) Tätä sopimusta ei sovelleta niihin merentakaisiin maihin ja alueisiin, joilla on erityiset suhteet Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja joita ei ole mainittu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen liitteessä II olevassa luettelossa.
- d) Tämän sopimuksen määräyksiä sovelletaan Kanaalisaariin ja Mansaareen vain siltä osin kuin uusien jäsenvaltioiden liittymisestä Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön 22 päivänä tammikuuta 1972 allekirjoitetussa sopimuksessa tarkoitetun mainittuja saaria koskevan sääntelyn toteuttamisen turvaamiseksi on tarpeen.

(e alakohta poistettu)

199 artikla

Komissio huolehtii kaikista tarvittavista yhteyksistä Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen toimielimiin sekä Maailman kauppajärjestön toimielimiin.

Komissio huolehtii myös tarvittavista yhteyksistä kaikkiin kansainvälisiin järjestöihin.

200 artikla

Yhteisö toteuttaa kaiken tarvittavan yhteistyön Euroopan neuvoston kanssa.

201 artikla

Yhteisö toteuttaa taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kanssa kiinteän yhteistoiminnan, jota koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan yhteisellä sopimuksella.

202 artikla

Tämän sopimuksen määräykset eivät ole esteenä Belgian ja Luxemburgin eikä Belgian, Luxemburgin ja Alankomaiden välisen alueellisen liiton olemassaololle ja toteuttamiselle siltä osin kuin näiden alueellisten liittojen tavoitteita ei saavuteta tätä sopimusta soveltamalla.

203 artikla

Jos jokin yhteisön toimi osoittautuu tarpeelliseksi yhteisön tavoitteen saavuttamiseksi eikä tässä sopimuksessa ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista, neuvosto antaa aiheelliset säännökset yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan.

*204 ja 205 artikla**(kumottu)**206 artikla*

Yhteisö voi tehdä yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa sopimuksia assosioinnista, joka koskee vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteistä toimintaa ja erityismenettelyjä.

Neuvosto tekee nämä sopimukset yksimielisesti ja Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Jos nämä sopimukset edellyttävät tämän sopimuksen muuttamista, muutokset on ensin hyväksyttävä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 48 artiklan 2-5 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen.

207 artikla

Tähän sopimukseen jäsenvaltioiden yhteisellä sopimuksella liitetyt pöytäkirjat ovat erottamaton osa tätä sopimusta.

208 artikla

Tämä sopimus on tehty rajoittamattomaksi ajaksi.

KUODES OSASTO

ALKUVAIHETTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET*(kumottu)**209–223 artikla**(kumottu)***LOPPUMÄÄRÄYKSET***224 artikla*

Korkeat sopimuspuolet ratifioivat tämän sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan.

Tämä sopimus tulee voimaan viimeisen ratifioimiskirjan tallettamista seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä. Jos asiakirja talletetaan myöhemmin kuin viisitoista päivää ennen seuraavan kuukauden alkua, sopimus tulee kuitenkin voimaan vasta tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

225 artikla

Tämä sopimus, joka on laadittu yhtenä kappaleena hollannin, italian, ranskan ja saksan kielellä kaikkien neljän tekstin ollessa yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Italian tasavallan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen siitä muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

Liittymissopimusten nojalla tämä sopimus on todistusvoimainen myös bulgarian, englannin, espanjan, iirin, kreikan, kroaatin, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, romanian, ruotsin, slovakin, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä laadittuina toisintoina.

TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Roomassa kahdentenkymmenentenäviidentenä päivänä maaliskuuta vuonna tuhatyhdeksänsataaviisikymmentäseitsemän.

(allekirjoittajien luettelo ei toisteta tässä)

—

LITTEET

LIITE I

YDINENERGIATUTKIMUKSEN ALAT, JOITA TARKOITETAAN SOPIMUKSEN 4 ARTIKLASSA

I Raaka-aineet

1. Malminetsinnän ja kaivostoiminnan menetelmät erityisesti perusaineiden osalta (uraani, torium ja muut ydinenergian kannalta erityisen tärkeät aineet).
2. Menetelmät näiden aineiden rikastamiseksi ja muuntamiseksi teknisesti puhtaiksi yhdisteiksi.
3. Menetelmät näiden teknisesti puhtaiden yhdisteiden muuntamiseksi laadultaan ydintekniseen käyttöön sopiviksi yhdisteiksi ja metalleiksi.
4. Menetelmät näiden yhdisteiden ja metallien sekä puhtaan plutoniumin, uraani-235:n tai uraani-233:n tai näitä sisältävien yhdisteiden tai metallien muuntamiseksi ja valmistamiseksi polttoaine- elementeiksi kemian teollisuudessa tai keramiikka- tai metallurgiateollisuudessa.
5. Menetelmät näiden polttoaine-elementtien suojaamiseksi syöpymistä ja kulumista aiheuttavilta ulkopuolisilta tekijöiltä.
6. Menetelmät ydinenergia-alalla käytettävien muiden erityismateriaalien tuottamista, puhdistamista, käsittelyä ja säilyttämistä varten, erityisesti:
  - a) hidasteiden, kuten raskaan veden, grafiitin, berylliumin ja berylliumoksidin;
  - b) rakenneaineiden, kuten zirkoniumin (ilman hafniumia), niobin, lantaanin, titaanin, berylliumin sekä niiden oksidien, karbidien ja muiden yhdisteiden, joita voidaan käyttää ydinenergia- alalla;
  - c) jäähdytteiden, kuten heliumin, orgaanisten kylmäaineiden, natriumin, natrium-kalium-yhdisteiden, vismutin, lyijy-vismutti- yhdisteiden.
7. Isotooppierotusmenetelmät:
  - a) uraanille;
  - b) sellaisille aineille, kuten litium-6 ja litium-7, typpi-15, boori-10, joita voidaan mitattavina määrinä käyttää ydinenergian tuottamiseen;
  - c) isotoopeille, joita käytetään pieninä määrinä tutkimuksessa.

II Ydinenergiaan sovellettu fysiikka

1. Sovellettu teoreettinen fysiikka:

- a) matalaenergiset ydinreaktiot, erityisesti neutroneilla aikaansaadut reaktiot;
- b) fissio;
- c) ionisoivan säteilyn ja fotonien vuorovaikutus aineen kanssa;
- d) kiinteän olomuodon teoria;
- e) fuusion tutkiminen, erityisesti ionisoidun plasman käyttäytyminen sähkömagneettisten voimien vaikutuksessa sekä äärimmäisen korkeiden lämpötilojen termodynamiikka.

2. Sovellettu kokeellinen fysiikka:

- a) edellä 1 kohdassa mainitut aiheet;
- b) ydinenergian kannalta tärkeiden transuraanien ominaisuuksien tutkiminen.

3. Reaktorilaskelmat:

- a) teoreettinen makroskooppinen neutronifysiikka;
- b) kokeelliset neutronimittaukset; eksponentiaaliset ja kriittiset kokeet;
- c) termodynaamiset laskelmat sekä materiaalien lujuuslaskelmat;
- d) vastaavat kokeelliset mittaukset;
- e) reaktorikinetiikka, reaktorin ohjausongelmat ja vastaavat kokeet;
- f) säteilysuojausta koskevat laskelmat ja niihin liittyvät kokeet.

III Reaktoreiden fysikaalinen kemia

1. Eri reaktorimateriaalien fysikaalisen ja kemiallisen rakenteen muutosten sekä teknisten ominaisuuksien muuttumisen tutkiminen, kun niihin vaikuttaa:

- a) kuumuus;
- b) kosketuksessa olevat väliaineet; tai
- c) mekaaniset syyt.

2. Säteilyn aiheuttamien vaurioiden ja muiden ilmiöiden tutkiminen:
  - a) polttoaine-elementeissä;
  - b) rakenneaineissa ja jäähdytteissä;
  - c) hidasteissa.
3. Reaktorin ainesosiin sovellettava analyttinen kemia ja analyttinen fysikaalinen kemia.
4. Homogeenisten reaktoreiden fysikaalinen kemia: radiokemia, syöpyminen.

IV **Radioaktiivisten aineiden käsittely**

1. Plutoniumin ja uraani-233:n erottaminen säteilytetyistä polttoaineista, uraanin tai toriumin mahdollinen talteenotto.
2. Plutoniumin kemia ja metallurgia.
3. Muiden transuraanien erottaminen ja kemia.
4. Käyttökelpoisten radionuklidien erottaminen ja kemia:
  - a) fissiotuotteet;
  - b) säteilyttämällä saadut radionuklidit.
5. Käyttökelvottoman radioaktiivisen jätteen tilavuuden pienentäminen ja säilytys.

V **Radionuklidien käyttö**

Radionuklidien käyttö aktiivisina aineina tai merkkiaineina:

- a) teollisuudessa ja tieteellisessä tutkimuksessa;
- b) lääketieteessä tai biologiassa;
- c) maataloudessa.

VI **Eläville organismeille vahingollisten säteilyn vaikutusten tutkiminen**

1. Vahingollisen säteilyn havaitsemisen ja mittaamisen tutkiminen.
2. Riittävän ennaltaehkäisyn ja suojelun sekä vastaavien turvallisuusstandardien tutkiminen.
3. Säteilyn haittavaikutuksiin liittyvän hoidon tutkiminen.

VII Laitteet

Tutkimukset sekä reaktoreihin että edellä lueteltuja tutkimuksia varten tarvittaviin tutkimus- ja teollisuuslaitoksiin erityisesti tarkoitettujen laitteiden suunnittelemiseksi ja parantamiseksi. Esimerkiksi:

1. Seuraavat mekaaniset laitteet:
  - a) pumput erikoisnesteille;
  - b) lämmönvaihtimet;
  - c) ydinfysiikan tutkimuslaitteet (esimerkiksi neutronien nopeusvalitsimet);
  - d) kaukokäsittelylaitteet.
2. Seuraavat sähkölaitteet:
  - a) säteilyn ilmais- ja mittalaitteet, joita käytetään erityisesti:
    - malminetsinnässä;
    - tieteellisessä ja teknillisessä tutkimuksessa;
    - reaktorin ohjauksessa;
    - terveyden suojelussa;
  - b) reaktorin ohjauslaitteet;
  - c) matalaenergiahiukkaskiihdyttimet (alle 10 MeV).

VIII Energiantuotannon taloudelliset näkökohdat

1. Eri reaktorityyppien teoreettinen ja kokeellinen vertailututkimus.
  2. Polttoainekiertojen teknis-taloudelliset tutkimukset.
-

LIITE II

TEOLLISUUDENALAT, JOITA TARKOITETAAN SOPIMUKSEN 41 ARTIKLASSA

1. Uraani- ja toriummalmin louhinta.
  2. Uraani- ja toriummalmien rikastaminen.
  3. Uraani- ja toriumrikasteiden kemiallinen käsittely ja puhdistaminen.
  4. Kaikissa muodoissa olevien ydinpolttoaineiden valmistus.
  5. Ydinpolttoaine-elementtien valmistus.
  6. Uraaniheksafluoridin tuotanto.
  7. Rikastetun uraanin tuotanto.
  8. Säteilytettyjen polttoaineiden käsittely, jolla erotetaan kaikki tai osa niiden sisältämistä alkuaineista.
  9. Reaktorin hidasteiden tuotanto.
  10. Hafniumia sisältämättömän zirkoniumin tai sen yhdisteiden tuotanto.
  11. Kaikentyyppiset ydinreaktorit kaikkiin käyttötarkoituksiin.
  12. Yhden tai useamman tässä luettelossa mainitun laitoksen yhteyteen perustetut laitokset radioaktiivisen jätteen teollista käsittelyä varten.
  13. Puoliteolliset laitokset, jotka on tarkoitettu jonkin 3–10 kohdassa tarkoitettuun alaan liittyvien laitosten rakentamisen valmisteluun.
-

LIITE III

EDUT, JOTKA VOIDAAN ANTAA YHTEISYRITYKSILLE SOPIMUKSEN 48 ARTIKLAN NOJALLA

1. a) Yhteisyrityksen perustamiseksi tarvittavan kiinteän omaisuuden hankkimisen tunnustaminen yleistä etua koskevaksi asiaksi kansallisten säännösten mukaan.
b) Pakkolunastusmenettelyn soveltaminen kansallisten säännösten mukaisesti yleisen edun perusteella edellä tarkoitettujen hankintojen toteuttamiseksi, jos vapaaehtoisuuteen perustuva menettely ei tule kysymykseen.
2. Oikeus käyttöluvan saamiseen välitysmenettelyllä tai viran puolesta 17–23 artiklan nojalla.
3. Yhteisyrityksen perustamisen sekä sijoitetun pääoman vapauttaminen kaikista veroista ja maksuista.
4. Vapauttaminen kiinteän omaisuuden hankkimiseen liittyvistä maksuista ja veroista sekä kirjaamis- ja rekisteröintimaksuista.
5. Vapauttaminen kaikista välittömistä veroista, joita muutoin kannettaisiin yhteisyrityksiltä, niiden omaisuudesta, varoista tai tuloista.
6. Vapauttaminen kaikista tulleista ja vaikutuksiltaan vastaavista maksuista sekä kaikista luonteeltaan taloudellisista tai verotuksellisista tuonti- tai vientikielloista ja -rajoituksista seuraavien materiaalien osalta:
  - a) tieteelliset ja tekniset materiaalit, lukuun ottamatta rakennusmateriaaleja ja hallinnolliseen käyttöön tarkoitettuja materiaaleja;
  - b) aineet, joita yhteisyrityksessä on käsitelty tai aiotaan käsitellä.
7. Sopimuksen 182 artiklan 6 kohdassa määrätyt valuuttahelpotukset.
8. Yhteisyrityksen palveluksessa olevien jäsenvaltioiden kansalaisten sekä heidän aviopuolisoidensa ja huollettavien perheenjäsenten vapauttaminen maahantulo- ja oleskelurajoituksista.

LIITE IV

**LUETTELOT TAVAROISTA JA TUOTTEISTA, JOIHIN SOVELLETAAN IX LUVUN MÄÄRÄYKSIÄ YDINE-
NERGIA-ALAN YHTEISMARKKINOISTA****Luettelo A¹**

Uraanimalmi, jossa luonnonuraanin osuus on suurempi kuin 5 painoprosenttia.

Pikivälke, jossa luonnonuraanin osuus on suurempi kuin 5 painoprosenttia.

Uraanioksidi.

Luonnonuraanin epäorgaaniset yhdisteet lukuun ottamatta uraanioksidia ja uraaniheksafluoridia.

Luonnonuraanin orgaaniset yhdisteet.

Luonnonuraani, käsitelty tai käsittelemätön.

Plutoniumia sisältävät seokset.

Uraanin orgaaniset tai epäorgaaniset yhdisteet, joita on rikastettu uraani-235:n orgaanisilla tai epäorgaanisilla yhdisteillä.

Uraani-233:n orgaaniset ja epäorgaaniset yhdisteet.

Uraani-233:n suhteen rikastettu torium.

Plutoniumin orgaaniset tai epäorgaaniset yhdisteet.

Plutoniumilla rikastettu uraani.

Uraani-235:n suhteen rikastettu uraani.

Uraani-235:n tai uraani-233:n suhteen rikastetut seokset.

Plutonium.

Uraani-233.

Uraaniheksafluoridi.

Monatsiitti.

Toriummalmit, joiden toriumpitoisuus on suurempi kuin 20 painoprosenttia.

Uraani-torianiitti, joka sisältää enemmän kuin 20 prosenttia toriumia.

Torium, käsitelty tai käsittelemätön.

Toriumoksidi.

Toriumin epäorgaaniset yhdisteet lukuun ottamatta toriumoksidia.

Toriumin orgaaniset yhdisteet.

Luettelo A²

Deuterium ja sen yhdisteet (raskas vesi mukaan lukien), joissa deuteriumatomien lukumäärän suhde vetyatomien lukumäärään on suurempi kuin 1:5 000.

Raskas parafiini, jossa deuteriumatomien lukumäärän suhde vetyatomien lukumäärään on suurempi kuin 1:5 000.

Seokset ja liuokset, joissa deuteriumatomien lukumäärän suhde vetyatomien lukumäärään on suurempi kuin 1:5 000.

Ydinreaktorit.

Kaasudiffuusioon tai muuhun tekniikkaan perustuvat uraanin isotooppierottimet.

Deuteriumin, sen yhdisteiden (raskas vesi mukaan lukien) ja johdannaisten sekä seosten tai liuosten, joiden sisältämien deuteriumatomien lukumäärän suhde vetyatomien lukumäärään on suurempi kuin 1:5 000, tuotantolaitteet:

- veden elektrolyysiin perustuvat laitteet,
- veden, nestemäisen vedyn tai muiden sellaisten aineiden tislaukseen perustuvat laitteet,
- vetysulfidin ja veden väliseen lämpötilan muutoksella aiheutettuun isotooppivaihtoon perustuvat laitteet,
- muihin tekniikoihin perustuvat laitteet.

Laitteet, jotka on erityisesti suunniteltu radioaktiivisten aineiden kemialliseen käsittelyyn:

- säteilytetyn polttoaineen erotuslaitteet;
  - kemiallisiin prosesseihin perustuvat (esimerkiksi liuottimet, saostaminen, ioninvaihto);
  - fysikaalisiin prosesseihin perustuvat (esimerkiksi jakotislaus);
- jätteenkäsittelylaitteet;
- polttoaineen jälleenkierrätyslaitteet.

Korkea-aktiivisten aineiden kuljetukseen erityisesti suunnitellut ajoneuvot:

- millä tahansa raidelevyksillä liikkuvat tavaravaunut;
- kuorma-autot;
- moottorivetoiset trukit;
- perävaunut ja puoliperävaunut sekä muut moottorittomat ajoneuvot.

Lyijyllä suojatut säiliöt radioaktiivisten aineiden kuljetuksiin ja varastointiin.

Keinotekoiset radioaktiiviset isotoopit ja niiden epäorgaaniset ja orgaaniset yhdisteet.

Korkea-aktiivisten aineiden käsittelyyn erityisesti suunnitellut kauko-ohjattavat mekaaniset manipulaattorit:

- kiinteät tai liikuteltavat mekaaniset ohjauslaitteet, joita ei kuitenkaan voi käyttää käsin.

Luettelo B

(kohta poistettu)

Litiummalmit ja malmirikasteet.

Ydintekniseen käyttöön soveltuvat metallit:

- beryllium (glucinium), käsittelemätön;
- vismutti, käsittelemätön;
- niobi (columbium), käsittelemätön;
- zirkonium (ilman hafniumia), käsittelemätön;
- litium, käsittelemätön;
- alumiini, käsittelemätön;
- kalsium, käsittelemätön;
- magnesium, käsittelemätön.

Booritrifluoridi.

Vedetön fluorivetyhappo.

Klooritetrafluoridi.

Bromitrifluoridi.

Litiumhydroksidi.

Litiumfluoridi.

Litiumkloridi.

Litiumhydridi.

Litiumkarbonaatti.

Ydintekniseen käyttöön soveltuva berylliumoksidi (beryllia).

Ydintekniseen käyttöön soveltuvat berylliumoksideista valmistetut heijastinlaatat.

Muut ydintekniseen käyttöön soveltuvat berylliumoksidista valmistetut heijastavat tuotteet.

Lohkoina tai tankoina keinotekoinen grafiitti, jonka booripitoisuus on enintään yksi miljoonasosa ja termisten neutronien mikrokooppinen kokonaisabsorptiovaikutusala enintään 5 millibarnia.

Keinotekoisesti erotetut stabiilit isotoopit.

Sähkömagneettiset isotooppierottimet, mukaan lukien massaspektrograafit ja massaspektrometrit.

Pinosimulaattorit (erityiset analogiatietokoneet).

Kauko-ohjauslaitteet:

— käsikäyttöiset (voidaan käyttää käsin kuten työkalua).

Pumput sulassa muodossa olevia metalleja varten.

Suurtyhjöpumput.

Ydinvoimalaitoksiin erityisesti suunnitellut lämmönvaihtimet.

Seuraavantyyppiset säteilynilmaisinelaitteet (ja vastaavat varaosat), jotka on erityisesti suunniteltu tai joita voidaan käyttää ionisoivan säteilyn, kuten alfa- ja beetahiukkasten, gammasäteilyn sekä neutronien ja protonien havaitsemiseen tai mittaamiseen:

— Geiger-laskurit ja verrannollisuuslaskurit;

— ilmais- tai mittalaitteet, joissa käytetään Geiger-putkia tai verrannollisuuslaskureita;

— ionisaatiokammiot;

- laitteet, joissa käytetään ionisaatiokammioita;
- säteilynlmais- tai mittalaitteet malminetsintään tai reaktorin taikka ilman, veden ja maaperän monitorointiin;
- neutronien ilmaisinputket, joissa käytetään booria, booritrifluoridia, vetyä tai fissioituvia alkuaineita;
- ilmais- tai mittalaitteet, jotka perustuvat neutronien ilmaisinputkiin, joissa käytetään booria, booritrifluoridia, vetyä tai fissioituvia alkuaineita;
- tuikekiteet, asennetut tai metallipäällysteiset (kiinteät tuikeaineet);
- ilmais- tai mittalaitteet, joissa käytetään nestemäisiä, kiinteitä tai kaasumaisia tuikeaineita;
- ydinfysikaalisiin mittauksiin erityisesti suunnitellut vahvistimet, mukaan lukien lineaarivahvistimet, esivahvistimet, jaetut vahvistimet ja pulssinkorkeusanalysointilaitteet;
- säteilynlmaisimissa käytettävät koinzidenssilaitteet;
- elektroskoopit ja elektrometrit, mukaan lukien annosmittarit (ei kuitenkaan opetuskäyttöön tarkoitettuja tyyppiä, yksinkertaiset metalliliuskaelektroskoopit ja erityisesti lääketieteellisten röntgenlaitteiden kanssa käytettäväksi suunnitellut annosmittarit eikä sähköstaattiset mittalaitteet);
- laitteet, joilla voidaan mitata alle yhden pikoampeerin virtoja;
- valomonistinputket, joiden fotokatodiherkkyys on vähintään 10 mikroampeeria lumenia kohti ja keskimääräinen vahvistuskerroin suurempi kuin 10^5 sekä muut sähköiset vahvistimet, jotka aktivoituvat positiivisista ioneista;
- pulssinlaskimet ja integroivat mittarit, joita käytetään säteilyn havaitsemiseen.

Syklotronit, "van de Graaf-" tai "Cockroft & Walton"-tyyppiset sähköstaattiset generaattorit, lineaarikiihdyttimet ja muut laitteet, jotka kykenevät antamaan ydinhiukkasille yli 1 miljoonan elektronivoltin energian.

Magneetit, jotka on erityisesti suunniteltu edellä mainittuihin laitteisiin (kuten syklotroneihin).

Massaspektrometreissa ja massaspektrograafeissa käytettävien kaltaiset kiihdytinputket ja fokusointiputket.

Tehokkaat positiivisten ionien lähteet käytettäväksi hiukkaskiihdyttimissä, massaspektrometreissa ja niiden kaltaisissa laitteissa.

Suojauslasi säteilyä vastaan:

- valettu tai valssattu tasolasi (mukaan lukien verholasi tai lankavahvistettu lasi) neliön tai suorakaiteen muotoisena, pinta hiottu tai kiillotettu toiselta tai molemmilta puolilta;
- valettu tai valssattu lasi (pinta hiottu tai kiillotettu tai ei), leikattu muun kuin neliön tai suorakaiteen muotoiseksi, taivutettu tai muutoin työstetty (reuna esimerkiksi työstetty tai jysitty);
- turvalasi, joka koostuu karaistusta tai laminoidusta lasista, muotoiltu tai muotoilematon.

Suoja-asut säteilyä tai radioaktiivista saastumista vastaan, valmistettu:

- muovista;
- kumista;
- pinnoitetusta tai kyllästetystä kuidusta:
  - miehille;
  - naisille.

Difenyylä (aromaattinen hiilivety $C_6H_5C_6H_5$).

Trifenyylä.

---

*LIITE V***ENSIMMÄINEN TUTKIMUS- JA KOULUTUSOHJELMA, JOTA TARKOITETAAN SOPIMUKSEN
215 ARTIKLASSA***(kumottu)*

PÖYTÄKIRJAT

PÖYTÄKIRJA KANSALLISTEN PARLAMENTTIEN ASEMASTA EUROOPAN UNIONISSA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

PALAUTTAVAT MIELEEN, että tapa, jolla kansalliset parlamentit valvovat maansa hallituksen toimintaa Euroopan unioniin liittyvissä kysymyksissä, on kunkin jäsenvaltion valtiosäännön mukaiseen järjestelmään ja käytäntöön kuuluva asia,

HALUAVAT rohkaista kansallisia parlamentteja osallistumaan entistä enemmän Euroopan unionin toimintaan ja parantaa niiden mahdollisuuksia ilmaista näkemyksensä esityksistä, jotka koskevat lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviä Euroopan unionin säädöksiä, samoin kuin muista kysymyksistä, jotka voivat olla niiden kannalta erityisen tärkeitä,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamis-sopimukseen:

I OSASTO

TIETOJEN ANTAMINEN KANSALLISILLE PARLAMENTEILLE

1 artikla

Komissio toimittaa suoraan kansallisille parlamenteille komission tausta-asiakirjat (vihreät ja valkoiset kirjat sekä tiedonannot) silloin, kun ne julkaistaan. Komissio toimittaa kansallisille parlamenteille myös vuotuisen lainsäädäntöohjelman samoin kuin kaikki muut lainsäädännön suunnittelua tai poliittista strategiaa koskevat asiakirjat samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

2 artikla

Euroopan parlamentille ja neuvostolle osoitetut esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi toimitetaan kansallisille parlamenteille.

Tässä pöytäkirjassa ilmaisulla 'esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi' tarkoitetaan komission ehdotuksia, jäsenvaltioiden ryhmän aloitteita, Euroopan parlamentin aloitteita, unionin tuomioistuimen pyyntöjä, Euroopan keskuspankin suosituksia ja Euroopan investointipankin pyyntöjä, joiden tarkoituksena on lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävän säädöksen antaminen.

Komissio toimittaa siltä lähtöisin olevat esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi suoraan kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

Euroopan parlamentti toimittaa siltä lähtöisin olevat esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi suoraan kansallisille parlamenteille.

Neuvosto toimittaa jäsenvaltioiden ryhmältä, unionin tuomioistuimelta, Euroopan keskuspankilta tai Euroopan investointipankilta lähtöisin olevat esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädöksiksi kansallisille parlamenteille.

3 artikla

Kansalliset parlamentit voivat toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyssä pöytäkirjassa määrättyä menettelyä noudattaen toimittaa Euroopan parlamentin puhemiehelle sekä neuvoston ja komission puheenjohtajille perustellun lausunnon siitä, onko esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on lähtöisin jäsenvaltioiden ryhmältä, neuvoston puheenjohtaja toimittaa esitystä koskevat perustellut lausunnot näiden jäsenvaltioiden hallituksille.

Kun esitys on lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on lähtöisin unionin tuomioistuimelta, Euroopan keskuspankilta tai Euroopan investointipankilta, neuvoston puheenjohtaja toimittaa esitystä koskevat perustellut lausunnot asianomaiselle toimielimelle tai elimelle.

4 artikla

Esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi voidaan ottaa neuvoston esityslistaehdotukseen säädöksen hyväksymistä tai jonkin lainsäädäntömenettelyn yhteydessä tapahtuvaa yhteisen kannan vahvistamista varten aikaisintaan kahdeksan viikon kuluttua siitä, kun esitys on toimitettu kansallisille parlamenteille unionin virallisilla kielillä. Kiireellisissä tapauksissa tästä voidaan tehdä poikkeus, jonka perustelut esitetään kyseisessä säädöksessä tai neuvoston yhteisessä kannassa. Lukuun ottamatta kiireellisiä, asianmukaisesti perusteltuja tapauksia minkäänlaista lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävää säädöstä koskevaan esitykseen liittyvää sopimusta ei voida todeta saavutetun näiden kahdeksan viikon aikana. Lukuun ottamatta kiireellisiä, asianmukaisesti perusteltuja tapauksia kanta voidaan vahvistaa aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua siitä, kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on otettu neuvoston esityslistaehdotukseen.

5 artikla

Neuvoston istuntojen esityslistat ja käsittelyn tulokset, mukaan lukien niiden neuvoston istuntojen pöytäkirjat, joissa on käsitelty esityksiä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädöksiksi, toimitetaan suoraan kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden hallituksille.

6 artikla

Kun Eurooppa-neuvosto aikoo soveltaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 48 artiklan 7 kohdan ensimmäistä tai toista alakohtaa, Eurooppa-neuvoston aloitteesta ilmoitetaan kansallisille parlamenteille vähintään kuusi kuukautta ennen päätöksen tekemistä.

7 artikla

Tilintarkastustuomioistuin toimittaa vuosikertomuksensa tiedoksi kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

8 artikla

Siinä tapauksessa, että kansallinen parlamenttijärjestelmä ei ole yksikamarinen, 1–7 artiklaa sovelletaan parlamentin muodostaviin kamareihin.

II OSASTO

PARLAMENTTIEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

9 artikla

Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit päättävät yhdessä parlamenttien välisen tehokkaan ja säännöllisen yhteistyön järjestämisestä ja edistämisestä unionissa.

10 artikla

Unionin asioita käsittelevien parlamentaaristen elinten konferenssi voi saattaa aiheellisina pitämänsä näkemykset Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission tietoon. Konferenssi edistää muun muassa kansallisten parlamenttien ja Euroopan parlamentin välistä tietojen ja parhaiden toimintatapojen vaihtoa, myös niiden erityisvaliokuntien välillä. Konferenssi voi myös järjestää parlamenttien välisiä kokouksia tietyistä aiheista, etenkin keskustellakseen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksistä, yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka mukaan luettuna. Konferenssin näkemykset eivät sido kansallisia parlamenteja eivätkä määrää ennalta niiden kantaa.

PÖYTÄKIRJA EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIMEN PERUSSÄÄNNÖSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT vahvistaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 281 artiklassa tarkoitetun Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamis-sopimukseen:

1 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimen järjestäytymisessä ja toiminnassa noudatetaan, mitä perussopi-muksissa, Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksessa (Euratomin perustamissopimus) ja tässä perussäännössä määrätään.

I OSASTO

TUOMARIT JA JULKISASIAMIEHET

2 artikla

Ennen tehtävänsä ryhtymistä kukin tuomari vannoo unionin tuomioistuimen julkisessa istunnossa valan, jonka mukaan hän suorittaa tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti eikä ilmaise neuvotte-lusalaisuuksia.

3 artikla

Tuomareilla on lainkäyttölinen koskemattomuus. Heidän koskemattomuutensa jatkuu heidän tehtävänsä päätyttyä heidän virassaan suorittamiensa toimien osalta, suulliset lausumat ja kirjalliset esitykset mukaan luettuina.

Unionin tuomioistuin voi täysistuntopäätöksellä pidättää koskemattomuuden. Jos päätös koskee unionin yleisen tuomioistuimen tai jonkin erityistuomioistuimen jäsentä, unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa kuultuaan asianomaista tuomioistuinta.

Jos koskemattomuus on pidätetty ja tuomaria vastaan pannaan vireille oikeudenkäynti rikosasiassa, asian voi tutkia vain sellainen jäsenvaltion tuomioistuin, joka on toimivaltainen tuomitsemaan korkeimpien kansallisten tuomioistuinten jäseniä.

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomareihin, julkisasiamiehiin, kirjaajaan sekä avustaviin esittelijöihin sovelletaan Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 11–14 artiklaa sekä 17 artiklaa, tämän kuitenkin rajoittamatta tuomareiden lainkäyttölinstä koskemattomuutta koskevien edellisten kohtien soveltamista.

4 artikla

Tuomareilla ei saa olla poliittista tai hallinnollista tointa.

Tuomarit eivät saa harjoittaa palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa, ellei neuvosto poikkeustapauksessa yksinkertaisella enemmistöllä anna siihen erityislupaa.

Tehtäväänsä ryhtyessään tuomarit antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat tehtävästään johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

Unionin tuomioistuin ratkaisee epäselvät tapaukset. Jos päätös koskee unionin yleisen tuomioistuimen tai jonkin erityistuomioistuimen jäsentä, unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa kuultuaan asianomaista tuomioistuinta.

5 artikla

Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa tuomarin tilalle nimitetään toinen tuomari tavallisessa järjestyksessä, tuomarin tehtävä päättyy, kun hän eroaa.

Tuomarin erotessa erokirje osoitetaan unionin tuomioistuimen presidentille toimitettavaksi edelleen neuvoston puheenjohtajalle. Paikka tulee avoimeksi viimeksi mainitusta ilmoituksesta.

Jollei 6 artiklaa sovelleta, tuomari jatkaa tehtävässään, kunnes hänen seuraajansa ryhtyy tehtäväänsä.

6 artikla

Tuomari voidaan vapauttaa tehtävästään taikka häneltä voidaan evätä oikeus eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin vain, jos unionin tuomioistuimen tuomareiden ja julkisasiamiesten yksimielisen tuomion mukaan hän ei enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siitä johtuvia velvollisuuksia. Tuomari, jota asia koskee, ei saa osallistua asian ratkaisemiseen. Jos asia koskee unionin yleisen tuomioistuimen tai jonkin erityistuomioistuimen jäsentä, unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa kuultuaan asianomaista tuomioistuinta.

Kirjaaja antaa unionin tuomioistuimen päätöksen tiedoksi Euroopan parlamentin puhemiehelle ja komission puheenjohtajalle sekä ilmoittaa päätöksestä neuvoston puheenjohtajalle.

Jos tuomari vapautetaan tehtävästään tällaisella päätöksellä, paikka tulee avoimeksi viimeksi mainitusta ilmoituksesta.

7 artikla

Jos tuomarin tehtävä päättyy kesken hänen toimikautensa, jäljellä olevaksi toimikaudeksi nimitetään toinen tuomari.

8 artikla

Mitä 2–7 artiklassa määrätään, sovelletaan julkisasiamiehiin.

II OSASTO

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN ORGANISAATIO

9 artikla

Kun osa tuomareista vaihtuu joka kolmas vuosi, vaihto koskee puolta tuomareista. Jos tuomareita on pariton määrä, vaihtuvien tuomareiden määrä on vuoroin yksi enemmän kuin puolet tuomareista, vuoroin yksi vähemmän kuin puolet tuomareista.

Ensimmäistä kohtaa sovelletaan myös silloin, kun osa julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi.

9 a artikla

Tuomarit valitsevat unionin tuomioistuimen presidentin ja varapresidentin keskuudestaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

Varapresidentti avustaa unionin tuomioistuimen presidenttiä, siten kuin työjärjestyksessä määrätään. Varapresidentti toimii presidentin sijaisena tämän ollessa estynyt tai presidentin toimen ollessa avoimena.

10 artikla

Kirjaaja vannoo unionin tuomioistuimessa valan, jonka mukaan hän suorittaa tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti eikä ilmaise neuvottelusalaisuuksia.

11 artikla

Unionin tuomioistuin järjestää kirjaajalle sijaisen tapauksissa, joissa hän on estynyt.

12 artikla

Unionin tuomioistuimen yhteydessä on sen tehtävien hoitamista varten virkamiehiä ja muuta henkilöstöä. He ovat kirjaajan alaisia presidentin valvonnassa.

13 artikla

Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat unionin tuomioistuimen pyynnöstä tavallista lainsäätämisen järjestystä noudattaen säätää avustavien esittelijöiden nimittämisestä ja vahvistaa heitä koskevat henkilöstösäännöt. Avustavia esittelijöitä voidaan työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin pyytää osallistumaan unionin tuomioistuimen käsiteltävänä olevien asiain valmisteluun ja työskentelemään yhdessä esittelevän tuomarin kanssa.

Neuvosto nimittää yksinkertaisella enemmistöllä avustavat esittelijät, jotka valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja joilla on tarvittava lainopillinen pätevyys. He vannovat unionin tuomioistuimessa valan, jonka mukaan he suorittavat tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti eivätkä ilmaise neuvottelusalaisuuksia.

14 artikla

Tuomarit, julkisasiamiehet ja kirjaaja ovat velvollisia asumaan unionin tuomioistuimen kotipaikkakunnalla.

15 artikla

Unionin tuomioistuin hoitaa tehtäviään pysyvästi. Se vahvistaa lomakausiensa pituuden ottaen aiheellisella tavalla huomioon tehtäviensä asettamat vaatimukset.

16 artikla

Unionin tuomioistuin perustaa keskuudestaan kolmen ja viiden tuomarin jaostoja. Tuomarit valitsevat keskuudestaan jaostojen puheenjohtajat. Viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtajan toimeen voidaan valita sama henkilö kerran uudelleen.

Suureen jaostoon kuuluu viisitoista tuomaria. Sen puheenjohtajana toimii tuomioistuimen presidentti. Suureen jaostoon kuuluu lisäksi unionin tuomioistuimen varapresidentti ja, siten kuin työjärjestyksessä määrätään, kolme viiden tuomarin jaoston puheenjohtajaa ja muita tuomareita.

Unionin tuomioistuin kokoontuu suurena jaostona, jos oikeudenkäynnissä asianosaisena oleva jäsenvaltio tai unionin toimielin pyytää sitä.

Unionin tuomioistuin kokoontuu täysistunnossa, jos sen käsiteltäväksi saatetaan asia Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 228 artiklan 2 kohdan, 245 artiklan 2 kohdan ja 247 artiklan tai 286 artiklan 6 kohdan mukaisesti.

Lisäksi unionin tuomioistuin voi julkisasiamiestä kuultuaan päättää antaa käsiteltäväkseen saatetun asian täysistunnon ratkaistavaksi, jos se pitää kyseistä asiaa poikkeuksellisen merkittävänä.

17 artikla

Unionin tuomioistuimen päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu pariton määrä sen tuomareista.

Kolmen tai viiden tuomarin jaostojen päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu kolme tuomaria.

Suuren jaoston päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu yksitoista tuomaria.

Unionin tuomioistuimen täysistunnossa tekemät päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu seitsemäntoista tuomaria.

Jos jonkin jaoston tuomari on estynyt, toisen jaoston tuomari voidaan kutsua osallistumaan asian käsittelyyn työjärjestyksessä määrätyin edellytyksin.

18 artikla

Tuomari tai julkisasiamies ei saa osallistua asian käsittelyyn, jos hän on aikaisemmin ollut asiassa asiamiehenä, avustajana tai asianosaisen edustajana taikka jos hänet on kutsuttu antamaan asiassa lausuma jonkin tuomioistuimen tai tutkintalautakunnan jäsenenä tai muussa ominaisuudessa.

Jos tuomari tai julkisasiamies jostakin erityisestä syystä katsoo, että hänen ei tulisi osallistua ratkaisuun tai käsittelyyn tietyssä asiassa, hänen on ilmoitettava siitä presidentille. Jos presidentti katsoo, että tuomarin tai julkisasiamiehen ei jostakin erityisestä syystä tulisi osallistua käsittelyyn tai ratkaisuun tietyssä asiassa, hänen on ilmoitettava tästä asianomaiselle.

Unionin tuomioistuin ratkaisee tämän artiklan soveltamisessa ilmenevät ongelmat.

Asianosainen ei voi pyytää unionin tuomioistuimen tai jonkin sen jaoston kokoonpanon muuttamista tuomarin kansalaisuuden takia tai sen perusteella, että unionin tuomioistuimessa tai jossain sen jaostossa ei ole tuomaria, jolla olisi sama kansalaisuus kuin hänellä.

III OSASTO

ASIAN KÄSITTELY UNIONIN TUOMIOISTUIMESSA

19 artikla

Unionin tuomioistuimessa jäsenvaltioita ja unionin toimielimiä edustaa kutakin asiaa varten määrätty asiamies; asiamiehellä voi olla apunaan avustaja tai asianajaja.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muita sopimuspuolia kuin jäsenvaltioita, sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitettua EFTAn valvontaviranomaista edustetaan samalla tavoin.

Muiden asianosaisten edustajan on oltava asianajaja.

Vain asianajaja, jolla on oikeus esiintyä jonkin jäsenvaltion tai jonkin Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolena olevan valtion tuomioistuimessa, voi edustaa tai avustaa jotain asianosaista unionin tuomioistuimessa.

Asiamiehillä, avustajilla ja asianajajilla on unionin tuomioistuimessa esiintyessään työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin ne oikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen, jotta he voivat hoitaa tehtävänsä riippumattomina.

Unionin tuomioistuimella on työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin esiintyvien avustajien ja asianajajien osalta samat toimivaltuudet kuin yleensä tuomioistuimilla.

Jos korkeakoulujen opettajilla on sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka kansalaisia he ovat, oikeus esiintyä tuomioistuimessa asiamiehenä, heillä on unionin tuomioistuimessa samat oikeudet kuin tämän artiklan nojalla on asianajajilla.

20 artikla

Käsittely unionin tuomioistuimessa jakaantuu kirjalliseen ja suulliseen vaiheeseen.

Kirjallisessa käsittelyssä asianosaisille sekä niille unionin toimielimille, joiden päätökset ovat riidan kohteena, annetaan tiedoksi kannekirjelmät, kirjelmät, vastineet, huomautukset sekä niihin mahdollisesti annetut vastaukset samoin kuin kaikki kirjallinen todistusaineisto ja muut asiakirjat, joihin vedotaan, taikka niiden oikeiksi todistetut jäljennökset.

Kirjaaja toimittaa tiedoksiannot työjärjestyksessä määrättyllä tavalla ja siinä määrättyssä määräajassa.

Suullisessa käsittelyssä unionin tuomioistuin kuulee asiamiehiä, avustajia ja asianajajia samoin kuin julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen sekä tarvittaessa kuulee todistajia ja asiantuntijoita.

Jos unionin tuomioistuin katsoo, että asiassa ei tule esiin uutta oikeuskysymystä, se voi päättää julkisasiamiestä kuultuaan, että asia ratkaistaan ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

21 artikla

Asia pannaan unionin tuomioistuimessa vireille kirjaajalle osoitetulla kirjallisella kanteella. Kanteessa on mainittava kantajan nimi ja kotipaikka sekä allekirjoittaneen asema, asianosainen, jota vastaan tai asianosaiset, joita vastaan kanne on nostettu, riidan kohde, vaatimukset sekä yhteenveto seikoista, joihin kanne perustuu.

Kanteeseen on tarvittaessa liitettävä säädös, jonka mitättömäksi julistamista pyydetään, tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 265 artiklassa tarkoitettussa tapauksessa siihen on liitettävä asiakirjat, joista ilmenee minä päivänä näissä artikloissa tarkoitettu kehoitus on annettu tai esitetty. Jos näitä asiakirjoja ei ole liitetty kanteeseen, kirjaaja kehottaa asianosaista toimittamaan asiakirjat kohtuullisessa ajassa; kanna ei tällöin jätetä tutkimatta, vaikka asiakirjat toimitetaan vasta asian vireillepanoa koskevan määräajan päätyttyä.

22 artikla

Euratomin perustamissopimuksen 18 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa asia pannaan unionin tuomioistuimessa vireille kirjaajalle osoitetulla kanteella. Kanteessa on mainittava kantajan nimi ja kotipaikka sekä allekirjoittajan asema, tiedot päätöksestä, jota vastaan kanne on nostettu, vastapuolten nimet, riidan kohde, väitteet sekä yhteenveto seikoista, joihin kanne perustuu.

Kanteeseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös siitä välityslautakunnan päätöksestä, johon kanne kohdistuu.

Jos unionin tuomioistuin hylkää kanteen, välityslautakunnan päätöksestä tulee lopullinen.

Jos unionin tuomioistuin julistaa välityslautakunnan päätöksen mitättömäksi, käsittely välityslautakunnassa voidaan jonkun asianosaisena olevan pyynnöstä tarvittaessa aloittaa uudelleen. Välityslautakunta on sidottu unionin tuomioistuimen ratkaisuun oikeudellisista kysymyksistä.

23 artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa jäsenvaltion tuomioistuin ilmoittaa unionin tuomioistuimelle päätöksestään, jolla se lykkää asian käsittelyä ja saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Unionin tuomioistuimen kirjaaja antaa sen jälkeen päätöksen tiedoksi asianosaisille, jäsenvaltioille ja komissiolle sekä unionin sille toimielimelle, elimelle tai laitokselle, joka on hyväksynyt säädöksen, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena.

Kahden kuukauden kuluessa tästä tiedoksiannosta asianosaisilla, jäsenvaltioilla, komissiolla ja tarvittaessa unionin sillä toimielimellä, elimellä tai laitoksella, joka on hyväksynyt säädöksen, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena, on oikeus toimittaa unionin tuomioistuimelle kirjelmää ja kirjallisia huomautuksia.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa unionin tuomioistuimen kirjaaja antaa lisäksi jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen tiedoksi Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muille sopimuspuolille kuin jäsenvaltioille sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitetulle EFTAn valvontaviranomaiselle, joilla, jos on kyse jostain sopimuksen soveltamisalasta, on kahden kuukauden kuluessa tiedoksiannosta valtuudet toimittaa unionin tuomioistuimelle kirjelmää ja kirjallisia huomautuksia.

Jos tiettyä alaa koskevassa neuvoston ja yhden tai useamman kolmannen valtion välillä tehdyssä sopimuksessa määrätään, että kolmansilla valtioilla on oikeus esittää kirjelmää tai kirjallisia huomautuksia siinä tapauksessa, että jonkin jäsenvaltion tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle kyseisen sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan ennakkoratkaisukysymyksen, kansallisen tuomioistuimen päätös, joka sisältää tällaisen kysymyksen, annetaan tiedoksi myös asianomaisille kolmansille valtioille, jotka voivat toimittaa unionin tuomioistuimeen kirjelmää tai kirjallisia huomautuksia kahden kuukauden kuluessa tästä tiedoksiannosta.

23 a artikla (*)

Työjärjestyksessä voidaan määrätä nopeutetusta menettelystä ja vapautteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskevien ennakkoratkaisupyyntöjen osalta kiireellisestä menettelystä.

Näissä menettelyissä voidaan kirjelmien tai kirjallisten huomautusten jättämiselle määrätä määräaika, joka on 23 artiklassa määrättyä määräaika lyhyempi, ja 20 artiklan neljännestä kohdasta poiketen voidaan määrätä, että julkisasiamies ei anna ratkaisuehdotusta.

(*) Artikla on lisätty päätöksellä 2008/79/EY, Euratom (EUVL L 24, 29. tammikuuta 2008, s. 42).

Kiireellisessä menettelyssä voidaan lisäksi määrätä rajoituksista sen suhteen, millä 23 artiklassa mainituilla asianosaisilla ja muilla osapuolilla on oikeus jättää kirjelmiä tai kirjallisia huomautuksia, ja erittäin kiireellisissä tapauksissa voidaan määrätä, että kirjallista käsittelyä ei toteuteta.

24 artikla

Unionin tuomioistuin voi vaatia asianosaisia toimittamaan kaikki sen haluamat asiakirjat ja antamaan kaikki sen haluamat tiedot. Jos asianosainen kieltäytyy, unionin tuomioistuin toteaa tämän.

Unionin tuomioistuin voi vaatia myös niitä jäsenvaltioita ja unionin toimielimiä, elimiä tai laitoksia, jotka eivät ole oikeudenkäynnissä asianosaisia, antamaan kaikki tiedot, joita unionin tuomioistuin pitää oikeudenkäynnin kannalta tarpeellisina.

25 artikla

Unionin tuomioistuin voi milloin tahansa antaa valitsemalleen henkilölle, yhteisölle, viranomaiselle, komitealle tai elimelle tehtäväksi asiantuntijalausannon antamisen.

26 artikla

Todistajia voidaan kuulla siten kuin työjärjestyksessä määrätään.

27 artikla

Todistajan niskoittellessa unionin tuomioistuimella on tuomioistuimille yleensä kuuluvat toimivaltuudet, ja se voi tuomita maksuseuraamuksen siten kuin sen työjärjestyksessä määrätään.

28 artikla

Todistajia ja asiantuntijoita voidaan kuulla valan nojalla siten, että he vannovat valan unionin tuomioistuimen työjärjestyksessä määrättyä kaavaa noudattaen taikka todistajan tai asiantuntijan kansallisessa lainsäädännössä säädetyllä tavalla.

29 artikla

Unionin tuomioistuin voi määrätä, että todistajaa tai asiantuntijaa on kuultava hänen kotipaikkansa oikeusviranomaisessa.

Määräys lähetetään unionin tuomioistuimen työjärjestyksen määräysten mukaisesti täytäntöön pantavaksi toimivaltaiselle oikeusviranomaiselle. Oikeusapupyynnön täytäntöönpanon yhteydessä laaditut asiakirjat palautetaan unionin tuomioistuimelle samojen määräysten mukaisesti.

Unionin tuomioistuin vastaa kustannuksista, jollei se aiheellisissa tapauksissa määrää niitä asianosaisten vastattavaksi.

30 artikla

Kukin jäsenvaltio käsittelee todistajan tai asiantuntijan väärää valaa samalla tavoin kuin tekoa, joka on tapahtunut riita-asioita käsittelevässä kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimessa. Unionin tuomioistuimen ilmoituksesta asianomaisen jäsenvaltion on saatettava tekijä syytteeseen toimivaltaisessa kansallisessa tuomioistuimessa.

31 artikla

Istunto on julkinen, jollei unionin tuomioistuin erityisin perustein viran puolesta tai asianosaisten pyynnöstä toisin päättä.

32 artikla

Käsittelyn aikana unionin tuomioistuin voi kuulla asiantuntijoita, todistajia ja asianosaisia henkilökohtaisesti. Viimeksi mainitut voivat kuitenkin esiintyä vain edustajien kautta.

33 artikla

Jokaisesta istunnosta pidetään pöytäkirjaa, jonka presidentti ja kirjaaja allekirjoittavat.

34 artikla

Presidentti vahvistaa asialuettelon.

35 artikla

Unionin tuomioistuimen neuvottelut ovat salaisia ja pysyvät sellaisina.

36 artikla

Tuomiot perustellaan. Niissä mainitaan asian ratkaisemiseen osallistuneiden tuomareiden nimet.

37 artikla

Presidentti ja kirjaaja allekirjoittavat tuomiot. Ne luetaan julkisessa istunnossa.

38 artikla

Unionin tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista.

39 artikla

Unionin tuomioistuimen presidentti voi yksinkertaistetussa menettelyssä, jossa voidaan tarpeellisessa määrin poiketa eräistä tämän perussäännön määräyksistä ja josta määrätään työjärjestyksessä, ratkaista vaatimukset, jotka koskevat täytäntöönpanon lykkäämistä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 278 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan mukaisesti, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 279 artiklassa tarkoitettua päätöstä väliitoimista tai täytäntöönpanon lykkäämistä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 299 artiklan neljännen kohdan tai Euratomin perustamissopimuksen 164 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti.

Unionin tuomioistuimen varapresidentti voi käyttää ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua toimivaltaa, siten kuin työjärjestyksessä määrätään.

Presidentin ja varapresidentin ollessa estyneet heidän sijaisenaan on toinen tuomari, siten kuin työjärjestyksessä määrätään.

Presidentin tai hänen sijaisensa asiassa antama ratkaisu on väliaikainen, eikä se millään tavoin vaikuta unionin tuomioistuimen pääasiassa tekemään ratkaisuun.

40 artikla

Jäsenvaltiot ja unionin toimielimet voivat olla väliintulijoina unionin tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa.

Tämä oikeus on myös unionin elimillä ja laitoksilla sekä kaikilla muilla, jotka pystyvät osoittamaan, että unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisu koskee niiden etua tai heidän etuaan. Luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt eivät voi olla väliintulijoina jäsenvaltioiden keskinäisissä asioissa, unionin toimielimien keskinäisissä asioissa eikä jäsenvaltioiden ja unionin toimielimien välisissä asioissa.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muut sopimuspuolet kuin jäsenvaltiot, sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitettu EFTAn valvontaviranomainen, voivat olla väliintulijoina unionin tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa, jos on kyse jostain tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvasta asiasta, sanotun kuitenkin rajoittamatta toisen kohdan soveltamista.

Väliintulokirjelmässä saadaan esittää vain jonkun asianosaisen vaatimuksia tukevia vaatimuksia.

41 artikla

Jos oikeassa järjestyksessä haastettu vastaaja ei anna kirjallista vastinetta, asiassa annetaan yksipuolinen tuomio. Asian uudelleen käsittelyä voidaan vaatia kuukauden kuluessa tuomion tiedoksi antamisesta. Vaatimus asian uudelleen käsittelystä ei lykkää yksipuolisen tuomion täytäntöönpanoa, ellei unionin tuomioistuin päättää toisin.

42 artikla

Jäsenvaltiot, unionin toimielimet, elimet ja laitokset ja muut, luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt voivat työjärjestyksessä määrätyissä tapauksissa ja siinä määrätyin edellytyksin kolmansina osapuolina vaatia asian käsittelemistä uudelleen, jos tuomio on annettu asianomaisia kuulematta ja loukkaa näiden oikeuksia.

43 artikla

Jos tuomio on epäselvä sisällykseltään tai ulottuvuudeltaan, unionin tuomioistuin tulkitsee sitä sellaisen asianosaisen tai unionin toimielimen pyynnöstä, joka osoittaa sen koskevan etuaan.

44 artikla

Hakemus tuomion purkamiseksi ja asian ottamiseksi uudelleen unionin tuomioistuimessa käsiteltäväksi voidaan tehdä vain, jos tietoon tulee merkitykseltään ratkaiseva tosiseikka, joka ei ole ollut unionin tuomioistuimen eikä uutta käsittelyä pyytävän asianosaisen tiedossa tuomiota annettaessa.

Uusi käsittely aloitetaan unionin tuomioistuimen tuomiolla, jossa nimenomaisesti todetaan, että on olemassa uusi tosiseikka sekä katsotaan, että tosiseikka luonteeltaan on sellainen, että se edellyttää uutta käsittelyä, ja hakemukseen voidaan tällä perusteella suostua.

Purkamishakemusta ei voida tehdä sen jälkeen kun tuomion antamisesta on kulunut kymmenen vuotta.

45 artikla

Työjärjestyksessä määrätään määräaikojen pidentämisestä pitkien etäisyyksien vuoksi.

Määräajan päättymisen ei johda oikeudenmenetyksiin, jos se, jota asia koskee, osoittaa, että on ollut ennalta arvaamattomia seikkoja tai ylivoimainen este.

46 artikla

Vanhentumisaika sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta koskevissa asioissa on viisi vuotta tapahtumasta, johon korvausvelvollisuus perustuu. Vanhentumisaika keskeytyy, jos asia pannaan vireille unionin tuomioistuimessa tai jos vahinkoa kärsinyt sitä ennen esittää asiassa vaatimuksen asianomaiselle unionin toimielimelle. Viimeksi mainitussa tapauksessa asia on pantava vireille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 263 artiklan mukaisesti kahden kuukauden kuluessa; tarvittaessa sovelletaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 265 artiklan toisen kohdan määräyksiä.

Tätä artiklaa sovelletaan myös sopimussuhteen ulkopuolista Euroopan keskuspankin vastuuta koskeviin asioihin.

IV OSASTO

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN

47 artikla

Tämän perussäännön 9 artiklan ensimmäistä kohtaa, 9 a, 14 ja 15 artiklaa, 17 artiklan ensimmäistä, toista, neljättä ja viidettä kohtaa ja 18 artiklaa sovelletaan unionin yleiseen tuomioistuimeen ja sen jäseniin.

Tämän perussäännön 3 artiklan neljättä kohtaa sekä 10, 11 ja 14 artiklaa sovelletaan soveltuvin osin unionin yleisen tuomioistuimen kirjaajaan.

48 artikla

Unionin yleisessä tuomioistuimessa on

- a) 40 tuomaria 25 päivästä joulukuuta 2015;
- b) 47 tuomaria 1 päivästä syyskuuta 2016;
- c) kaksi tuomaria jäsenvaltiota kohti 1 päivästä syyskuuta 2019.

49 artikla

Unionin yleisen tuomioistuimen jäseniä voidaan pyytää hoitamaan julkisasiamiehen tehtäviä.

Julkisasiamiesten tehtävänä on täysin puolueettomina ja riippumattomina esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetuissa asioissa avustaakseen unionin yleistä tuomioistuinta sille kuuluvassa tehtävässä.

Asioiden valintaperusteet sekä yksityiskohtaiset säännöt julkisasiamiesten nimeämisestä määrätään unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksessä.

Unionin yleisen tuomioistuimen jäsen, jota on pyydetty toimimaan julkisasiamiehenä asiassa, ei voi osallistua tämän asian ratkaisemiseen.

50 artikla

Unionin yleinen tuomioistuin kokoontuu kolmen tai viiden tuomarin jaostoissa. Tuomarit valitsevat keskuudestaan jaostojen puheenjohtajat. Viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtajan toimeen voidaan valita sama henkilö kerran uudelleen.

Työjärjestyksessä määrätään jaostojen kokoonpanosta ja asioiden jakamisesta jaostoille. Tietyissä tapauksissa, joista määrätään työjärjestyksessä, unionin yleinen tuomioistuin voi kokoontua täysistunnossa tai yhden tuomarin kokoonpanossa.

Työjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että unionin yleinen tuomioistuin kokoontuu suurena jaostona niissä tapauksissa ja niillä ehdoilla, jotka on työjärjestyksessä määritelty.

51 artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 256 artiklan 1 kohdassa esitetystä säännöstä poiketen ainoastaan unionin tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 263 ja 265 artiklassa tarkoitetut kanteet, jotka jäsenvaltio nostaa:

- a) Euroopan parlamentin tai neuvoston tai näiden kahden toimielimen yhdessä toteuttamasta toimesta tai ratkaisun tekemisen laiminlyömisestä, lukuun ottamatta
- neuvoston päätöksiä, jotka se on tehnyt Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan nojalla;
  - neuvoston toimia, jotka se on toteuttanut Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 207 artiklassa tarkoitetuista kauppaa suojaavista toimenpiteistä annetun neuvoston asetuksen perusteella;
  - neuvoston toimia, joilla se käyttää täytäntöönpanovaltaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 291 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla;

b) komission Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 331 artiklan 1 kohdan nojalla toteuttamasta toimesta tai ratkaisun tekemisen laiminlyömisestä.

Ainoastaan unionin tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat myös ne näissä samoissa artikloissa tarkoitetut kanteet, jotka unionin toimielin on nostanut Euroopan parlamentin, neuvoston, näiden kahden toimielimen yhdessä tai komission toteuttamasta toimesta tai ratkaisun tekemisen laiminlyömisestä tai jotka unionin toimielin on nostanut Euroopan keskuspankin toteuttamasta toimesta tai ratkaisun tekemisen laiminlyömisestä.

52 artikla

Unionin tuomioistuimen presidentti ja unionin yleisen tuomioistuimen presidentti vahvistavat yhteisymmärryksessä yksityiskohtaiset säännöt siitä, miten unionin tuomioistuimen virkamiehet ja sen muu henkilöstö voivat antaa palveluja unionin yleiselle tuomioistuimelle tämän toiminnan varmistamiseksi. Tietyt virkamiehet tai muuhun henkilöstöön kuuluvat ovat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaajan alaisia unionin yleisen tuomioistuimen presidentin valvonnassa.

53 artikla

Asian käsittelystä unionin yleisessä tuomioistuimessa määrätään III osastossa.

Asian käsittelyä unionin yleisessä tuomioistuimessa koskevia täsmentäviä ja täydentäviä määräyksiä annetaan tarvittaessa sen työjärjestyksessä. Työjärjestyksessä voidaan poiketa 40 artiklan neljännessä kohdasta sekä 41 artiklasta, jotta niiden riita-asioiden erityispiirteet, jotka kuuluvat henkisen omaisuuden alaan, voidaan ottaa huomioon.

Poiketen siitä, mitä 20 artiklan neljännessä kohdassa määrätään, julkisasiamies voi esittää perustellut ratkaisuehdotuksensa kirjallisesti.

54 artikla

Jos unionin yleiselle tuomioistuimelle osoitettu kanne tai muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja on erehdyksessä toimitettu unionin tuomioistuimen kirjaajalle, tämä toimittaa sen välittömästi unionin yleisen tuomioistuimen kirjaajalle; samoin jos unionin tuomioistuimelle osoitettu kanne tai muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja on erehdyksessä toimitettu unionin yleisen tuomioistuimen kirjaajalle, tämä toimittaa sen välittömästi unionin tuomioistuimen kirjaajalle.

Jos unionin yleinen tuomioistuin katsoo, ettei se ole toimivaltainen ratkaisemaan unionin tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvaa asiaa, se siirtää asian unionin tuomioistuimelle; samoin jos unionin tuomioistuin katsoo asian kuuluvan unionin yleiselle tuomioistuimelle, se siirtää asian unionin yleiselle tuomioistuimelle, joka ei tällöin voi katsoa, ettei se olisi toimivaltainen kyseisessä asiassa.

Jos unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu asiat, joilla on sama kohde tai jotka koskevat samaa tulkintakysymystä taikka joissa kyse on saman toimen pätevyydestä, unionin yleinen tuomioistuin voi asianosaisia kuultuaan lykätä asian käsittelyä, kunnes unionin tuomioistuin on antanut tuomion, tai jos on kyse Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 263 artiklan nojalla nostetuista kanteista, se voi luopua asian käsittelystä, jotta unionin tuomioistuin voi ratkaista nämä kanteet. Unionin tuomioistuin voi samoin edellytyksin myös päättää lykätä sen käsiteltäväksi saatetun asian käsittelyä; tällöin asian käsittelyä unionin yleisessä tuomioistuimessa jatketaan.

Jos sekä jäsenvaltio että unionin toimielin riitauttavat saman toimen, unionin yleinen tuomioistuin luopuu asian käsittelystä, jotta unionin tuomioistuin voi ratkaista nämä kanteet.

55 artikla

Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaaja antaa unionin yleisen tuomioistuimen lopulliset päätökset sekä päätökset, joilla tehdään vain osittainen asiaratkaisu taikka joilla ratkaistaan väite toimivallan puuttumisesta tai siitä, että asia on jätettävä tutkittavaksi ottamatta, tiedoksi kaikille asianosaisille samoin kuin kaikille jäsenvaltioille ja unionin toimielimille, vaikka nämä eivät olisi olleet asiassa väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa.

56 artikla

Unionin yleisen tuomioistuimen lopullisiin päätöksiin sekä päätöksiin, joilla tehdään vain osittainen asiaratkaisu taikka joilla ratkaistaan väite toimivallan puuttumisesta tai siitä, että asia on jätettävä tutkittavaksi ottamatta, voidaan hakea muutosta unionin tuomioistuimelta kahden kuukauden kuluessa muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen tiedoksiantamisesta.

Muutosta voivat hakea kaikki asianosaiset, joiden vaatimukset on kokonaan tai osittain hylätty. Muut väliintulijana olleet kuin jäsenvaltiot ja unionin toimielimet voivat kuitenkin hakea muutosta ainoastaan silloin, kun unionin yleisen tuomioistuimen päätös koskee heitä suoraan.

Lukuun ottamatta tapauksia, jotka koskevat unionin ja sen henkilöstön välisiä riitoja, muutosta voivat hakea myös jäsenvaltiot ja unionin toimielimet, jotka eivät ole olleet väliintulijana asiassa unionin yleisessä tuomioistuimessa. Tässä tapauksessa jäsenvaltiot ja toimielimet ovat samassa asemassa kuin ne jäsenvaltiot tai toimielimet, jotka olivat väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa.

57 artikla

Se, jonka väliintulohakemus on hylätty, voi hakea muutosta unionin yleisen tuomioistuimen hylkäyspäätökseen unionin tuomioistuimelta kahden viikon kuluessa siitä, kun hylkäävä päätös annettiin tiedoksi.

Asianosaiset voivat hakea muutosta unionin yleisen tuomioistuimen päätöksiin, jotka se on tehnyt Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 278 tai 279 artiklan taikka 299 artiklan neljännen kohdan nojalla tai Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan taikka 164 artiklan kolmannen kohdan nojalla, unionin tuomioistuimelta kahden kuukauden kuluessa niiden tiedoksiantamisesta.

Tämän artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa tarkoitettuja muutoksenhakuja käsitellään ja niistä päätetään 39 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

58 artikla

Unionin tuomioistuimelta voidaan hakea muutosta vain oikeuskysymysten osalta. Muutoksenhaun perusteena voi olla toimivallan puuttuminen unionin yleiseltä tuomioistuimelta, asian käsittelyssä unionin yleisessä tuomioistuimessa tapahtunut oikeudenkäyntivirhe, joka on hakijan edun vastainen, tai unionin yleisessä tuomioistuimessa tapahtunut unionin oikeuden rikkominen.

Muutosta ei voida hakea vain oikeudenkäyntikulujen määrän osalta tai siltä osin, kuka vastaa oikeudenkäyntikuluista.

59 artikla

Kun unionin yleisen tuomioistuimen päätökseen haetaan muutosta, käsittely unionin tuomioistuimessa jakaantuu kirjalliseen ja suulliseen vaiheeseen. Työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin unionin tuomioistuin voi julkisasiamiestä ja asianosaisia kuultuaan ratkaista asian ilman suullista käsittelyä.

60 artikla

Muutoksenhaulla ei ole lykkäävää vaikutusta, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 278 ja 279 artiklan tai Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan soveltamista.

Poiketen siitä, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 280 artiklassa määrätään, unionin yleisen tuomioistuimen päätökset, joilla julistetaan asetus mitättömäksi, tulevat voimaan vasta tämän perussäännön 56 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun ajan kuluttua tai jos muutosta on haettu tämän ajan kuluessa, muutoksenhaun hylkäämisestä, sanotun kuitenkin rajoittamatta asianosaisen mahdollisuutta pyytää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 278 ja 279 artiklan tai Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan nojalla unionin tuomioistuinta lykkäämään mitättömäksi julistetun päätöksen vaikutuksia tai päättämään muista väli-toimista.

61 artikla

Jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, unionin tuomioistuin julistaa unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen mitättömäksi. Se voi joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Palauttamistapauksessa unionin yleinen tuomioistuin on sidottu unionin tuomioistuimen asiassa ratkaisemiin oikeusseikkoihin.

Jos sellaisen jäsenvaltion tai unionin toimielimen tekemä muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, joka ei ole ollut asiassa väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa, unionin tuomioistuin voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, todeta, mitä unionin yleisen tuomioistuimen mitättömäksi julistetun päätöksen vaikutuksista on pidettävä riidan asianosaisten kannalta pysyvinä.

62 artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 256 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ensimmäinen julkisasiamies voi ehdottaa, että unionin tuomioistuin käsittelee uudelleen unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen, jos hän katsoo, että päätös voi vakavasti vahingoittaa unionin oikeuden yhtenäisyyttä tai johdonmukaisuutta.

Ehdotus on tehtävä kuukauden kuluessa siitä, kun unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt päätöksensä. Unionin tuomioistuin päättää kuukauden kuluessa unionin ensimmäisen julkisasiamiehen ehdotuksesta, onko aihetta käsitellä päätös uudelleen.

62 a artikla

Unionin tuomioistuin ratkaisee uudelleen käsiteltäväksi otetun asian kiireellistä menettelyä noudattaen niiden asiakirjojen perusteella, jotka unionin yleinen tuomioistuin on sille siirtänyt.

Tämän perussäännön 23 artiklassa tarkoitetuilla asianosaisilla sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 256 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa unionin yleisen tuomioistuimen käsittelemän asian asianosaisilla on oikeus toimittaa unionin tuomioistuimelle kirjelmää ja kirjallisia huomautuksia uudelleenkäsittelyn kohteena olevista kysymyksistä tätä varten asetetussa määräajassa.

Unionin tuomioistuin voi päättää aloittaa suullisen käsittelyn ennen asian ratkaisemista.

62 b artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 256 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ehdotuksella asian käsittelemisestä uudelleen ja päätöksellä uudelleenkäsittelyä koskevan menettelyn aloittamisesta ei ole lykkäävää vaikutusta, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 278 ja 279 artiklan soveltamista. Jos unionin tuomioistuin toteaa, että unionin yleisen tuomioistuimen päätös vahingoittaa unionin oikeuden yhtenäisyyttä tai johdonmukaisuutta, se palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen, joka on sidottu unionin tuomioistuimen ratkaisemiin oikeusseikkoihin. Unionin tuomioistuin voi todeta, mitä unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen vaikutuksista on pidettävä riidan asianosaisten kannalta lopullisina. Jos kuitenkin asian ratkaisu on, kun otetaan huomioon uudelleenkäsittelyn tulos, johdettavissa unionin yleisen tuomioistuimen määrittämästä tosiseikastosta, johon se on perustanut päätöksensä, unionin tuomioistuin ratkaisee asian lopullisesti.

Jos Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 256 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ei esitetä uudelleenkäsittelyä koskevaa ehdotusta tai tehdä päätöstä uudelleenkäsittelyä koskevan menettelyn aloittamisesta, unionin yleisen tuomioistuimen yksi tai useampi vastaus sille osoitettuun kysymykseen tulee voimaan 62 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettujen määräaikojen päätyttyä. Jos aloitetaan uudelleenkäsittelyä koskeva menettely, kyseisen käsittelyn kohteena oleva yksi tai useampi vastaus tulee voimaan menettelyn päätyttyä, ellei unionin tuomioistuin toisin pääte. Jos unionin tuomioistuin toteaa, että unionin yleisen tuomioistuimen päätös vahingoittaa unionin oikeuden yhtenäisyyttä tai johdonmukaisuutta, unionin tuomioistuimen antama vastaus uudelleenkäsittelyn kohteena oleviin kysymyksiin korvaa unionin yleisen tuomioistuimen antaman vastauksen.

IV a OSASTO

ERITYISTUOMIOISTUIMET

62 c artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 257 artiklan nojalla perustettujen erityistuomioistuinten toimivaltaa, kokoonpanoa, organisaatiota ja menettelyä koskevat määräykset ovat tämän perussäännön liitteessä.

Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 257 artiklan mukaisesti täydentää erityistuomioistuinta tilapäisillä tuomareilla niiden poissa olevien tuomareiden korvaamiseksi, jotka ovat pitkäaikaisesti estyneet osallistumasta asioiden käsittelyyn mutta joiden työkyvyttömyyttä ei ole katsottava täydelliseksi. Tällöin Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat edellytykset, joiden mukaisesti tilapäiset tuomarit nimitetään, heidän oikeutensa ja velvollisuutensa, heidän tehtäviensä hoitamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt sekä olosuhteet, joiden vallitessa heidän tehtäviensä hoitaminen päättyy.

V OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET*63 artikla*

Unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestykset sisältävät tämän perussäännön soveltamisen ja täydentämisen kannalta tarpeelliset määräykset.

64 artikla

Säännöt Euroopan unionin tuomioistuimessa sovellettavasta kieliä koskevasta järjestelystä vahvistetaan neuvoston yksimielisesti antamalla asetuksella. Asetus annetaan joko unionin tuomioistuimen pyynnöstä komission ja Euroopan parlamentin kuulemisen jälkeen taikka komission ehdotuksesta unionin tuomioistuimen ja Euroopan parlamentin kuulemisen jälkeen.

Unionin tuomioistuimen työjärjestyksessä ja unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksessä olevaa kieliä koskevaa järjestelyä sovelletaan, kunnes edellä mainitut säännöt on annettu. Poiketen siitä, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 253 ja 254 artiklassa määrätään, näiden määräysten muuttaminen tai kumoaminen edellyttää neuvoston yksimielistä hyväksyntää.

LIITE I

EUROOPAN UNIONIN VIORKAMIESTUOMIOISTUIN

1 artikla

Euroopan unionin virkamiestuomioistuimella, jäljempänä 'virkamiestuomioistuin', on ensimmäisenä oikeusasteena toimivalta ratkaista Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 270 artiklassa tarkoitettujen unionin ja sen henkilöstön väliset riita-asiat, mukaan luettuina unionin elinten ja laitosten sekä niiden henkilöstön väliset riita-asiat, joiden osalta toimivalta on annettu Euroopan unionin tuomioistuimelle.

2 artikla

1. Virkamiestuomioistuimessa on seitsemän tuomaria. Unionin tuomioistuimen pyynnöstä neuvosto voi määrää enemmistöllä lisää tuomareiden lukumäärää.

Tuomarit nimitetään kuudeksi vuodeksi. Tuomari, jonka toimikausi päättyy, voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Tuomareiden vapautuneet paikat täytetään nimittämällä uusi tuomari kuudeksi vuodeksi.

2. Edellä 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen tuomareiden lisäksi nimitetään tilapäisiä tuomareita niiden poissa olevien tuomareiden korvaamiseksi, jotka ovat pitkäaikaisesti estyneet osallistumasta asioiden käsittelyyn mutta joiden työkyvyttömyyttä ei ole katsottava täydelliseksi.

3 artikla

1. Neuvosto nimittää tuomarit tehden ratkaisunsa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 257 artiklan neljännen kohdan mukaisesti tässä artiklassa tarkoitettua komiteaa kuultuaan. Tuomareita nimittäessään neuvosto huolehtii siitä, että virkamiestuomioistuimessa on edustettuna tasapuolisesti mahdollisimman laaja maantieteellinen kirjo eri jäsenvaltioiden kansalaisia samoin kuin heidän edustamiaan kansallisia oikeusjärjestelmiä.

2. Kuka tahansa sellainen henkilö, joka on Euroopan unionin kansalainen ja täyttää Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 257 artiklan neljännessä kohdassa määrätyt edellytykset, voi ilmoittautua ehdokkaaksi. Neuvosto vahvistaa unionin tuomioistuimen suosituksesta ehdokkuuksien esittämisen ja käsittelyn edellytykset ja sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

3. Perustetaan seitsemästä henkilöstä koostuva komitea, jossa on unionin tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen entisiä jäseniä ja tunnetusti päteviä oikeusoppineita. Neuvosto nimeää komitean jäsenet ja vahvistaa sen toimintasäännöt unionin tuomioistuimen presidentin suosituksesta.

4. Komitea antaa lausunnon siitä, ovatko ehdokkaiden ansiot riittävät virkamiestuomioistuimen tuomarin tehtävien hoitamiseen. Komitea liittää lausuntoonsa luettelon ehdokkaista, joilla on tehtävään parhaiten soveltuva korkeatasoinen kokemus. Luettelossa on oltava ehdokkaita vähintään kaksi kertaa niin paljon kuin neuvoston on määrä nimittää tuomareita.

4 artikla

1. Tuomarit valitsevat keskuudestaan virkamiestuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hänet voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

2. Virkamiestuomioistuin kokoontuu kolmen tuomarin jaostossa. Tietyissä tapauksissa, joista määrätään sen työjärjestyksessä, se voi kokoontua myös täysistunnossa, viiden tuomarin jaostossa tai yhden tuomarin kokoonpanossa.

3. Virkamiestuomioistuimen presidentti toimii täysistunnon ja viiden tuomarin jaoston puheenjohtajana. Kolmen tuomarin jaostojen puheenjohtaja nimetään 1 kohdassa säädetyin tavoin. Jos virkamiestuomioistuimen presidentti on mukana kolmen tuomarin jaoston kokoonpanossa, hän toimii asianomaisen jaoston puheenjohtajana.
4. Työjärjestyksessä määrätään täysistunnon toimivaltuuksista ja päätösvaltaisuudesta sekä jaostojen kokoonpanosta ja asioiden jakamisesta jaostoille.

5 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 2–6 artiklaa sekä 14 ja 15 artiklaa, 17 artiklan ensimmäistä, toista ja viidettä kohtaa sekä 18 artiklaa sovelletaan virkamiestuomioistuimeen ja sen jäseniin.

Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 2 artiklassa tarkoitettu vala vannotaan unionin tuomioistuimessa ja unionin tuomioistuin tekee perussäännön 3, 4 ja 6 artiklassa tarkoitetut päätökset virkamiestuomioistuinta kuultuaan.

6 artikla

1. Virkamiestuomioistuin käyttää unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen palveluita. Unionin tuomioistuimen presidentti ja tarvittaessa unionin yleisen tuomioistuimen presidentti vahvistavat yhteisymmärryksessä virkamiestuomioistuimen presidentin kanssa yksityiskohtaiset säännöt, joiden mukaisesti unionin tuomioistuimen tai unionin yleisen tuomioistuimen virkamiehet ja muu henkilöstö antavat palveluja virkamiestuomioistuimelle sen toiminnan varmistamiseksi. Tietyt virkamiehet tai muuhun henkilöstöön kuuluvat ovat virkamiestuomioistuimen kirjaajan alaisia virkamiestuomioistuimen presidentin valvonnassa.
2. Virkamiestuomioistuin nimittää kirjaajansa ja vahvistaa hänen tehtävänsä koskevat säännöt. Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 3 artiklan neljättä kohtaa sekä 10, 11 ja 14 artiklaa sovelletaan virkamiestuomioistuimen kirjaajaan.

7 artikla

1. Asian käsittelystä virkamiestuomioistuimessa määrätään Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön III osastossa, lukuun ottamatta sen 22 ja 23 artiklaa. Täsmentäviä ja täydentäviä määräyksiä annetaan tarvittaessa virkamiestuomioistuimen työjärjestyksessä.
2. Unionin yleisessä tuomioistuimessa käytettäviä kieliä koskevaa järjestelyä sovelletaan virkamiestuomioistuimeen.
3. Menettelyn kirjallinen vaihe muodostuu kanteen ja vastineen jättämisestä, paitsi jos virkamiestuomioistuin päättää, että toinen kirjelmien vaihto on tarpeen. Toisen kirjelmien vaihdon jälkeen virkamiestuomioistuin voi asianosaisten suostumuksella päättää ratkaista asian ilman suullista käsittelyä.
4. Virkamiestuomioistuin voi kaikissa menettelyn vaiheissa, myös kanteen jättämisen yhteydessä, tutkia mahdollisuuksia päästä sovintoratkaisuun ja pyrkiä helpottamaan tällaista ratkaisua.
5. Virkamiestuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista. Jollei työjärjestyksessä erityisesti toisin määrätä, asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

8 artikla

1. Jos virkamiestuomioistuimelle osoitettu kanne tai muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja on erehdyksessä toimitettu unionin tuomioistuimen tai unionin yleisen tuomioistuimen kirjaajalle, tämä toimittaa sen välittömästi virkamiestuomioistuimen kirjaajalle. Jos unionin tuomioistuimelle tai unionin yleiselle tuomioistuimelle osoitettu kanne tai muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja on erehdyksessä toimitettu virkamiestuomioistuimen kirjaajalle, tämä toimittaa sen samoin välittömästi unionin tuomioistuimen tai unionin yleisen tuomioistuimen kirjaajalle.

2. Jos virkamiestuomioistuin katsoo, ettei se ole toimivaltainen ratkaisemaan unionin tuomioistuimen tai unionin yleisen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvaa asiaa, se siirtää asian unionin tuomioistuimelle tai unionin yleiselle tuomioistuimelle. Jos unionin tuomioistuin tai unionin yleinen tuomioistuin katsoo asian kuuluvan virkamiestuomioistuimelle, se siirtää samoin asian tämän käsiteltäväksi, joka ei tällöin voi katsoa, ettei se olisi toimivaltainen kyseisessä asiassa.

3. Jos virkamiestuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu asiat, jotka koskevat samaa tulkintakysymystä tai joissa on kyse saman säädöksen pätevyydestä, virkamiestuomioistuin voi asianosaisia kuultuaan lykätä asian käsittelyä, kunnes unionin yleinen tuomioistuin on antanut tuomion.

Jos virkamiestuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu asiat, joilla on sama kohde, virkamiestuomioistuin toteaa, ettei sillä ole asiassa toimivaltaa, jotta unionin yleinen tuomioistuin voi ratkaista nämä asiat.

9 artikla

Virkamiestuomioistuimen lopullisiin päätöksiin samoin kuin päätöksiin, joilla tehdään vain osittainen asiaratkaisu, tai päätöksiin, joilla ratkaistaan väite toimivallan puuttumisesta tai siitä, että asia on jätettävä tutkittavaksi ottamatta, voidaan hakea muutosta unionin yleiseltä tuomioistuimelta kahden kuukauden kuluessa sen päätöksen tiedoksiantamisesta, johon muutoksenhaku kohdistetaan.

Muutosta voivat hakea kaikki asianosaiset, joiden vaatimukset on kokonaan tai osittain hylätty. Muut väliintulijana olleet asianosaiset kuin jäsenvaltiot ja unionin toimielimet voivat kuitenkin hakea muutosta ainoastaan silloin, kun virkamiestuomioistuimen päätös koskee niitä suoraan.

10 artikla

1. Se, jonka väliintulohakemus on hylätty, voi hakea muutosta virkamiestuomioistuimen hylkäyspäätökseen unionin yleiseltä tuomioistuimelta kahden viikon kuluessa hylkäävän päätöksen tiedoksi antamisesta.

2. Asianosaiset voivat hakea unionin yleiseltä tuomioistuimelta muutosta virkamiestuomioistuimen päätöksiin, jotka se on tehnyt Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 278 tai 279 artiklan taikka 299 artiklan neljännen kohdan nojalla tai Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan taikka 164 artiklan kolmannen kohdan nojalla, kahden kuukauden kuluessa niiden tiedoksiantamisesta.

3. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti voi ratkaista tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen muutoksenhaut yksinkertaistetussa menettelyssä, jossa voidaan tarpeellisessa määrin poiketa eräistä tämän liitteen määräyksistä ja josta määrätään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksessä.

11 artikla

1. Unionin yleiseltä tuomioistuimelta voidaan hakea muutosta vain oikeuskysymysten osalta. Muutoksenhaun perusteena voi olla virkamiestuomioistuimen puuttuva toimivalta, asian käsittelyssä mainitussa tuomioistuimessa tapahtunut oikeudenkäyntivirhe, joka on kyseisen asianosaisen etujen vastainen, tai virkamiestuomioistuimessa tapahtunut unionin oikeuden rikkominen.
2. Muutosta ei voida hakea vain oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuuden ja niiden määrän osalta.

12 artikla

1. Muutoksenhaulla unionin yleisessä tuomioistuimessa ei ole lykkäävää vaikutusta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 278 ja 279 artiklan tai Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan soveltamista.
2. Kun virkamiestuomioistuimen päätökseen haetaan muutosta, käsittely unionin yleisessä tuomioistuimessa jakaantuu kirjalliseen ja suulliseen vaiheeseen. Työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin unionin yleinen tuomioistuin voi asianosaisia kuultuaan ratkaista asian ilman suullista käsittelyä.

13 artikla

1. Jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, unionin yleinen tuomioistuin kumoaa virkamiestuomioistuimen päätöksen ja ratkaisee asian itse. Se palauttaa asian virkamiestuomioistuimen ratkaistavaksi, jos asia ei ole ratkaisukelpoinen.
  2. Palauttamistapauksessa virkamiestuomioistuin on sidottu unionin yleisen tuomioistuimen asiassa ratkaisemiin oikeusseikkoihin.
-

PÖYTÄKIRJA EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN JA TIETTYJEN ELINTEN, LAITOSTEN JA YKSIKKÖJEN KOTIPAIKAN SIJAINNISTA

JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, jotka

OTTAVAT HUOMIOON Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 341 artiklan ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 189 artiklan,

PALAUTTAVAT MIELEEN JA VAHVISTAVAT 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehdyn päätöksen ja rajoittamatta vastaisuudessa perustettavien toimielinten, elinten ja yksikköjen kotipaikkaa koskevia päätöksiä,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

Ainoa artikla

- a) Euroopan parlamentin kotipaikka on Strasbourg, jossa pidetään kaksitoista kuukausittaista täysistuntoa, mukaan lukien talousarviota käsittelevä istunto. Ylimääräiset täysistunnot pidetään Brysselissä. Euroopan parlamentin valiokunnat kokoontuvat Brysselissä. Euroopan parlamentin pääsihteeristö ja sen osastot sijaitsevat edelleen Luxemburgissa.
- b) Neuvoston kotipaikka on Bryssel. Neuvosto pitää huhti-, kesä- ja lokakuussa istuntonsa Luxemburgissa.
- c) Komission kotipaikka on Bryssel. Yksiköt, jotka luetellaan 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehdyn päätöksen 7, 8 ja 9 artiklassa, sijaitsevat Luxemburgissa.
- d) Euroopan unionintuomioistuimen kotipaikka on Luxemburg.
- e) Tilintarkastustuomioistuimen kotipaikka on Luxemburg.
- f) Talous- ja sosiaalikomitean kotipaikka on Bryssel.
- g) Alueiden komitean kotipaikka on Bryssel.
- h) Euroopan investointipankin kotipaikka on Luxemburg.
- i) Euroopan keskuspankin kotipaikka on Frankfurt.
- j) Euroopan poliisiviraston (Europol) kotipaikka on Haag.

PÖYTÄKIRJA EUROOPAN UNIONIN ERIOIKEUKSISTA JA VAPAUKSISTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 343 artiklan ja Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) toiminnasta tehdyn sopimuksen 191 artiklan mukaisesti Euroopan unionilla ja Euratomilla on jäsenvaltioiden alueella sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen niiden tehtävien toteuttamiseksi,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka on liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamis-sopimukseen:

I LUKU

Euroopan unionin omaisuus, varat ja liiketoimet

1 artikla

Unionin tilat ja rakennukset ovat loukkaamattomia. Niihin ei saa kohdistaa etsintää, takavarikkoa, menettämisseuraamusta tai pakkolunastusta. Unionin omaisuus ja varat eivät voi olla minkään hallinnollisen tai oikeudellisen pakkotoimenpiteen kohteena ilman unionin tuomioistuimen lupaa.

2 artikla

Unionin arkistot ovat loukkaamattomia.

3 artikla

Unioni, niiden varat, tulot ja muu omaisuus ovat vapautetut kaikista välittömistä veroista.

Jäsenvaltioiden hallitusten on toteutettava aina kun se on mahdollista aiheelliset toimenpiteet hyvittääkseen tai maksaakseen takaisin irtaimen tai kiinteän omaisuuden hintaan sisältyvät välilliset verot ja myyntiverot, kun unioni suorittaa virkakäyttöön huomattavia hankintoja, joiden hintaan sisältyy tällaisia veroja. Näiden määräysten soveltaminen ei kuitenkaan saa johtaa kilpailun vääristymiseen unionissa.

Vapautus ei koske sellaisia veroja ja maksuja, jotka ovat ainoastaan korvausta yleishyödyllisistä palveluista.

4 artikla

Unioni on vapautettu kaikista tulleista, tuonti- ja vientikielloista sekä tuonti- ja vientirajoituksista unionin virkakäyttöön tarkoitettujen tavaroiden osalta; tämän vapautuksen nojalla maahan tuotuja tavaroita ei saa luovuttaa maksua vastaan eikä ilmaiseksi sen maan alueella, johon ne on tuotu, muuten kuin tämän maan hallituksen kanssa sovituin edellytyksin.

Myös unionin julkaisut ovat vapautetut tulleista, tuonti- ja vientikielloista sekä tuonti- ja vientirajoituksista.

II LUKU

Viestintäyhteydet ja kulkuluvat

5 artikla

(aiempi 6 artikla)

Kunkin jäsenvaltion alueella unionin toimielimet saavat virallisissa viestintäyhteyksissään sekä kaikkien asiakirjojensa toimittamisessa saman kohtelun, jonka kyseinen valtio myöntää diplomaattisille edustustoilleen.

Unionin toimielinten virallista kirjeenvaihtoa ja muita virallisia tiedonantoja ei saa sensuroida.

6 artikla

(aiempi 7 artikla)

Unionin toimielinten puheenjohtajat ja presidentit voivat myöntää unionin toimielinten jäsenille ja muulle henkilöstölle kulkulupia, joiden muodosta neuvosto päättää yksinkertaisella enemmistöllä ja jotka jäsenvaltioiden viranomaiset tunnustavat päteviksi matkustusasiakirjoiksi. Näitä kulkulupia annetaan virkamiehille ja muulle henkilöstölle Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavissa henkilöstösäännöissä ja unionin muuta henkilöstöä koskevissa palvelussuhteen ehdoissa vahvistetuin edellytyksin.

Komissio voi tehdä sopimuksia näiden kulkulupien tunnustamiseksi päteviksi matkustusasiakirjoiksi kolmansien valtioiden alueella.

III LUKU

Euroopan parlamentin jäsenet

7 artikla

(aiempi 8 artikla)

Euroopan parlamentin jäsenten vapaalle liikkuvuudelle heidän matkustaessaan Euroopan parlamentin kokouspaikkaan tai heidän palatessaan sieltä ei aseteta hallinnollisia tai muita esteitä.

Euroopan parlamentin jäsenet saavat tullien ja valuutanvaihtovalvonnan osalta:

- a) omalta hallitukseltaan samat helpotukset, jotka myönnetään ulkomailla tilapäisissä virkatehtävissä matkustaville korkeille virkamiehille;
- b) toisten jäsenvaltioiden hallituksilta samat helpotukset, jotka myönnetään vieraiden valtioiden edustajille tilapäisissä virkatehtävissä.

8 artikla

(aiempi 9 artikla)

Euroopan parlamentin jäseniä ei voida alistaa tutkittavaksi, pidättää tai haastaa oikeuteen heidän tehtäviään hoitaessaan ilmaisemiensa mielipiteiden tai äänestystensä perusteella.

9 artikla

(aiempi 10 artikla)

Euroopan parlamentin istuntojen ajan sen jäsenillä on

- a) oman valtionsa alueella kansanedustajille myönnetty koskemattomuus;
- b) toisen jäsenvaltion alueella vapaudenriistoa koskeva koskemattomuus sekä lainkäyttölinen koskemattomuus.

Koskemattomuus koskee jäseniä myös silloin kun he matkustavat Euroopan parlamentin istuntoihin tai palaavat niistä.

Koskemattomuuteen ei voida vedota silloin, kun jäsen tavataan itse teosta, eikä se estä Euroopan parlamenttia käyttämästä oikeuttaan pidättää koskemattomuuden yhden jäsenen osalta.

IV LUKU

Jäsenvaltioiden edustajat, jotka osallistuvat Euroopan unionin toimielinten työhön

10 artikla

(aiempi 11 artikla)

Jäsenvaltioiden edustajilla, jotka osallistuvat unionin toimielinten työhön, sekä näiden neuvonantajilla sekä teknisillä asiantuntijoilla on tavanomaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset heidän hoitaessaan tehtäviään sekä matkustaessaan kokouspaikalle ja palatessaan sieltä.

Tätä artiklaa sovelletaan myös unionin neuvonantajien toimielinten jäseniin.

V LUKU

Euroopan unionin virkamiehet ja muu henkilöstö

11 artikla

(aiempi 12 artikla)

Unionin virkamiehillä ja muulla henkilöstöllä on heidän kansallisuudestaan riippumatta jokaisen jäsenvaltion alueella seuraavat erioikeudet ja vapaudet:

- a) lainkäyttölinen koskemattomuus heidän virallisessa ominaisuudessaan suorittamiensa toimien osalta, mukaan lukien heidän suulliset lausumansa sekä kirjalliset esityksensä, jollei sellaisissa perussopimusten määräyksissä, jotka toisaalta koskevat virkamiesten ja muun henkilöstön vastuuta unionia kohtaan ja toisaalta Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa unionin ja sen virkamiesten ja muun henkilöstön välisissä riidoissa, toisin määrätä. Tämä koskemattomuus jatkuu heidän tehtäviensä päättymisen jälkeenkin;
- b) maahanmuuttoa koskevat rajoitukset tai ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevat muodollisuudet eivät koske heitä, heidän puolisoitaan eikä heidän huollettavana olevia perheenjäseniään;

- c) valuutta- ja valuutanvaihtosäätelyssä samat helpotukset, jotka tavallisesti myönnetään kansainvälisten järjestöjen virkamiehille;
- d) oikeus tuoda maahan tullitta huonekalunsa ja henkilökohtainen käyttöomaisuutensa, kun he ensimmäisen kerran ryhtyvät hoitamaan tehtäväänsä kyseisessä maassa, ja heillä on oikeus viedä uudelleen nämä huonekalut ja tämä omaisuus tullitta virkatehtävien päättyessä, jollei sen valtion hallitus, jossa tätä oikeutta käytetään, aseta tuonnille tai viennille tarpeelliseksi katsomiaan ehtoja;
- e) oikeus tuoda maahan tullitta henkilökohtaiseen käyttöönsä auto, jonka he ovat hankkineet kyseisen maan sisämarkkinoita koskevin ehdoin joko siinä maassa, jossa he ovat viimeksi asuneet, tai maassa, jonka kansalaisia he ovat, sekä viedä se uudelleen tullitta, jollei kyseisen valtion hallitus aseta tuonnille tai viennille tarpeelliseksi katsomiaan ehtoja.

12 artikla

(aiempi 13 artikla)

Niillä edellytyksillä ja noudattaen sitä menettelyä, jonka Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla ja asianomaisia toimielimiä kuultuaan, unionin virkamiehet ja muu henkilöstö ovat velvollisia maksamaan unionille veroa unionin heille maksamista palkoista ja palkkioista.

He eivät maksa kansallista veroa unionin maksamista palkoista ja palkkiosta.

13 artikla

(aiempi 14 artikla)

Sovellettaessa tuloverotusta, varallisuusverotusta ja perintöverotusta sekä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi unionin jäsenvaltioiden välillä tehtyjä yleissopimuksia unionin niiden virkamiesten ja sen muun henkilöstön kotipaikan, jotka hoitaakseen tehtävänsä unionin palveluksessa muuttavat asumaan muun jäsenvaltion alueelle kuin siihen jäsenvaltioon, jossa heidän verotuksellinen kotipaikkansa oli heidän ryhtyessä hoitamaan tehtäväänsä unionissa, katsotaan sekä maassa, jossa he tosiasiallisesti asuvat että maassa, jossa heillä on verotuksellinen kotipaikka, olevan edelleen viimeksi mainitussa maassa, jos se on unionin jäsenvaltio. Tätä määräystä sovelletaan myös puolisoon, jos tämä ei harjoita omaa ansiotoimintaa, sekä tässä artiklassa tarkoitettujen henkilöiden huollettavina oleviin lapsiin.

Edellisessä kohdassa tarkoitetuille henkilöille kuuluva irtain omaisuus, joka sijaitsee siinä maassa, jossa nämä henkilöt oleskelevat, on vapautettu perintöverosta kyseisessä maassa; määrättäessä perintöveroa tällaisen omaisuuden katsotaan olevan jäsenvaltiossa, jossa kyseisillä henkilöillä on verotuksellinen kotipaikka, jollei kolmansien maiden oikeuksista ja kaksinkertaista verotusta koskevien kansainvälisten yleissopimusten määräysten soveltamisesta mahdollisesti muuta johdu.

Tämän artiklan määräyksiä sovellettaessa ei oteta huomioon sellaista kotipaikkaa, joka on hankittu ainoastaan tehtävien hoitamiseksi muiden kansainvälisten järjestöjen palveluksessa.

14 artikla

(aiempi 15 artikla)

Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla ja asianomaisia toimielimiä kuultuaan unionin virkamiehiä ja muuta henkilöstöä koskevan sosiaalietuusjärjestelmän.

15 artikla

(aiempi 16 artikla)

Euroopan parlamentti ja neuvosto määrittävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla ja kuultuaan muita toimielimiä, joita asia koskee, ne unionin virkamiesten ja muun henkilöstön ryhmät, joihin sovelletaan kokonaisuudessaan tai osittain 11 artiklan, 12 artiklan toisen kohdan sekä 13 artiklan määräyksiä.

Virkamiesten ja muun näihin ryhmiin kuuluvan henkilöstön nimet, ura-alueet ja osoitteet toimitetaan määräajoin tiedoksi jäsenvaltioiden hallituksille.

VI LUKU

Kolmansien maiden Euroopan unioniin perustettujen edustustojen erioikeudet ja vapaudet

16 artikla

(aiempi 17 artikla)

Jäsenvaltio, jonka alueella unionin päämaja sijaitsee, myöntää kolmansien maiden unioniin akkreditoituille edustustoille tavanomaiset diplomaattiset erioikeudet ja vapaudet.

VII LUKU

Yleiset määräykset

17 artikla

(aiempi 18 artikla)

Unionin virkamiehille ja muulle henkilöstölle myönnetään erioikeudet, vapaudet ja helpotukset yksinomaan unionin etuun liittyen.

Kunkin unionin toimielimen on kumottava virkamiehelle tai muulle henkilöstölle myönnetty vapaus silloin kun toimielin katsoo, että tämä kumoaminen ei ole ristiriidassa unionin edun kanssa.

18 artikla

(aiempi 19 artikla)

Tämän pöytäkirjan soveltamiseksi unionin toimielimet toimivat yhteistyössä kyseisten jäsenvaltioiden vastuussa olevien viranomaisten kanssa.

19 artikla

(aiempi 20 artikla)

Eurooppa-neuvoston puheenjohtajaan sovelletaan 11–14 artiklaa sekä 17 artiklaa.

Niitä sovelletaan myös komission jäseniin.

20 artikla

(aiempi 21 artikla)

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomareihin, julkisasiamiehiin, kirjaajiin sekä avustaviin esittelijöihin sovelletaan 11–14 artiklaa sekä 17 artiklaa, tämän kuitenkin rajoittamatta Euroopan unionin tuomioistuimen perussääntöä koskevan pöytäkirjan 3 artiklan soveltamista, joka koskee tuomareiden ja julkisasiamiesten lainkäyttölistä koskemattomuutta.

21 artikla

(aiempi 22 artikla)

Tätä pöytäkirjaa sovelletaan myös Euroopan investointipankkiin, sen toimielinten jäseniin, sen henkilöstöön sekä sen toimintaan osallistuviin jäsenvaltioiden edustajiin, tämän kuitenkin rajoittamatta pankin perussääntöä koskevan pöytäkirjan määräysten soveltamista.

Euroopan investointipankki vapautetaan myös kaikista veroista ja veronluonteisista maksuista sen pääomaa korotettaessa sekä erilaisista niihin mahdollisesti liittyvistä muodollisuuksista valtiossa, jossa pankin päämaja sijaitsee. Pankin lakkauttamisen tai selvitystilaan asettamisen yhteydessä ei kanneta veroa. Pankin tai sen toimielinten perussäännön mukaisesti harjoittama toiminta ei liioin ole liikevaihtoveron alaista.

22 artikla

(aiempi 23 artikla)

Tätä pöytäkirjaa sovelletaan myös Euroopan keskuspankkiin, sen toimielinten jäseniin ja sen henkilöstöön, tämän kuitenkin rajoittamatta Euroopan keskuspankkijärjestelmästä ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan määräysten soveltamista.

Euroopan keskuspankki vapautetaan kaikista veroista ja veronluonteisista maksuista sen pääomaa korotettaessa sekä erilaisista siihen mahdollisesti liittyvistä muodollisuuksista valtiossa, jossa pankin päämaja sijaitsee. Pankin ja sen toimielinten Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön mukaisesti harjoittama toiminta ei ole liikevaihtoveron alaista.

PÖYTÄKIRJA IRLANNIN PERUSTUSLAIN 40.3.3 ARTIKLASTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamis-sopimukseen:

Mikään perussopimusten tai Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen taikka kyseisten sopimusten muuttamisesta tai täydentämisestä tehtyjen sopimusten tai asiakirjojen määräys ei vaikuta Irlannin perustuslain 40.3.3 artiklan soveltamiseen Irlannissa.

PÖYTÄKIRJA SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSISTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että siirtyminen Lissabonin sopimusta aiemmin sovellettavien perussopimusten institutionaalista määräyksistä mainitun sopimuksen toimitusjärjestelmää koskeviin määräyksiin edellyttää siirtymämääräyksiä,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

1 artikla

Tässä pöytäkirjassa tarkoitetaan 'perussopimuksilla' Euroopan unionista tehtyä sopimusta, Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta.

I OSASTO

EUROOPAN PARLAMENTTIA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

2 artikla

1. Ajaksi, joka vaalikaudesta 2009–2014 on jäljellä tämän artiklan voimaantulopäivänä, ja poiketen Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 189 artiklan toisesta kohdasta ja 190 artiklan 2 kohdasta sekä Euratomin perustamissopimuksen 107 artiklan toisesta kohdasta ja 108 artiklan 2 kohdasta, jotka olivat voimassa Euroopan parlamentin kesäkuussa 2009 pidettyjen vaalien ajankohtana, ja poiketen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 14 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa määrätystä paikkojen lukumäärästä, lisätään nykyiseen 736 paikkaan seuraavat 18 paikkaa siten, että Euroopan parlamentin jäsenten kokonaismäärä on tilapäisesti 754 vaalikauden 2009–2014 loppuun asti:

Bulgaria	1	Alankomaat	1
Espanja	4	Itävalta	2
Ranska	2	Puola	1
Italia	1	Slovenia	1
Liettua	1	Ruotsi	2
Malta	1	Yhdistynyt kuningaskunta	1

2. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 14 artiklan 3 kohdasta poiketen asianomaiset jäsenvaltiot nimeävät henkilöt, jotka täyttävät 1 kohdassa tarkoitetut lisäpaikat, näiden jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaisesti ja edellyttäen, että kyseiset henkilöt on valittu yleisillä ja välittömällä vaaleilla

- a) asianomaisessa jäsenvaltiossa tätä tarkoitusta varten Euroopan parlamentin vaaleihin sovellettavien säännösten mukaisesti järjestetyissä yleisissä ja välittömissä vaaleissa;
- b) 4–7 päivänä 2009 kesäkuuta pidettyjen Euroopan parlamentin vaalien tulosten perusteella; tai
- c) siten, että asianomaisen jäsenvaltion parlamentti nimeää keskuudestaan tarvittavan määrän edustajia kunkin jäsenvaltion vahvistaman menettelyn mukaisesti.

3. Eurooppa-neuvosto tekee Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 14 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisen päätöksen Euroopan parlamentin kokoonpanosta hyvissä ajoin ennen vuonna 2014 pidettäviä Euroopan parlamentin vaaleja.

II OSASTO

MÄÄRÄENEMMISTÖÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

3 artikla

1. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 4 kohdan mukaisesti määräenemmistön määrittelyä Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa koskevat mainitun kohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 238 artiklan 2 kohdan määräykset tulevat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2014.

2. Kun ratkaisu on 1 päivän marraskuuta 2014 ja 31 päivän maaliskuuta 2017 välisenä aikana tehtävä määräenemmistöllä, neuvoston jäsen voi pyytää, että ratkaisu tehdään 3 kohdassa määritellyllä määräenemmistöllä. Tällöin sovelletaan 3 ja 4 kohtaa.

3. Seuraavat määräykset ovat voimassa 31 päivään lokakuuta 2014, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 235 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan soveltamista:

Kun Eurooppa-neuvoston ja neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräenemmistö, jäsenten äänet painotetaan seuraavasti:

Belgia	12	Liettua	7
Bulgaria	10	Luxemburg	4
Tšekki	12	Unkari	12
Tanska	7	Malta	3
Saksa	29	Alankomaat	13
Viro	4	Itävalta	10
Irlanti	7	Puola	27
Kreikka	12	Portugali	12
Espanja	27	Romania	14
Ranska	29	Slovenia	4
Kroatia	7	Slovakia	7
Italia	29	Suomi	7
Kypros	4	Ruotsi	10
Latvia	4	Yhdistynyt kuningaskunta	29

Kun ratkaisu on perussopimusten nojalla tehtävä komission ehdotuksesta, sen edellytyksenä on vähintään 260 puoltavaa ääntä, jotka edustavat jäsenten enemmistöä. Muissa tapauksissa ratkaisun edellytyksenä on vähintään 260 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä.

Eurooppa-neuvoston tai neuvoston jäsen voi pyytää, että Eurooppa-neuvoston tai neuvoston hyväksyessä säädöksen määräenemmistöllä tarkistetaan, että määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot edustavat vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseessä olevaa säädöstä ei hyväksytä.

4. Kun kaikki neuvoston jäsenet eivät perustamissopimusten mukaisesti osallistu äänestykseen, eli tapauksissa, joissa viitataan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 238 artiklan 3 kohdan mukaisesti määriteltyyn määräenemmistöön, määräenemmistöllä tarkoitetaan 31 päivään lokakuuta 2014 asti yhtä suurta osuutta kyseisten neuvoston jäsenten painotetuista äänistä ja yhtä suurta osuutta kyseisten jäsenten määrästä sekä tarvittaessa yhtä suurta prosentuaalista osuutta asianomaisten jäsenvaltioiden väestöstä kuin tämän artiklan 3 kohdassa on määrätty.

III OSASTO

NEUVOSTON KOKOONPANOJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET*4 artikla*

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 6 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun päätöksen voimaantuloon asti neuvosto voi kokoontua mainitun kohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa tarkoitetuissa kokoonpanoissa sekä muissa kokoonpanoissa, joita koskeva luettelo vahvistetaan yleisten asioiden neuvosto yksinkertaisella enemmistöllä tekemässä päätöksessä.

IV OSASTO

KOMISSIOTA JA UNIONIN ULKOASIOIDEN JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN KORKEAA EDUSTAJAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET*5 artikla*

Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivänä virassa olevat komission jäsenet pysyvät virassaan toimikautensa loppuun. Komission jäsenen, jolla on sama kansalaisuus kuin unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealla edustajalla, toimikausi päättyy kuitenkin päivänä, jona korkea edustaja nimitetään.

V OSASTO

YHTEISEN ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN KORKEANA EDUSTAJANA TOIMIVAA NEUVOSTON PÄÄSIHTEERIÄ JA NEUVOSTON VARAPÄÄSIHTEERIÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET*6 artikla*

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimivan neuvoston pääsihteerin ja neuvoston varapääsihteerin toimikausi päättyy Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivänä. Neuvosto nimittää pääsihteerin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 240 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

VI OSASTO

NEUVOA-ANTAVIA ELIMIÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

7 artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 301 artiklassa tarkoitetun päätöksen voimaantuloon saakka talous- ja sosiaalikomitean jäsenmäärä jakautuu seuraavasti:

Belgia	12	Liettua	9
Bulgaria	12	Luxemburg	6
Tšekki	12	Unkari	12
Tanska	9	Malta	5
Saksa	24	Alankomaat	12
Viro	7	Itävalta	12
Irlanti	9	Puola	21
Kreikka	12	Portugali	12
Espanja	21	Romania	15
Ranska	24	Slovenia	7
Kroatia	9	Slovakia	9
Italia	24	Suomi	9
Kypros	6	Ruotsi	12
Latvia	7	Yhdistynyt kuningaskunta	24

8 artikla

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 305 artiklassa tarkoitetun päätöksen voimaantuloon saakka alueiden komitean jäsenmäärä jakautuu seuraavasti:

Belgia	12	Liettua	9
Bulgaria	12	Luxemburg	6
Tšekki	12	Unkari	12
Tanska	9	Malta	5
Saksa	24	Alankomaat	12
Viro	7	Itävalta	12
Irlanti	9	Puola	21
Kreikka	12	Portugali	12
Espanja	21	Romania	15
Ranska	24	Slovenia	7
Kroatia	9	Slovakia	9
Italia	24	Suomi	9
Kypros	6	Ruotsi	12
Latvia	7	Yhdistynyt kuningaskunta	24

VII OSASTO

ENNEN LISSABONIN SOPIMUKSEN VOIMAANTULOJA ANNETTUJA, EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN V JA VI OSASTOON PERUSTUVIA SÄÄDÖKSIÄ KOSKEVAT SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET*9 artikla*

Ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa hyväksytyjen, Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen perustuvien unionin toimielinten, elinten ja laitosten säädösten oikeusvaikutukset säilyvät niin kauan kuin näitä säädöksiä ei kumota, julisteta mitättömiksi tai muuteta perussopimusten nojalla. Sama koskee myös Euroopan unionista tehdyn sopimuksen perusteella tehtyjä jäsenvaltioiden välisiä yleissopimuksia.

10 artikla

1. Sellaisten poliisiyhteistyön ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla annettujen unionin säädösten osalta, jotka on hyväksytty ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa, toimielinten toimivalta on siirtymätoimenpiteenä mainitun sopimuksen voimaantulopäivänä seuraava: Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 artiklan mukaista komission toimivaltaa ei sovelleta, ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, sellaisena kuin se oli voimassa ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa, VI osaston mukainen Euroopan unionin tuomioistuimen toimivalta säilyy ennallaan, myös silloin, kun se on hyväksytty mainitun Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 35 artiklan 2 kohdan nojalla.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun säädöksen muuttaminen johtaa siihen, että mainitussa kohdassa tarkoitettujen toimielinten toimivaltaa, sellaisena kuin siitä määrätään perussopimuksissa, sovelletaan, sikäli kuin on kyse muutetusta säädöksestä, niihin jäsenvaltioihin, joihin tätä muutettua säädöstä sovelletaan.

3. Joka tapauksessa 1 kohdassa mainitun siirtymätoimenpiteen noudattaminen lakkaa viiden vuoden kuluttua Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivästä.

4. Yhdistynyt kuningaskunta voi viimeistään kuusi kuukautta ennen 3 kohdassa mainitun siirtymäkauden päättymistä ilmoittaa neuvostolle, ettei se 1 kohdassa tarkoitettujen säädösten osalta hyväksy 1 kohdassa tarkoitettujen toimielinten toimivaltaa sellaisena kuin siitä määrätään perussopimuksissa. Jos Yhdistynyt kuningaskunta on tehnyt tällaisen ilmoituksen, kaikkia 1 kohdassa tarkoitettuja säädöksiä lakataan soveltamasta siihen 3 kohdassa tarkoitetun siirtymäkauden päättymispäivästä alkaen. Tätä alakohtaa ei sovelleta niiden 2 kohdassa tarkoitettujen muutettujen säädösten osalta, joita sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Neuvosto määrittää määräenemmistöllä komission ehdotuksesta edellä olevan johdosta tarvittavat järjestelyt sekä tarvittavat siirtymäjärjestelyt. Yhdistynyt kuningaskunta ei osallistu tämän päätöksen tekemiseen. Neuvoston määräenemmistö määräytyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 238 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.

Neuvosto voi määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tehdä myös päätöksen siitä, että Yhdistyneen kuningaskunnan on vastattava niistä mahdollisista välittömistä rahoitusvaikutuksista, jotka väistämättä aiheutuvat siitä, ettei se enää osallistu näihin säädöksiin.

5. Yhdistynyt kuningaskunta voi milloin tahansa myöhemmin ilmoittaa neuvostolle haluavansa osallistua säädöksiin, joita on lakattu soveltamasta siihen 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti. Tällöin sovelletaan tapauksesta riippuen osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan tai Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan asiaa koskevia määräyksiä. Kyseessä olevien säädösten osalta toimielinten toimivalta on se, josta määrätään perussopimuksissa. Toimiessaan asianomaisten pöytäkirjojen nojalla unionin toimielimet ja Yhdistynyt kuningaskunta pyrkivät palauttamaan Yhdistyneen kuningaskunnan mahdollisimman laajan osallistumisen unionin säännöstöön vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen alalla vahingoittamatta vakavasti tämän säännöstöön eri osien käytännön toimivuutta ja kunnioittaen niiden johdonmukaisuutta.
